

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI
SPOR YÖNETİM BİLİMLERİ PROGRAMI

**ULUSLARARASI SEYAHATE KATILAN GENÇLERİN
KONAKLAMALARI BOYUNCA KATILDIKLARI BOŞ ZAMAN
AKTİVİTELERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EMRE ULUBEY

Tez Danışmanı
Prof. Dr. SUAT KARAKÜÇÜK

ANKARA
Haziran 2010

İÇİNDEKİLER

İçindekiler

Grafik, Tablolar

Semboller, Kısaltmalar

Önsöz

1. GİRİŞ

2. GENELBİLGİLER

2.1. Zaman Boş Zaman ve Rekreasyon

2.1.1. Zaman

2.1.2. Boş Zaman

2.1.2.1. Boş Zamanın Tarihi Süreci

2.1.2.2. Boş Zamanın Temel Fonksiyonları

2.1.3. Rekreasyon

2.1.3.1. Rekreasyonun Tarihi Süreci

2.1.3.2. Rekreasyonun Özellikleri

2.1.3.3. Rekreasyon Duyulan İhtiyacın Sebepleri

2.1.3.4. Rekreasyonun Sınıflandırılması

2.1.3.4.1. Etkinliğe Katılıma Göre

2.1.3.4.2. Özel İşlevlerine Göre

2.1.3.4.3. Çeşitli Kriterlere Göre

2.1.3.4.4. Amaçlarına Göre

2.1.3.5. Rekreasyon İhtiyacını Etkileyen Gelişmeler

2.2. Turizm

- 2.2.1. Turizmin Tarihi Süreci
- 2.2.2. Turizmin Fonksiyonları
- 2.2.3. Turizmin Tercih Edilme Nedenleri
 - 2.2.3.1. Tercih Edilmedeki Temel Nedenler
 - 2.2.3.2. Çekicilerin Özelliklerine Göre
 - 2.2.3.3. Motivasyonun Etkisine Göre
 - 2.2.3.3.1. Motive Eden Temel Etmenler
 - 2.2.3.3.2. Moslow'un İhtiyaçlar ve Motivler Literatürü
- 2.2.4. Turizmin Gelişimini Etkileyen Sebepler
- 2.2.5. Uluslararası Turizm ve Kuruluşları
 - 2.2.5.1. Resmi Nitelikli Uluslararası Turizm Kuruluşları
 - 2.2.5.1.1. Dünya Turizm Örgütü WTO
 - 2.2.5.1.2. İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilatı OECD
 - 2.2.5.1.3. Uluslararası Sosyal Turizm Bürosu BITS
 - 2.2.5.1.4. Uluslararası Turizm Birliği AIT
 - 2.2.5.1.5. Avrupa Seyahat Komisyonu ETC
 - 2.2.5.1.6. Uluslararası Kongreler ve Toplantılar Birliği ICCA
 - 2.2.5.1.7. Uluslararası Termalizm ve Klimatizm Federasyonu FITEC
 - 2.2.5.2. Özel Nitelikli Uluslararası Turizm Kuruluşları
 - 2.2.5.2.1. Temel Turizm Konuları ile İlgili Kuruluşlar
 - 2.2.5.2.2. Ulaştırma Konuları ile İlgili Kuruluşlar
 - 2.2.5.2.3. Konaklama Konuları ile İlgili Kuruluşlar
 - 2.2.5.2.4. Turizm Pazarlaması ile İlgili Kuruluşlar

2.2.5.2.5. Turizm Dolayısı ile İlgili Kuruluşlar

2.2.6. Gençlik Turizmi

2.2.6.1. Ulusal Gençlik Turizmi

2.2.6.2. Uluslararası Gençlik Turizmi

2.2.6.2.1. GSGM'nin Yürüttüğü Etkinlikler

2.2.6.2.2. UA'ın Yürüttüğü Etkinlikler

2.3. Gençlik Turizmi ve Rekreasyon İlişkisi

3. GEREÇ ve YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

3.2. Veri Toplama Aracı

3.3. Çalışma Grubu

3.4. Verilerin Toplanması

3.5. Verilerin Analizi

3.6. Geçerlilik ve Güvenilirlik

4. BULGULAR

5. TARTIŞMA

6. SONUÇ

7. ÖZET

8. SUMMARY

9. KAYNAKÇA

10. EKLER

11. TEŞEKKÜR

12. ÖZGEÇMİŞ

GRAFİK

Grafik 1 : Ülkemizden AB Ülkelerine Gönderilen UA Gönüllüleri

TABLolar,

Tablo 1 : Moslow'un ihtiyaçlar Literatüründe Turizm

Tablo 2 : Katılımcılara ilişkin Bilgiler

KISALTMALAR LİSTESİ

AB : Avrupa Birliği

ABD : Amerika Birleşik Devletleri

ACI : Uluslararası Turizm Akademisi

(International Academy Of Tourism/Academie International Du Tourisme)

AGH : Avrupa Gönüllü Hizmetleri

AIENT : Uluslararası Bilimsel Turizm Uzmanları

(International Association Of Scientific Experts In Tourism/Association Internationale D'Experts Scientifiques Du Tourisme)

AISC : Uluslararası SCAL Kulüpleri birliği

(Skal Internationale/Association Internationale Des Skal Clups)

AIT : Uluslararası Turizm Birliği

(International Touring Allaiance/Alliance Internatuonale De Tourizme)

ASTA : Amerikan Seyahat Acenteleri Birliği

(American Society Of Travel Agans Inc)

BITS : Uluslararası Sosyal Turizm Bürosu

(International Bureau Of Social Tourism/Bureau International Du Tourisme Social)

CCIVS : Uluslararası Gönüllü Hizmetler Koordinasyonu Konfederasyonu

(Co-Ordinating Committee For International Voluntary Services)

ETC : Avrupa Seyahat Komisyonu

(European Travel Komission)

FAI : Uluslararası Havacılık Federasyonu

(The World Air Sports Federation/Federation Aeronautique Internationale)

FIAC : Amerikalılar Arası Otomobil Kulüpleri Federasyonu *(International Federation of Automobile Clubs/Federation Internationale Amateur de Cyclisme)*

FIAV : Uluslararası Seyahat Acenteleri Federasyonu *(Uluslararası Seyahat Acenteleri Federasyonu (Federation Of International Travel Acent)*

FICC : Uluslararası Kamp ve Karavan Federasyonu *(Federation Internationale of Camping and Caravan)*

FIJET : Uluslararası Turizm gazeteleri ve Yazarları Federasyonu *(World Federation Of Travel Journalist & Writers/Federation Internationale Des Journalist Et Ecrivalist Du Tourisme)*

FITEC : Uluslararası Termalizm ve Klimatizm Federasyonu *(international Thermalism And Climatizm Federation/Federation Internationale Du Thermalisme Et Du Climatisme)*

FS : İsviçre Frangı

GSGM: Gençlik Spor Genel Müdürlüğü

IAF : Uluslararası Otomobil Federasyonu
(*The International Automobile Federation*)

IATA : Uluslararası Havayolu Taşımacılığı Örgütü
(*International Air Transport Association*)

IATM : Uluslararası Tur Yöneticileri Derneği
(*The International Association Of Tour Managers*)

ICCA : Uluslararası Kongreler ve Toplantılar Birliği
(*International Congresses And Convention Association*)

IHA : Uluslararası Otelcilik Örgütü
(*international Hotel Association*)

IHRA : Uluslararası Otel ve Restoran Birliği
(*the International Hotel & Restaurant Association*)

INCN : Uluslararası Doğayı Koruma Birliği
(*International Union for Conservation of Nature*)

IVT : Temel Mesleki Eğitim Almakta Olan Kişiler
(*Intial Vocational Training*)

KOBİ : Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler

LLP : Hayat Boyu Öğrenme
(*Life Long Learning Programme*)

OECD : İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilatı
(*The Organization For Economic Co-Operation And Developmend*)

OTA : Dünya Turing ve Otomobil Örgütü
(*Organization Of Touring And Automobil*)

PATA : Pasifik Bölgesi Seyahat Birliği
(*Pasific Are Travel Assocition*)

PLM : İş Piyasasındaki Kişiler
(*People İn Labour Market*)

PTO : Parlementolar arası Turizm Örgütü
(*Parliamentary Tourism Organizations*)

STK : Sivil Toplum Kuruluşları

UA : Ulusal Ajans

UFTAA : Seyahat Acenteleri Birlikleri Evrensel Federasyonu
(*Universal Federation Of Travel Agent's Associations*)

ULAA : Uluslararası Dağcılık Birliği
(*The International Mountaineering and Climbing Federation/Union Internationale Des Association Alpinisme*)

UNESCO : Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu
(*United Nations Educational Scrintific And Cultural Organization*)

WATA : Dünya Seyahat Acenteleri Birliği
(*Word Association Of Travel Acancies*)

WTO : Dünya Turizm Örgütü
(*World Tourism Organization*)

VETRO : Mesleki Eğitim ve Öğretim Uzmanları
(*Vocational Education And Training Professional*)

ÖNSÖZ

Yaşam mücadelesinin yarattığı stres ve olumsuzlukların giderilmesinde boş zaman etkinliklerinin önemi büyüktür. Boş zaman konusunda gün geçtikçe bilinçlenen toplum kişilerin boş zamanlarını etkili bir şekilde değerlendirebileceği ve bunun sonucunda rahatlama, dinlenme ve yeniden yaratma duygularını edinebilmelerine olanaklar sunmaktadır. Bu olanakların başında kuşkusuz tatil gelmektedir. Bu doğrultuda kişilerin tatil hakları, tatilleri süresince davranışlarından doğan etkiler, boş zaman, boş zaman etkinlikleri ve boş zaman turizm ilişkileri birçok araştırmaya konu olmuştur.

Turizm her gecen gün yeni gelişmeler ve yeni oluşumlarla, daha farklı görüşleri de beraberinde getirmiştir. Turizm gidilen yere, gidilen amaçlara, giden kişiye veya kişilere, gidilen süreye vb sebeplere göre farklı sınıflandırılabilir. Ortak yaşam koşullarının daha da etkin olduğu günümüzde ülkelere arası diolog ve ülkeler arası etkileşmenin etkileriyle uluslar arası turizm türlerinin adını da sıkça duymaktayız.

Turizme en çok katılan grup olan gençlerin uluslar arası turizm süresince katıldıkları boş zaman aktivitelerine ilişkin görüşlerinin, turizm sektörüne, turizm ve boş zaman arasındaki ilişkilerin daha çok belirginleşerek bilimsel gelişmelere ışık tutacağı düşünülmüş, çalışma bu hedefler doğrultusunda hazırlanmıştır.

1. GİRİŞ

Endüstrileşme ve kentleşmenin şekillendirdiği yaşam biçimine sürekli uyum sağlamak zorunda olan kişilerin, harcadıkları enerjinin doğurduğu gerilimlerin periyodik olarak ortadan kaldırılması psikolojik dengelerini korumak açısından gereklidir. Bunun için farklı zaman aralıklarında kişilere ait serbest zaman olanaklarının yaratılması toplumlarda kurumsallaşmıştır. Endüstrileşen toplumlarda iş ve yaşam koşullarının kişiyi topluma yabancılaştırması üretim açısından son derece olumsuz bir etkidir. Bu olumsuzluğu giderebilmenin temelinde, serbest zaman olanakları yaratılarak, bireyin kendini yenilemesi yatmaktadır. Birçok yeni oluşumla bu sorunlara çözüm bulunmaya çalışılmıştır. Bu çözümlerin en etkililerinden birisi de turizm olarak kabul edilmektedir.¹

Gelişen teknoloji birey üzerindeki iş yükünü azaltmış ve insanlara daha çok boş zamana sahip olma imkanını tanımıştır. Bu gelişmeler paralelinde bireyler; sahip olunan boş zamanlarını nasıl değerlendireceği ile ilgili sorunlarla karşılaşmaya başlamıştır. Günümüzde ulaştırma ve konaklama hizmetlerindeki hızlı gelişmeler, ücretli tatilinde hak olarak tanınması, değişen ilgi alanları gibi birçok sebep turizm hareketlerindeki artışın nedenleri arasında gösterilmektedir.

Turizm, boş zamanların belirli bir biçimde değerlendirilmesi hareketidir. Ancak tüm eğlenme ve dinlenme gibi boş zamanları değerlendirme faaliyetleri, turizm kapsamına girmemektedir.² Boş zaman faaliyetlerini turizm kapsamında değerlendirebilmek için; bireyin sürekli yaşadığı yer dışında herhangi bir yerde, maaş karşılığı para kazanmak amacı gütmeyen, bir günden az olmamak koşuluyla geçici olarak kalmasını gerektirir. Bu kalmanın sonucunda da boş zamanlarını değerlendirerek eğlenme ve dinlenme ihtiyaçlarını karşılamalıdır. Ancak bu prensipler doğrultusunda gerçekleştirilen boş zaman faaliyetleri turizm hareketi olarak değerlendirilebilir.

Başlangıçta iç turizm biçiminde ortaya çıkan turizm hareketleri sonradan ulaşım araçlarındaki teknolojik değişimler, buna bağlı fiyatlarında meydana gelen ucuzlamalarla uluslar arası turizme dönüşmüş ve hızla gelişmiştir.³ Güney Avrupa şehirlerinin ılık ikliminde uzun süre konaklayarak dinlenmek amaçlarına dönük turizm hareketlerinde, zamanla büyük kitlelerin dinlenme ve kültür amaçlarına dönük motifler egemen olmaya başlamıştır. Buda uluslararası turizmde büyük artışların olmasını sağlamıştır.⁴ Yapılan araştırmalar gençlerin daha çok turizm hareketinde bulunduğunu göstermektedir. Uluslararası turizmde de gençlik turizmi ciddi gelir kaynaklarındanndır.⁵ Gençlik kısaca, çocuklukla erişkinlik arasında yer alan, gelişme, ruhsal olgunlaşma ve yaşama hazırlık dönemi olarak tanımlanabilir. Birçok alanda olduğu gibi gençlerin, doğaları gereği turizm hareketlerinde de büyük farklılıklar gösterdiği bilinmektedir.⁶ Dinamik, heyecanlı, hayal kuran, maceracı, biraz agresif, yoğun duygusal, çabuk bıkan ve daima eğlence arayan yapısından dolayı turizmde yeni bir oluşumun gerekliliğini gözler önüne sermiştir. Bu sebeple turizm şirketleri tur paketlerinde değişiklikler yaparak gençlerin özel ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik tur paketleri hazırlama başlamışlardır. Bu tur paketleri sayesinde en yüksek turizm geliri olan genç kitle turizmini kendilerine çekmeyi amaçlamışlardır.

Turizmin temel gereksinimleri rekreasyonda olduğu gibi dinlenme ve eğlenme olgusudur. Sanayileşme ile birlikte dinlenme, eğlenme, özgür yaşama, seyahat etme gibi bir takım faaliyetler, insan yaşamının ihtiyaçlarından olmuştur. Bu ihtiyaca çözüm yolları olarak boş zamanın en iyi ve çok değişik ortamlarda gerçekleşeceği savunulmaktadır.⁷ Bu sebeple turizm bünyesinde rekreasyon faaliyetlerine yer vererek, insanların bu ihtiyaçlarını daha etkin karşılamayı amaç edinmektedir denilebilir.

Turistik bölgelerde her geçen gün rekreasyon faaliyetlerinin ve alanlarının niteliği ve sayısı hızla artmaktadır. Turistlerin bu faaliyetleri sıkça kullanarak tatilin temel prensibini yerine getirmekte, eğlenerek dinlendiklerini söylenebilmektedir. Bu sebeple rekreasyon aktivitelerinin turistlerin tatil yeri seçimlerinde etkili olabileceği düşünülmektedir. Ancak bu temel prensiplere göre hazırlanmış rekreasyon faaliyetleri genç turistlerin bölgeye çekilmesinde yeterli

olamamıştır. Gençler yine özgürce hareket ederek kendi turizm hareketlerini kendileri yaratmaya devam etmektedir.

Bu çalışma uluslararası seyahate katılan gençlerin konaklamaları boyunca katıldıkları boş zaman etkinliklerinin seçimine ilişkin görüşlerini tespit etmeyi amaç edinmiştir.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Zaman, Boş Zaman ve Rekreasyon

2.1.1. Zaman

Zaman gündelik yaşamda çok sıkı kullanılıp anlaşıldığı zannedilen mahiyeti bakımından asırlardır insan zihnini meşgul eden, fakat insanın bir türlü anlayıp anlatamadığı, varlığını bulabildiği; yok oluşunu da varlığını da hissettiği bir kavramdır. Akıl için zamanı kavramak oldukça zordur.⁸ Zaman kavramını bilim adamları farklı şekillerde tanımlamışlardır. Çağdaş insan için çok fazla önemi olan zaman kavramı hiçbir yazar ya da bilim adamı kesin bir tanımını yapamamıştır.⁹

Zaman: duyu organlarıyla algılanamayan fiziksel, felsefi, psikolojik ve sosyolojik boyutları olan bir olgu bir gerçekliktir.¹⁰ Bir nesnenin uzayda yer değiştirmesiyle doğrudan alakalıdır, tanımının yapılabilmesi için birbiri arasındaki ilişkiden bahsetmek gerekmektedir.

Akıp giden olayların tekrar eden gök olaylarına göre sıralanmasından doğan kavram. Güneş ve yıldızların öğlene göre açısız uzaklığına (saat açısına) karşılık bir ölçü olarak da tanımlanabilir.¹¹ Canlı cansız tüm varlıkların hayat ölçüsü olan zaman, ödünç verilemeyen, satın alınamayan, sadece kullanılan ve kaybedilen, tekrarı mümkün olmayan bir olgu olmasından dolayı insan yaşamında büyük bir öneme sahiptir.¹² Çok küçük zaman dilimlerinin, çok ciddi sonuçlara etki ettiğini görebiliriz. Bütün sporcuların birincil ve yenilmez rakibi olan zaman; duran bir kalbin tekrar çalışma umudunu belirleyen ince bir çizgi, bir savaşı kazandıran en büyük değer olabilmektedir. Bu kadar önemli olmasına ve her insana eşit verilmesine rağmen duyulan ihtiyaç kişiden kişiye farklılık gösterebilir. İnsanın gelişmesi ve hangi alanda olursa olsun mesleki

başarısı zaman anlayışına, bu zamanın iyi kullanılmasına bağlıdır.¹³ Zamanın kullanımıyla ilgili olarak Amerikalı siyasetçi Benjamin Franklin “yaşamı seviyor musunuz? Öyleyse zamanı boşa harcamayın çünkü gerçek yaşam ondan oluşur” demiştir.¹⁴ Bir Alman filozof da “alelade bir insan zamanı nasıl bitireceğini düşünür, akıllı insan nasıl kullanacağını” demiştir.¹⁵ Buna dayanarak, insanın zamana duyduğu ihtiyaçla ilgili; zaman başarısız insanlar için bir an önce harcanması gerektiği düşünülür iken, başarılı insanlar için paha biçilemez bir değerdir diyebiliriz.

Zaman bize biçilen süre, ömür, hayat olduğu kadar, günlük hayat dilimi veya herhangi bir iş için gereken süredir de. Bu noktadan hareketle yönetici için düşünülen zaman kavramı fabrika işçisi için düşünülen zamandan; sporcu için düşünülen zaman kavramının da bir akademisyen için düşünülen zaman kavramından farklı algılanacaktır.¹⁰ Dolayısıyla duyulan ihtiyacı da bu yönde deşışecektir.

İnsanoğlu dünyada varoluşunun ilk dönemlerinden bu yana zamanın büyük bir kısmını, asıl amacı olan hayatta kalmayı sağlamak, yaşamını devam ettirebilmek için harcamıştır. İlkel çağlarda bu kullanım sadece fizyolojik ihtiyaçlarını karşılamak (yemek yemek, su içmek, uyumak vb.), tehlikeden kaçmak, yırtıcı hayvanlardan, hava şartlarından korunabilmek için iken; günümüzde daha farklı sebeplerle de karşımıza çıkabilmektedir. Değişen çevre şartları sonucu insan zamanını; avlanmak yerine, yemeğini alabileceği parayı kazanmak için çalışarak harcamaktadır. Nitekim fizyolojik ihtiyaçlar aynı kalsa da, karşılanabilirliği farklılaşmıştır diyebiliriz. Dolayısıyla kişi bu ihtiyaçların karşılanmasında tercih yapamamaktadır. Ancak bu zorunlu süreyi etkin kullanarak özgürce secim yapabileceği zamanı yaratabilecektir. Buda insanın kendisine, çalışma hayatına, sosyal hayatına, dinlenme ve eğlenmesine, biyolojik ve fizyolojik ihtiyaçlarının karşılanmasına ayırdığı zaman birimleri arasında dengeyi iyi kurabilmesine bağlıdır.¹³ En kıt kaynak olan zamanın etkili kullanılmasıyla kişi; dinlenip, eğleneceği, kendini geliştirmek için özgürce harcayabileceği zamana sahip olabilecektir. Daha doğrusu bu zamanı kendisi hak edecektir diyebiliriz. Ancak unutulmamalıdır ki zamanı olumlu kullanmak ve fayda

sağlamak işi bilinçli kişilerin farkında olduğu eğitimin gerektirdiği bir şeydir. Zamanın önemine varamamış kimselerden zamanı kullanıp fayda sağlamaları beklenmemelidir. Missari Gazetecilik Okulu eski dekanı Walter Williams “hepimizin eşit olarak sahip olduğu bir tek şey vardır: zaman! Öyleyse zaman sorunun kendisi değildir, sorun bizde! Yani sorun ne kadar vaktimiz olduğunda değil, sahip olduğumuz süre içinde neler yaptığımızda” demiştir.¹⁶

Zamanlı hareket etmeyi alışkanlık haline getirebilmek onu bilinçaltına kazandırmakla da ilgilidir. İnsanın sonsuzluk ölçüsü olarak kabul edilen zaman, insanın bilinçli olarak bir yerden bir başka yere bir deneyimden başka bir deneyime geçişinin ne kadar sürdüğüne dair geliştirilmiş bir kavramdır. Bir araştırmacı araştırdığı makaleyi bulmasının birkaç gün alacağını düşünürse o kadar zamanda bulur. Ancak, bir saatten kısa bir sürede bulabileceğini düşünürse; şu ya da bu şekilde zaman harcamadan doğru yöne yöneltilir.¹³ Öyleyse zamanı doğru kullanma onu planlamak ve hangi işe ne kadar zaman ayırmak gerektiği ile ilişkilidir. Sanılanın tersine, kendine ait süreyi tek bir konuda yoğunlaştırarak değil, çalışma yaşamı, özel yaşamı, bireysel zevkler, gibi değişik etkinlikler arasında zamanı doğru paylaşırabilmektedir.⁹

2.1.2. Boş Zaman

Boş zaman teriminin İngilizcedeki karşılığı “leisure” dir. Leisure kelimesi ise “izin verilmiş olmak” veya “serbest olmak” manasına gelen Latince “licere” kelimesinden türetilmiştir. Mecburiyetin olmaması ve serbest seçimi ifade eden bu kelimelerden de anlaşılacağı üzere, boş zaman; istediği gibi yararlanılabilecek zaman olarak kabul edilmiş, bu düşünce üzerinde anlayışlar ve yaklaşımlarla birçok tanımları yapılmıştır.^{17,18}

Engellerden - zorunluluktan kurtulmak, seçme hakkına sahip olmak, işten artan zaman veya yapılması zorunlu bazı sosyal davranışlardan artan zaman olarak tanımlanabilir.¹⁹

Uluslararası boş zaman etüt grubu boş zamanı; kişinin meslek, ailevi, sosyal ödevlerini yerine getirdikten sonra bağımsız iradesiyle girişebileceği dinlenme, eğlenme, maharetini arttırma, gönüllü katılma gibi bir dizi uğraşın yapılabileceği zaman olarak tanımlamıştır.⁷ Ancak bazı değerlerin birbiri yerine kullanılması ve aynı şeymiş gibi algılanmasından dolayı boş zaman daha geniş bir tanıma ihtiyaç duymaktadır. Bu tanıma yaparken boş zamanın yerine kullanılan diğer terimlerin tanımı ve boş zaman ile arasındaki farklılıkları belirtmek gerekmektedir.

Çalışma dışı zaman işten arta kalan zamandır ve içerisinde yaşamsal faaliyetlerin devamı için gerekli yemek yemek, uyumak vb. gerekliliklerde mevcuttur. Oysa boş zaman çalışma içi ve çalışma dışı zaman içerisindeki, hayatın devamı için zorunlu harcadığımız zamanı doğru planlayarak arttıracığımız ek bir zamandır, dilediğimiz şekilde kullanımımıza açtır.

Serbest zaman kavramının boş zaman kavramı yerine sık sık kullanıldığı görülmektedir, oysa bu iki terim birbirinden farklıdır. Serbest zaman bir yönsüzlük yansıtmakta, boş zaman ise yönlendirmeye açık bir potansiyel içermektedir. Boş zaman bir hak etme değeri taşır. Dolayısıyla boş zamanın pozitif değerlerinden söz edilebilir. Serbest zaman ise, seçerek değil de şartlar gereği işsiz olan bir kişinin serbest zamana ilişkin sorununda olduğu gibi, bunu nasıl kullanacağı değil, nasıl ortadan kaldıracağı şeklinde gelişir ve bu anlamda negatif bir değeri taşır.¹³

Yine tanımlamada güçlük çekeceğimiz durumlardan bir diğeri de zamanın kendisi ve kullanım bölümleri ile ilgili kavramlarda bunların kimi durumlarda iş dahil birbirleriyle kesiştiği, çakıştığı ve özellikle yaratıcı yanı ağır basan ileri uzmanlaşmaya yönelik mesleki faaliyetlerdeki tanımlamaların zorlaştığı da görülür. Boş zamanımızı işimizin bir uzantısı olarak kullandığımız zamanlarda vardır. Bu gibi durumlar yarı zaruri olarak kabul edilmekte ve yarı boş zaman olarak isimlendirilmektedir. Yarı boş zaman kavramının içerdiği etkinlikler

çoğunlukla, etkinliğe katılanın amaçlarına göre, iş ya da boş zaman değerlendirme kapsamına sokulabilmektedir. Örneğin, bahçe işleriyle ilgilenmek; sebze, meyve yetiştirip satarak gelir elde etmek amacıyla yapılıyorsa iş, zevk için yapılıyorsa boş zaman etkinliği olur. Bahçe bakımı bir zorunluluk taşıdığı için bu zorunluluk gereği bahçeye bakılıyor hem de güzellikleri görebiliyorsa bu da yarı boş zaman olur.¹⁹

Bu tanımlar ve belirtilen farklılıklar ışığında bir tanım yaparsak boş zaman: var olmanın, yapmak zorunda olduklarımızın, biyolojik gereksinimlerimizin, gelir elde etmek için mücadelelerimizin ötesinde olan bir zamandır. Kendi yargı ve seçimimize göre kullanabileceğimiz sağduyu ve fayda içeren bir zamandır. Olumlu bireysel doyum için sınırlamalar veya zamana bağlılık olmaksızın istediğimizi seçebilme özgürlüğünün olduğu, işten arda kalan zaman olarak ifade edilebilir.²⁰ İnsanların dinlenme ve eğlenme gereksinimleri, boş zamanların değerlendirilmesi ile karşılanır. Böylece yaşama daha sıkı bağlanan birey mutlu olmaktadır. Toplumda temel amaçlardan biriside sağlıklı kişilik geliştirilmesidir.¹⁷ Sağlıklı bir kişiliğe sahip birey toplum sağlığını da olumlu etkileyeceği düşünülürse boş zamanın toplumsal bir değerdir denilebilir.

2.1.2.1. Boş Zamanın Tarihi Süreci

Eski tarih kayıtları arasında insanların boş zamanlarında müzik, resim ve çeşitli spor faaliyetlerini kullandığı görülmektedir. Ayrıca ilkel kavimlerin yaşantısında da pek zengin bir boş zaman organizasyonu olduğu belirlenmiştir. Yontma taş devrinde mağaraların duvarlarına çeşitli hayvan ve insan resimleri yapan insanlar, algılamaları ve bunların neticesinde duygularını aksettirme olanağını bulabilmişlerdir.²¹ Ancak yontma taş devrinde mağaralara çizilen insan ve hayvan motifleri duygularını aksettirme amaçlı ve daha çok dinsel kaynaklı olduğu için bu uğraşları boş zaman etkinliği olarak değerlendirmek doğru olmayacaktır.²²

Kronik anlamda incelendiğinde ise boş zaman anlayışının ilk ortaya çıkış veya boş zaman anlayışının gelişmesi noktasında Antik Yunanlılar karşımıza

çıkılmaktadır. Antik Yunanlılar birer “demokrasi” vatandaşı olmaları nedeniyle yaşamda zevk veren eğlence ve diğer imkânlardan faydalanmayı severlerdi. Romalılar ise, Aksine boş zamanı daha çok iş merkezli, yani işten arda kalan zaman olarak görürlerdi.¹⁹ İlk Eski Yunan medeniyetlerinde “boş zaman” başlarda tüm kötülüklerin anası olarak gösterilirken zamanla bu düşünce değişmiş bireylerin boş zamanına da ihtiyaçları olduğu düşünülmüştür. Aristo “hiç şüphesiz, boş zamanları hep oyunla geçirecek değiliz çünkü o taktirde eğlenmek hayatın amacı olmuş olur. Bu imkânsızsa da ciddi işlerle uğraşanlar için eğlenmek daha çok lazımdır. Çünkü çalışanların dinlenmesi lazımdır. Dinlenmek ise, eğlendirici bir şeydir. Halbuki çalışmak daima kuvvet ve gayret harcanmasını gerektirir. Şu halde uygun zamanlarda eğlenmek ilaç gibidir. Çünkü eğlenme ruhta yarattığı zevkle insanı dinlendirir. Boş zamanlarımız hem çalışanlara, hem çalışmayanlara hayatın zevkini ve saadetini tattırır” demiştir.¹³

Rousseau da 1758 tarihli yazısında boş zaman hakkından söz etmiş “halkın ekmeğini kazanmak için sarf ettiği zamandan başka zamanı yoksa yazık. Ekmeğini sevinçle yiyebilmesi içinde zamanı olması gerek” diyerek boş zamanın gereksinim nedenini açıklamaya çalışmıştır.¹⁷

1900’lü yılların başında özellikle iş yaşamı ve yönetim alanında yapılan çalışmalar sonucunda, çalışma zamanının düşürülmesi, çalışan işçilerin dinlenmek için imkanlara sahip olması gibi değerler su üzerine çıkmaya başlamıştır. İlk başlarda Fredrick Winslow Taylor’un ortaya koyduğu çalışma odaklı “klasik yaklaşımın” etkisiyle üretkenlik çok çalışmayla ilişkilendirilmiş, ancak çok çalışarak üretkenliğin artırılacağı savunulmuştur. Daha sonraları “neo-klasik” insan odaklı yaklaşımın kabul görmesiyle insanların dinlenerek ve daha az çalışarak daha fazla üretim sağladığı tespit edilmiştir.²³ Gelişmiş ülkeler bunun bilincine varmışlar; çalışma saatlerini aşağıya çekerek bir taraftan işsizliğe çare olacağı hesabını yapmışlar, diğer taraftan insanların yeni gelişmelere ayak uyduracak zindelik, dinlenmiş ve başka faaliyetlere zaman ayırma ile üretkenliği arttırmayı amaç edinmişlerdir.⁹

Sanayi devriminden sonra hızla gelişen teknoloji, artan nüfus, hayat pahalılığı, artan iş yükü gibi etmenlerin yanında; makinenin insanın iş yükünü azaltması, çalışma saatinin azalıp boş zamanın artması, gibi sebeplerle günümüzde boş zaman daha büyük bir anlam kazanmıştır. Günümüzde boş zaman, temel bir insan hakkı olarak değerlendirilmekte ve yasalarla da desteklenmektedir.

2.1.2.2. Boş Zamanın Temel Fonksiyonları

Boş zaman, dinlenme veya kendini bırakma, eğlenme, kendini gerçekleştirme veya gelişim olmak üzere üç önemli fonksiyona sahiptir:

Dinlenme Fonksiyonu: Dinlenme, yeniden elde etme veya iş sonrası stres ve yorgunluk atma ile bedensel aşınmaları ve sinir gerilimlerini kaldıran bir fonksiyon üstlenmiştir. Günümüz sanayileşmiş toplumlarda çalışma ve çalışma dışı süreleri düzene konulmuş çağdaş insan için dinlenme bedensel ve ruhsal yönden yenilenmek için aktif veya pasif birçok boş zamanı değerlendirme etkinliğini gerçekleştirmesini ifade etmektedir.²⁴

Eğlence Fonksiyonu: Hayatın monotonluğunu, yaşam güzelliğini, buldukları atmosferi değiştirmek isteği özellikle gençlerde görülür. İnsan yaşamında acı ve kederini unutturacak bir vesileye ihtiyaç vardır oda eğlencedir. Eğlenmek, zamanı hoş bir şekilde geçirmek ve bunu bazen can sıkıntısından kurtulmak için değil ayrıca tasayı merakı gidermek için yapmak anlamını da taşımaktadır.²⁴ Can sıkıntısını yok eden veya sıkıntı sonrası eğlenme ve rahatlamaı ifade eden, uğraşların günlük ihtiyacın gereklilikleri dışında katılımını da ifade etmektedir.²⁵

Gelişme Fonksiyonu: İnsan düşüncesini günlük eylemlerin otomatizminden kurtaran, daha geniş sosyal katılıma imkan sağlayan ve insan kişiliğini geliştirip göstermesine eğilimli olan ve çıkarıcı olmayan faaliyetleri içerir.¹³ Bu gelişme fiziksel artistik veya entelektüel gelişme olabilir. Kişinin yaratıcılık karakteri olması müzik, resim, spor gibi alanlarla ilgilenmesi onun gelişmesine olanak sağlayacaktır.²⁴ Boş zaman davranışları fonksiyonel açıdan iki motivasyon gücünün aynı anda etkisi altında kalmaktadır. Bunlardan birincisi, günlük hayatın monotonluğundan, sıradanlığından ve her günkü çevreden uzaklaşmak ve diğer kişilerle olan ilişkiler dünyasından kaçmaktır.²⁶

Boş zamanın iyi veya kötü kullanımlarında ortaya bazı değerler çıkmaktadır. Buna göre boş zaman yerinde ve değerli kullanılabilirdiği durumlarda insana dinlenmek, eğlenmek, kendini yetiştirmek, kendi sorumluluğunu özgürlüğünü yaşamak, çalışmada kendi isteğine göre bir seçim yapmak ve böylece kendi kendini bulma imkanı verir.¹³

2.1.3. Rekreasyon

Rekreasyon, yenilenme, yeniden yaratma veya yeniden yapılanma anlamına gelen Latince Recreation kelimesinden gelmektedir. Türkçe karşılığı yaygın bir şekilde boş zamanları değerlendirme olarak kullanılmaktadır.²⁷ Rekreasyon re-create (yeniden yaratma) kelimesinden gelmektedir. Temel olarak insanın boş zamanlarında tamamen kendi isteği ve özgürce katıldığı aktiviteleri, bu aktiviteler sonucunda fayda sağlamayı amaç edinen, İnsan hayatında süre gelen tekdüzelik ve rutin bir çalışma ortamının oluşturacağı sıkıntıların giderilmesinde, bir değişim, bir yenilenme ve bir ilginçlik meydana getirerek bunlardan kurtulmaya yardımcı olan bir olgudur denilebilir.²⁸ Sadece boş zamanlarda yapılan, bireye göre amacı bulunan, kişisel tatmin ve gönüllülük esasına dayanan, başkasına devredilemez, kişiyi canlandırıcı, mutlu edici, aktif veya pasif olarak yapılabilen her türlü fiziksel, sosyal, zihinsel ve ruhsal aktiviteler olarak ta tanımlanabilir.²⁹

Rekreasyon, insanların yaşamlarında yapması zorunlu olan (örneğin; yemek yemek, çalışmak, uyumak vb.) durumlar dışında kalan zamanlarda kendimizi akışına bıraktığımız, insanın gelişimi için bir çok imkan içeren, manevi istek ve ihtiyaçlara cevap veren, baskı ve zorlama olmadan özgürce gerçekleştirilen, toplumların kültürel, ahlaki, inançsal gelişimini büyük oranda etkileyen ve aktivitelerin kendisi dışında bilinçli olarak herhangi bir çıkar veya karşılık gütmekten katılan aktivitelerdir.^{2,30}

Başka bir tanımlamada da; Spor, fiziksel egzersiz, sanat ve oyun formlarını kullanarak kişiliğin yaratıcı bir şekilde ifade edilmesi anlamına gelen bir kavramdır. Hareketten daha çok duyguları konu edinir. Boş zamanda bireysel doyum beklentisi ile yer alınan aktivitelerdir. Bireysel bir karşılıktır, psikolojik bir reaksiyondur, bir tutumdur, bir yaklaşımdır, bir yaşam biçimidir denilmiştir.²⁰

En açık ifadeyle rekreasyon; insanın, yoğun çalışma yükü, rutin hayat tarzı veya olumsuz çevresel etkilerden tehlikeye giren veya olumsuz etkilenen bedeni ve ruhi sağlığını tekrar elde etmek, korumak veya devam ettirmek, aynı zamanda zevk ve haz almak amacıyla, kişisel doyum sağlayacak, tamamen çalışma ve zorunlu ihtiyaçlar için ayrılan zaman dışında kalan bağımsız ve bağlantısız boş zaman içinde, isteğe bağlı ve gönüllü olarak ferdi veya grup içinde seçerek yaptığı etkinliklere denilir.¹³

2.1.3.1. Rekreasyonun Tarihi Süreci

İlk medeniyetlerde insanlar yaşam boyunca katlandıkları tüm yorgunluklardan, sıkıntılardan uzaklaşmanın manevi alemde ve ebedi huzurla mümkün olabileceği inancındaydılar. Sonraları bu ihtiyaçlar yaşlılıkta, dinlenme, mevsimlik tatil yapma, hafta sonu tatil yapma ve en nihayet günün boş vakitlerinde rekreasyona yönelme şeklinde gelişmiştir.

Preklasik (İsa'dan hemen önceki dönem) dönemde özellikle mısırdaki sürekli kültür karmaşıklığı vardı. Ekonomik sistemde ziraat temel unsurdur. Devlet yöneticileri, mutlak ve ilahi konumdaydılar. Kamu kurumlarının zorlayıcı yönetimi, zorunlu çalışma sistemi, sosyal hayatın genellikle zenginliğe dayanması, orta sınıfın boş zamanlarının olmaması dönemin başlıca özelliklerindendi. Dönemin bu özelliklerinden dolayı orta sınıf vatandaşlar rekreasyona vakit ayıramamış, imkan bulamamıştır. Sadece ayrıcalıklı sınıfları oluşturan bazı küçük aile grupları spor, savaş oyunları, avcılık vb. gibi rekreasyon etkinliklerine katılabilmişlerdir.

Klasik dönemde ise kırsal yaşama, doğaya ve insana önem verme; güzelliklere karşı ilgi ve sevgi duyma, sosyal organizasyonların kurulmasında etkili olmuştur. Genç nesil, kültürel değerlerin öğrenilmesi konusunda aileleri tarafından yetiştirilmiştir. Halk kitleleri; spor gösterileri, toplu geziler, müzik-tiyatro gösterileri, sergi vb. rekreatif etkinliklerden geniş ölçüde yararlanmışlardır.

19. yüzyılda gerçekleşen endüstrileşme süreci, insan yaşamında yeni gelişmelere zemin hazırlamıştır. Aşırı şehirleşme, nüfus artışı, yoğun çalışma ve yaşam şartları, çevre kirliliği (hava kirliliği, gürültü gibi) vb. faktörlerden kaynaklanan stresten kurtulma ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bu ihtiyaçların rekreatif etkinliklere olan ihtiyacı da arttırdığı savunulmuştur.²⁶

20. yy. başlarında, özellikle I. Dünya savaşında başta sanayileşmiş batı toplumlarında olmak üzere, yeni bir toplumsal değer ve anlayışın geliştiği görülmüştür. Bu anlayışa göre; sanayi toplumu içerisinde, sadece verimli ve çok çalışkan insan bütünüyle refaha ve huzura kavuşmamaktadır. Disiplinli, kalıplaşmış ve monoton bir çalışma düzeni; yabancılaşma, işe uyumsuzluk, manevi tatminsizlik gibi kişisel ve toplumsal birçok sorunun kaynağını oluşturmuştur. Bu sorunların çözümüne yönelik tepki, sadece dinlenme ve yeniden işe dönme anlayışından uzak, eğlenme ve diğer moral etkinliklerinin de içinde yer alacağı, işten arda kalan boş zamanın artırılması ve değerlendirilmesi şeklinde bir anlayışın doğmasıyla kendini göstermiştir. Buna göre; fazla çalışan

bir insanın veriminin yükselemeyeceği hatta düşeceği ileri sürülmüştür. Yapılan araştırmalar sekiz saatin üzerinde çalışıldığında verimin hızla düştüğünü ortaya koymuştur. Bu anlayış paralelinde, çalışanın çalışma dışında kalan boş zamanlarının nasıl etkili değerlendirileceği düşünölmeye başlanılmıştır.

Günümüzde hızla önemi artan rekreasyon faaliyetlerini daha etkili ve daha verimli hale getirebilmenin yolları aranmaktadır. Bu anlamda rekreasyon sürekli değer kazanan bir ivmeyle önemini arttırdığını söyleyebiliriz.

2.1.3.2. Rekreasyonun Özellikleri

- Rekreasyon faaliyetlerinin seçimi gönüllüdür.
- Özgürlük hissi verir.
- Faaliyetlere devam ve iştirak etme zorunluluğu yoktur.
- Rekreasyon boş zamanlarda yapılır.
- Her yaştaki ve cinsteki insanların faaliyete katılmalarına imkan verir.
- Rekreasyonel faaliyetlerde "inisiyatif" kişinin kendisine bırakılmalıdır.
- Rekreasyonel faaliyetler, her türlü açık hava veya kapalı alanlar ile her mevsim ve iklim şartlarında uygulanabilmektedir.
- Rekreasyon bir faaliyeti gerektirir.
- Rekreasyon çok çeşitli faaliyetler içerir.
- Rekreasyon haz ve neşe sağlayan bir faaliyettir.
- Rekreasyon evrensel olarak uygulanmaktadır.
- Rekreasyon kişinin kendisini ifade edebilme ve yaratıcı olabilmesine imkan sağlayıcı faaliyetler içermelidir.
- Rekreasyonu her kişiye göre bir amacı vardır.
- Rekreasyonel faaliyetlerin katılımcıya kişisel ve toplumsal özellikler kazandırması beklenir.

- Rekreasyon, toplumun geleneklerine, törelerine, ahlaki ve manevi değerlerine uygun olmalı, sosyal değerlere ters düşmemelidir.
- Rekreasyon bir faaliyet yapılırken ikinci veya daha fazla faaliyetlere de katılma imkanı verir
- Rekreasyon etkinlikleri, rekreasyonistler tarafından üstlenilir.
- Rekreasyon eylemi, planlı veya plansız, beceri sahibi kişilerle veya beceri sahibi olmayan kişilerle ya da organize veya organize olmamış mekanlarda yapılabilir.
- Rekreasyon rekreatif etkinliklere katılma sonucu ortaya çıkan bir deneyimdir.¹³

2.1.3.3. Rekreasyona Duyulan İhtiyacın Sebepleri

Genel olarak bir eksiklik hissi ve aynı zamanda bu hissin giderilmesi arzusuna veya doğal ya da sosyal yaşamdan doğmuş bir gerekliliğin ifadesine ihtiyaç denmektedir.¹³ Her davranışın bir amaca yönelik temel gereksinimleri doyumu ile ilgili oluşudur. Bio-Psiko-Sosyal ve kültürel bir varlık olarak tanımladığımız insanın varoluş sürecinde doğumla başlayan ve yaşam boyu devam eden karşılanması zorunlu temel gereksinimleri vardır. Dünyaya gelen her insanın beslenme, korunma, çoğalma gibi bir takım doğal, fizyolojik gereksinimlerin yanı sıra sevme, sevilme, ait olma, güvenme, toplumda bir statüye sahip olma ve kendini gerçekleştirme gibi psikolojik ve sosyal gereksinimleri vardır.²⁸

İnsanın yaşamını devam ettirebilmek ve gerekli etkinlikleri yapabilmek için yemek, içmek, sıcaktan, soğuktan korunma, dinlenmek, uyumak, solunum ve soyunu devam ettirebilmek için cinsellik gibi faktörler birincil ihtiyaçlar olarak. Kişisel takdir, görev sorumluluğu, hissetme, iddia etme, şefkat duyma, yarışma, sahip olma, yakınlık kurma gibi ihtiyaçlar da ikinci grup ihtiyaçlar olarak değerlendirilir.¹³

Maslow' un temel insan gereksinimlerini incelediği "motivasyon kuramı" na göre ise, önce kişinin yaşamını sürdüreceği fizyolojik gereksinimler yer almaktadır (hava, su, yemek, boşaltım, uyku, dinlenme, seks gibi) ardından ise güvenlik ihtiyağı gelmektedir (fiziksel ve psikolojik güvenlik, korunma) bunlar aynı zamanda birincil ihtiyaçlar iğerisindedir. Bunların ardından ikincil ihtiyaçlar, sırası ile sosyal gereksinimler (sevgi, kabul, edilme ait olma gibi), takdir edilme (kişiliğe saygı ve değer) ve en son olarak da estetik gereksinimler (kendini gerçekleştirme) gelmektedir. Öyleyse rekreasyonu temel ve ağdaş bir ihtiyaç olarak değerlendirmek yanlış olmayacaktır. Çünkü rekreasyonunda tanımından anlaşılacağı gibi rekreasyon, ancak birincil ihtiyaçların karşılanmasının ardından ortaya çıkabilmektedir. Bir seçim gerektirir, zorlama yoktur ve kişiye daha çok kendini gerçekleştirme imkanı sunmaktadır.³¹

İhtiyaçlar her insan ve toplum için aynı olsa da duyulan ihtiyaç ve giderilmesi bakımından farklılıklar gösterebilmektedir. Farklılaşmanın temel belirleyiciliğini kişi ve toplum davranışları olarak kabul edersek, rekreasyon ihtiyağını doğru saptamak için öncelikle bu ihtiyağın psikolojik ve sosyolojik yapısından söz etmek gerekecektir. Rekreasyona duyulan ihtiyağın sebepleri;

Kişisel Yönden

- Fiziki sağlık gelişimi yaratır.
- Ruh sağlığını kazandırır.
- İnsanı sosyalleştirir.
- Kişisel beceri ve yetenek gelişimine yardımcı olur.
- Yaratıcı gücü geliştirir.
- Çalışma başarısı ve iş verimini arttırır.
- Ekonomik hareketi geliştirir.
- İnsanı mutlu eder.²⁴

Toplumsal Yönden

- Irk, millet, din, mezhep, sosyal konum, eğitim, kültür gibi grup ayrımını, gruplar arası çatışmayı önlemeye katkı sağlar.
- Toplumsal (ahlaki ve görgü) kurallarının gelişmesine katkı sağlar.
- Kurallara uyma alışkanlığı kazanılmasına yardımcı olur.
- Sağlıklı bir toplum paralelinde mutlu bir toplumun oluşmasına katkı sağlar.
- Dinlendirici ve yeniden yaratmayla birlikte iş başarısı toplumsal verimliliğin artmasını sağlar.
- Kişiyi deşarj olma imkanı sağlayarak toplumsal stres ve gerginliği azaltmada rol oynar.

2.1.3.4. Rekreasyonun Sınıflandırılması

2.1.3.4.1. Etkinliğe Katılıma Göre:

I. Yumuşak veya Pasif (edilgen): Televizyon izlemek, radyo dinlemek, sinemaya, tiyatroya gitmek, amaçsız dolaşmak, kahveye gitmek, spor müsabakalarını seyretmek vb. oluşturmaktadır.

II. Sert Aktif (etken): Spor yapmak, araştırma yapmak, fotoğrafçılıkla uğraşmak, yabancı dil öğrenmek, müzik aleti çalmak, şarkı söylemek, resim yapmak, el-işi yapmak, nakış işlemek, yün örmek, seyahat etmek vb. oluşturmaktadır.¹³.

2.1.3.4.2. Özel İşlevlerine Göre

I. Ticari Rekreasyon: İnsanlar rekreatif ihtiyaçlarını çeşitli kurum ve kuruluşların sunduğu hizmetlerden masrafsız olarak giderebilecekleri gibi kar amacı ile sunulan hizmetleri de aynı amaçla sunabilir. Bu tür hizmetler rekreasyonistlere büyük kolaylıklar sağlar.

II. Sosyal Rekreasyon: çeşitli şekillerde insanların bir araya gelip, yemek yemeleri, sohbet etmeleri vb. eylemleri içerir. Bu tip eylemler gelir düzeyi ile ilişkili olup gelir düzeyi arttıkça paralelinde sosyal rekreasyon faaliyetleri de artmaktadır.

III. Uluslararası Rekreasyon: Gelişen boş zaman anlayışı ile beraber, şehir içi rekreasyondan sonra kırsal ve sonrasında da eylemler, uluslararası seyahatler ve etkinlikler olarak kendisini göstermeye başlamıştır. Özellikle turizm alanındaki gelişmeler ve sağlanan kolaylıklarla uluslararası etkinliklerin önemi daha da artmıştır. Ülkeler turizm politikalarını bu çerçevede şekillendirmeye çalışmakta turizm bölgelerindeki rekreatif imkanlar turistlere göre planlanmaya çalışılmaktadır.

IV. Estetik Rekreasyon: Pasif bir özellik taşıyan bu eylemler, daha çok yüksek eğitim ve kültür düzeyi yüksek insanlar için söz konusu olmaktadır. Etkin bir rekreasyondan hoşlanmayan insanlar için sanat olaylarını izleme, ünlü müzik yapıtlarını dinleme gibi eylemleri oluşturmaktadır.

V. Fiziksel Rekreasyon: Açık veya kapalı alanlarda yapılan tüm spor çeşitlerini kapsar. Fiziksel performansın söz konusu olduğu her etkinlik buna örnek gösterilebilir.

VI. Orman Rekreasyonu: Kullanım açısından orman rekreasyonu eylemleri; “yoğun”, “az yoğun” veya “dağınık” eylemler olarak planlanabilmektedir. Yoğun eylemler oldukça merkezileştirilmiş ve kullanım için geliştirilmiş olanlar içinde uygulanmaktadır. Örneğin; piknik ve yürüyüşlerin bazı tipleri gibi. Dağınık orman rekreasyonu ise, orman içi sularda balık avcılığı, kara avcılığı, dağ yürüyüşü gibi herhangi bir alan geliştirilmesine gerek duymadan ve geniş alanlar içinde yapılan eylemleri oluşturmaktadır.¹³

2.1.3.4.3. Çeşitli Kriterlere Göre:

I. Yaş Faktörüne Göre: Çeşitli yaş gruplarının kendi özelliklerine göre tercih ettikleri etkinliklerdir. Genel olarak incelendiğinde yaş arttıkça rekreasyon aktivitelerine katılımın yumuşak, daha pasif aktivitelere doğru yöneldiği görülse de böyle bir genelleme yapılamamaktadır. Her yaş grubu her türlü rekreasyon etkinliklerine katılabilmektedir; ancak yaşın rekreasyon etkinliklerinin seçiminde etkin rol oynadığı savunulmaktadır.

II. Etkinliklere Katılan Sayısına Göre: Ferdi, grupla, kitlesel veya aile olarak katılabilir. Bir etkinliğe ferdi ya da daha fazla kişi ile katılabileceği gibi bazı etkinlikler de bireyselliği gerekli kılmaktadır.

III. Zamana Göre: Yazın, kışın veya başka bir mevsimde yapılabilen rekreatif etkinliklerdir. Ayrıca günlük, hafta sonları ile yıllık izin, emeklilik dönemleri de bu gruptandırmanın içindedir.

IV. Kullanılan Mekana Göre: Kullanılan mekana göre sınıflandırma içine hem kırsal-kentsel hem de açık alan-kapalı alan rekreasyonları değerlendirilebilir. Açık alan rekreasyonu genellikle kırsallarda olsa da kentsel bölgelerde de gerçekleştirilebilir. Bu sebeple bu ikisi aynı tutulamaz. Kapalı alan rekreasyonu ise sinema- tiyatro-spor salonu gibi kapalı alanlarda yapılır. Bir alt

yapı, bir tesis gerektireceği için kentseldir denilebilir. Kentsel- kırsal rekreasyon ile açık alan- kapalı alan rekreasyonu arasında ilişki olsa da bu grupları farklı değerlendirmek daha sağlıklı olacaktır.

V. Sosyolojik Muhtevaya Göre: Lüks, geleneksel ya da halk kesiminin desteklenmesiyle katılımın sağlandığı rekreasyon etkinlikleridir.¹³

2.1.3.4.4. Amaçlara Göre:

I. Dinlenme: Boş zamanın tamamen dinlenmek yani beden ve ruh sağlığının devam ettirilmesi veya korunması için yapılan etkinliklerle değerlendirilmesidir.

II. Kültürel: Eski sanat ve tarihi eserlerin, müzelerin gezilmesi ve diğer kültürel faaliyetlerle değerlendirilmesidir.

III. Toplumsal: Toplumsal ilişkiler kurmak ve geliştirmek amacına yönelik boş zaman değerlendirme etkinlikleridir.

IV. Sportif: Aktif spor yapmak veya pasif şekliyle seyirci, taraftar, yönetici veya başka bir şekilde boş zamanın sportif etkinliklerle değerlendirilmesidir.

V. Turizm: Öncelikle tatil dönemlerinde bulunduğu mekanlardan, başka mekanları gezmek, görmek amacıyla gitmek suretiyle boş zamanı değerlendirmektir.

VI. Sanatsal: Sanatın birçok dalından biri veya birkaçı ile uğraşarak boş zamanların değerlendirilmesidir.¹³

2.1.3.5. Rekreasyon İhtiyacını Etkileyen Gelişmeler

İnsanların rekreasyon ihtiyacını etkileyen ve toplum hayatında rekreasyonun daha da önemli olmasındaki sebepleri aşağıdaki noktalarda özetleyebiliriz:

a-) Şehirlerin Büyümesi: Gittikçe daha kalabalık hale gelen şehirlerde çeşitli alanlarda olduğu gibi, rekreasyon yönünden de çözümü güç problemler çıkmaktadır. Önceleri kırsal karakterde olan yerleşme sahalarının kalabalıklaşp büyümesiyle açık sahaların yerini yapı kitleleri almakta, dolayısıyla rekreatif etkinliklere imkan verecek alanlar yok olmaktadır. Akarsular, kıyıları ve göller kirletilmekte, ormanlar kesilmekte ve geniş sahalar topluma kapalı hale gelmektedir. Bütün bu olumsuz gelişmeler her yaştaki insanın ihtiyacı için elverişli yerlerde ve yeterli miktarlarda rekreasyon sahalarının planlanmasını zorunlu kılmaktadır.

b-) Ev Şartlarındaki gelişmeler: Bu gün elektrik ve mekanikle ilgili gelişmelerin sağlandığı imkanlardan yararlanabilen ev kadını, rekreasyonel etkinlikleri ayırabilecek geniş bir boş zamana sahip olabilmektedir. Şehirlerin büyümesi ile ortaya çıkan apartman iskanı, eskiden çocuklar için başlıca oyun sahası olan bahçeleri veya evler arasındaki küçük açık mekanları tamamen ortadan kaldırmıştır. Bu durum, ev içinde meşgul olunabilecek aile rekreasyonunun gelişmesine yol açmıştır. Gelişmiş ülkelerde rekreasyon odası, ailenin bu yöndeki ihtiyacını karşılayacak standart bir ünite olarak yer almaktadır.

c-) Boş Zamanın Çoğalması: İnsan için; çalışma kapasitesi kadar, boş zamanın oluşturulması ve onun en iyi şekilde değerlendirilmesi kapasitenin

arttırılmasında çok büyük önem taşımaktadır. Bu çalışma veriminin artması, çalışma düzeninin sağlanmasındaki yararlılığı yanında gerçek kültürel ilerleme için toplumun yaratıcı, geliştirici enerjilerinin ortaya çıkarılması, özgür bırakılması ve çağdaş insanın çalışma hayatının kalıpsallığından kurtularak dilediği gibi yaşaması, istediğini yapması bu yolla kendini bulması ve kendine gelmesi bakımından önem taşımaktadır.³²

2.2. TURİZM

Turizm olayını ve kavramını tanımlamak amacı ile yapılan çalışmalar, 19. yüzyılın sonlarına kadar uzanmaktadır. Olayın değişik yönlerine farklı derecede önem veren yazarlar, bu güne kadar birbirinden bir yönde ayrılan tanımlar yapmışlardır. Konuya eğilenlerin hareket noktalarının aynı olmaması, başka bir deyişle konuya yaklaşım açılarının ve önem verdikleri nokta unsurlarının farklı olması turizmin çeşitli tanımlarının ortaya çıkmasına yol açmıştır.³³ Ancak turizm faaliyetlerinin, toplumsal, çevresel ve ekonomik oluşu, eğitim ve denetimi gerektirmesi, turist gönderen ve turist karşılayan toplumları etkilemesi gibi belli bazı özelliklerinin yanı sıra; temelinde gezme, görme, dinlenme ve eğlenme amaçlı faaliyetleri içermesi, en önemlisi yer değiştirmeyi gerektireceği için kabul edilebilir ortak tanımlarda yapılabilmektedir.^{34,35}

Turizm; gelir getirici etkinlikler dışında kalan boş zamanlarımızın hemen hepsini içine alan bir seyahat, bundan doğan konaklama, yeme- içme, ulaşım, eğlenme gibi hizmetler ve ilişkiler bütünüdür.³⁶

İnsanların yaşadıkları ve çalıştıkları yerler dışındaki alanlara geçici olarak hareketleri, bu alanda konaklama esnasında gerçekleştirilen aktiviteler ve kişilerin gereksinimlerini karşılamak için yapılan olanaklar turizm olarak tanımlanmıştır.³⁷

Dünya Turizm Örgütü seyahat edenleri turist ve ziyaretçiler olarak ikiye ayırmış, ziyaretçileri de kendi içinde ayırıp, ziyaret edilen yerde gece konaklama yapılıp yapılmamasını göz önünde bulundurarak, gece konaklama yapmayan kişileri seyahat edenler istatistiklerine almamıştır. Bu nedenle turizm turist ve ziyaretçi bilgileri ışığında daha detaylı bir tanıma ihtiyaç duymaktadır.³⁸

Ziyaretçi; Bir yöreyi orada devamlı olarak yerleşmemek ve ziyaret ettiği yerde ücretli bir iş bulup çalışmak gibi bir niyeti olmaksızın başka herhangi bir nedenle ziyaret eden herhangi bir kişiye denilir. Ziyaretçilerin gece konaklama yapmayanlarına ise gezgin denilmekte ve bu kişiler turizm hareketi içinde değerlendirilmemektedir.³⁹

Turist; seyahat edenler sınıfına giren herkese denilir. Yani, gece konaklama yapan ziyaretçilerde turist olarak değerlendirilmektedir. Bu bilgiler ışığında geniş bir tanım yapacak olursak;

Turizm, sürekli olarak yaşadığı yer dışındaki bir yere, maaşlı para kazanma amacı dışındaki sebeplerle, bir günden az olmamak şartı ile ve devamlı kalmayarak gerçekleştirdiği yer değiştirme eylemi, bu eylem sonrası ortaya çıkan tüm ekonomik, sosyal, kültürel, toplumsal vb. hareketler bütünüdür.

Turizm, toplumların her kesimini doğrudan doğruya veya dolaylı olarak ilgilendirmektedir. Turizm sektörü ile diğer sektörler arasındaki ilişki özellikle son yıllarda artış göstermekte ve rasyonelleşmektedir.³³ İktisadi ve sosyal kalkınma süresini hızlandıran, bölgeler arası dengesizlikleri gideren özellikle kadınların ve gençlerin katılımlarını sağlamak suretiyle geniş istihdam alanları yaratan, toplumsal refahı yükseltirken sosyal barışı da canlı tutan en önemli sektörlerdendir.⁴⁰ Döviz ve istihdam yaratıcı özellikler ile global, bölgesel ve uluslararası ekonomilerle doğrudan veya dolaylı olarak milli gelire ve istihdama önemli katkı sağladığı da söylenebilir.⁴¹

2.2.1. Turizmin Tarihi Süreci

Turizmle ilgili kavramların temelinde “seyahat” yattığı için; turizm tarihini seyahat tarihini içinde bahsetmek gerekecektir.

Seyahat olgusu insanoğlunun tarihi kadar eskidir. İnsanların tarihin ilk çağlarında bile yaşamları için gerekli olan yiyecek maddelerini elde etmek, avlanmak ve ilkel yollarla da olsa ticaret yapmak amacıyla yakın çevrelerine yolculuk yaptıkları bilinmektedir.³⁹ İlk olarak M.Ö. 4000 yıllarında Sümerlilerin turistik hareketinde bulunduğu ve yine M.Ö. 3000 yıllarında Eski Mısır’a piramit ve tapınakları görmek için ziyaretlerin gerçekleştiği bilinmektedir.⁴² Ancak ilk çağın bilinen en önemli turizm etkinliği, bugünkü Efes’te M.Ö. 334’te Büyük İskender tarafından geliştirilen turizm mevsimlerine katılmak için yılın belirli bir dönemde Akdeniz Havzası’nın her taraftan insanların buraya akın etmeleriydi. Öyle ki; merak, eğlence, dinlenme ve hoşça vakit geçirme amacıyla Anadolu’nun bu şirin ve güvenli yöresine yalnız bir mevsimde bile yedi yüz binden fazla turistin geldiği bilinmektedir. Tarihte Fenikililer ilk gezginler olarak kaydedilse de, ticaret amaçlı olduğundan için bu hareketleri turizm olarak değerlendirmek doğru olmayacaktır.³⁹

Roma ve Yunan döneminde ise, seyahatler daha çok sportif, zevk, sağlık, ticari amaçlı olarak ortaya çıkmıştır. Özellikle M.Ö. 700 yıllarında Olimpiyat Oyunlarının başlamasıyla Olimpia’ya çok sayıda insanın oyunları izlemek üzere, başka kentlerden geldiği ve ayrıca Romalılar’ın da bu oyunları izlemek üzere, hazır buldukları bilinmektedir.⁴²

Roma İmparatorluğu ülkenin devamını sağlamak ve ülkenin her yerine ticareti yayabilmek için ulaşım önem vermiş, güvenli ve kolay ulaşımı sağlayan yollar yapmışlardır. Bu yollar ticaretin yanında ayrıca şifalı suların bulunduğu kaplıca ve içmelere, eğlenme-dinlenme yerlerine, deniz kıyılarına,

festivallere, kutsal yerlere, dini törenlere ve sportif yarışmalara kolaylıkla gidilebilme imkanı sunuyordu.³⁹

Orta Çağda Roma İmparatorluğu'nun çöküşüyle beraber yer değiştirmenin azaldığı görülürken, seyahatlerinde değişik amaçlara yöneldiği gözlemlenmiştir. Bu zamanda kutsal yerlerin ziyaret edildiği, özellikle Kudüs, Mekke, Medine'nin fazla ziyaret akımına uğradığı bilinmektedir.⁴²

Haçlı seferi sonrasında, kıtalararası dinsel amaçlı seyahatler başlamıştır. Yine bu çağda Makro Polo'nun yaptığı seyahatler, son derece önem taşımaktadır. Venedik'ten Çin'e kadar uzanan bu yolculuk sonrasında Makro Polo, yayınladığı kitabında gezdiği bölgeleri ve ülkeleri son derece kapsamlı anlatmaktadır. 24 yıllık bu serüven, çeşitli kültürlerin tanınması açısından bir dönüm noktasıdır. Sonucunda merak turizmine de konu olmuştur. Yine İbni Battuta'nın İslam dünyasının büyük çoğunluğunu gezdiği yapıtı da farklı kültürdeki insanların turizme ilgisini arttırmıştır.⁴²

15. yüzyıldan itibaren Avrupa'nın mistik felsefesinin yerine doğayı, insanı ve kültürel değerleri yeni bir anlayış içinde değerlendiren Rönesansın egemen olmasıyla birlikte bilhassa sağlık, dinlenme ve kültür turizmi yeniden önem kazanmaya başlamıştır.³⁹

16. yüzyılla birlikte Avrupa'daki üniversite ve bilim kurumları arasında öğrenci gidiş-gelişleri başlamış, İtalya dünyanın her tarafından gelen ve bir takıma bugünkü "gençlik turizmi" ne benzeyen, öğrencilerin toplandığı bir ülke haline gelmiştir. 17. ve 18. yüzyıllarda ise, başka ülkelerdeki bilimleri öğrenmek ve gelişmeleri izlemek için seyahat etmek, bilim adamları için bir gelenek haline almıştır. 17. ve 18. yüzyıllarda Rönesans hareketlerinin gösterdiği değişmelere paralel olarak, turizm hareketlerinde bir duraklama ve yeniden doğuş dönemleri görülmüştür. Rönesansın başlangıcında doğal güzelliklere, tarihi ve arkeolojik yapılara duyulan ilginin yerini yavaş yavaş bireysel yeteneklere ve sanat

eserlerine duyulan hayranlıkların alması sonucu; insanlar artık doğal güzellikleri görme, bundan yararlanma, kültürel etkinliklere katılma istemi ile yolculuk yapmaz olmuş ve turizm hareketlerinde de bir yavaşlama meydana gelmiştir. Bu dönemde güzel sanatlarda, bilimde gelişme, yeni merkezlerin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Floransa, Roma ve Paris bilim ve sanat merkezleri olarak önem kazanmıştır. Yine endüstri devriminin teknolojik olarak sağladığı imkanlar, o zamana kadar at ve yelkenli gemiden daha güvenli ve daha hızlı bir ulaşım olanağı sağladığı için, uzun mesafeli geziler rahat ve çekici hale gelmiştir. 1840'lı yıllardan itibaren başta İngiltere ve batı Avrupa da olmak üzere, demiryolu inşaatı ve demir yolu taşımacılığının hızla yaygınlaşmasına ek olarak 1880'lere doğru okyanusu geçen buharlı gemilerin hizmete girmesi gibi iki önemli teknolojik gelişme, zevk için yapılan seyahatlerin ortaya çıkmasının temel nedeni olmuştur. İngiltere de ilk paket turu başlatan Tomas Cook ise turizme devrim niteliğinde bir değişim getirmiştir.³⁹

Turizm adına bu olumlu gelişmeler yanında, "yığın üretim yöntemleri" ile otomobil endüstrisinin ve bunun neden olduğu karayolu sisteminin de gelişmesi ilk defa orta sınıf insanına da turizm olanakları sağlamıştır. Otomobil sahipliğinin zamanla yaygınlaşması, şehirlerden ve demiryolları güzergahlarından uzak yerlerde kurulmuş olan oteller, mesire yerleri ve rekreasyon alanları gibi yerlere seyahat etmeyi kolaylaştırmıştır.³⁹

II. Dünya Savaşı, yer değiştirmelerin azalmasına neden olmuştur. Savaş sonrasında ise özellikle hava ulaşımının hız kazandığı görülmektedir. Sivil havacılık, kıtalar arası seyahatlerin hız kazanmasını sağlamıştır. Turizm faaliyetlerine katılmak isteyenlere yönelik tur organizasyonlarının gelişi, turizme katılan insan sayısını da arttırmıştır. Ayrıca turizm hareketinde bulunacak kişilere kredi ödeme kolaylığı ve daha birçok alanda yapılan kolaylıklarla seyahat olgusu cazip hale getirilmiştir.⁴²

Seyahat özgürlüğünün tanınması, ücretli tatil hakkının sağlanması, sosyal güvenlik sisteminin işlerlik kazanması, kentleşme olgusu, sosyo-ekonomik gelişim; çağdaş turizm anlayışını ortaya çıkartmıştır. Ardından turizm faaliyetine katılmak isteyenlerin amaçlarına hizmet sunmak üzere çeşitli yapılanmalardan

söz etmek olasıdır. Hanların, kervansarayların yerini, turistik talebin gereksinimi karşılar nitelikli konaklama işletmelerinin aldığı görülmektedir. Ulaştırma sektöründe sivil havacılığın giderek geliştiği tarifeli uçak seferlerinin yanı sıra, charter seferlerinin de devreye sokulması, ulaştırma alt yapısının nitelik ve niceliksel olarak gelişmesi turizmi de olumlu etkilemiştir. Bunun yanı sıra talebin olmasını gerçekleştiren seyahat örgütlerinin çeşitlendiği görülmektedir. Bu örgütler giderek uzmanlaşmış seyahat acenteleri ve tur operatörlüğü olarak daha nitelikli hizmet vermeye başlamışlardır.⁴²

Günümüzde turizm artık bir sektör halini almış ülkelerin en ciddi para kaynağını oluşturmuştur. İstikrarlı bir şekilde sürekli artış gösteren turizm gelirleri; ülkelerin politikalarını bu yönde şekillenmeye zorlamaktadır.

2.2.2. Turizmin Fonksiyonları

1. Sosyal Fonksiyon:

Turizm insandan insana, insandan topluma geçen sosyal bir olaydır. Turizm sayesinde, insanlar insanlarla toplumlarla temasa geçmekte ve değişik sosyal ilişkiler kurmaktadır. Turizm etkinliklerine katılarak başka ülkelere seyahat eden insanlar, o ülke insanlarını çeşitli açılardan etkileyebilecekleri gibi onlardan da önemli ölçüde etkilenebileceklerdir.⁴³Bu iki yönlü ilişkiden, turizm bir kültür taşıyıcısı olarak insanlar ve insan toplulukları arasındaki ağırları güçlendirmektedir, bir arada yaşama anlayışına katkı sağlamaktadır. Her tarihi eserde insanlığın, her doğal harika da Tanrı' nın büyüklüğü görünür. Böylece turizm ülke halkının kültürel ve sosyal seviyesinin yükselmesine yardımcı olur.⁴⁴

2. Sağlık Fonksiyonu:

Her bölgenin kendine has özellikleri bulunmaktadır. Dinlenmek veya hastalıklarını tedavi edebilmek için insanlar şifa verici kaynakların

bulunduğu yerlere gitmektedir. Sağlam ve dinlenmiş bir vücuda sahip olabilmek için yapılan geziler turizmin sağlık fonksiyonunu meydana getirmektedir.⁴⁴

3. Finansal Fonksiyonlar:

Bir ÷lkede turizm endüstrisinin kurulması için altyapı (yol, su, elektrik gibi) üstyapılara (turistik konaklama tesisleri, otel, motel, tatil köyü, eğlence yeri vb.) ihtiyaç duyulmaktadır. Otelcilik yatırımları her gün artmaktadır. Bu durum turizm endüstrisinin kurulması için büyük sermayeye ihtiyaç olduğunu göstermektedir.⁴⁴ Sermaye ihtiyacı da bir finansal hareketi gerektireceğinden turizmin finansal fonksiyonundan söz edilebilir.

4. Politik Fonksiyonlar:

Uluslararası ilişkilerin gelişmesinde turizmin rolü çok büyüktür. Komşu ve uzak ulusları görmek tanımak yabancı insanlarla konuşmak onları sevmek ancak turistik ilişkilerle mümkün olmaktadır. Ulusların birbirini sevmeyi öğrenmesi ve karşılıklı anlayış içinde bulunmaları uluslararasıdaki bağları daha da kuvvetlendirmektedir. İnsani ilişkiler, ulusları birbirine daha çok yaklaştıracığından turizm evrensel barışın doğmasına yardımcı olmaktadır. Günümüzde turizm, uluslararası barış ve dostluğun temel unsuru kabul edilmektedir.

İnsanların, ÷lkenin değişik bölgeleri ve bölge insanları ile temasta bulunması, birbirlerini daha yakından tanımalarına yol açmaktadır. Karşılıklı sevgi ve saygı, iş düzeni ve barışı sağlar, kardeşçe yaşamayı gerçekleştirir.⁴⁴

5. Ekonomik Fonksiyon:

Uluslararası turizm hareketleri, çeşitleri ne olursa olsun, bazı harcamaları da gerektirdiğinden, sanayi ve tarımda geri kalmış bölge ve ÷lkeler için her şeyden önce gelir ve istihdam kaynağını oluşturmaktadır. Turizm, sadece döviz getirip, ödemeler bilançosuna katkılarla kalmaz, aynı zamanda turizmler mal ve hizmet sunmak üzere faaliyete geçen dükkan, mağaza, restoran, otel,

eğlence ve ulaşım kurumlarıyla yerli halkada çok ve çeşitli olanaklar sunulmasını sağlar.³³

Turizm, petrolden sonra dünya ticaretinde ikinci sırayı alan önemli bir sektördür. Turizmin bir ihracat kaynağı olduğunu söyleyebiliriz. Bilindiği üzere ihracat, mal ve hizmetlerin belirli kural ve şartlar altında yabancı ülkelere satışı olarak tanımlanabilir. Herhangi bir ülke kendisine gelen turistlere mal ve hizmetlerin satılması anlamında ihracat yapıldığını gösterir. Yani bir ülkenin mal ve hizmetlerini müşterinin memleketine kadar götürmeye gerek duymamakta, bu mal ve hizmetlerin arz edildiği ülkeye gelmek suretiyle ihracı mümkün olmayan mal ve hizmetler döviz kaynağı haline getirilmektedir.⁴⁴ Ayrıca turistlerin ülke sınırları içerisinde yapmış olduğu harcamalar ve turizm sektörü sayesinde iş imkanı yaratarak da önemli bir ekonomik fayda sağladığı düşünülebilir.

6. Sosyo- Ekonomik Fonksiyon:

Büyük kent ve sanayi merkezlerinin sosyo ekonomik yapısından gelen en önemli özelliği, çevredeki küçük kentlerin kaynak ve olanaklarının büyük kentlere akmasıdır. Başka bir deyişle, büyük kent ve sanayi merkezlerinin en önemli fonksiyonu küçük toplulukların insan gücünü ve kaynaklarını kendisine çekmesidir. Büyük kentlerin ve sanayi merkezlerinin civarındaki köy ve kasabaların ekonomik ve sosyal yönden gelişmemelerinin başlıca sebebi burdur. Büyük kentlere göç edenlerin kendi öz varlıklarını kaybetmeleri büyük kentlerdeki tercih edilmiş yaşantılara, onların toplumsal değişime etkili dinamik güç haline gelmelerini engellemektedir.

Turizm sayesinde küçük toplulukların sosyo ekonomik yapıları yıpranma süresine girmeyecek, aksine sağlık kazanacak, yöresel gelenekler ve folklorun kaybolma tehlikesi ortadan kalkacaktır. Turizm olayı, tarım kesiminde çalışanları daha fazla üretim doğrultusunda harekete geçirecektir. Turizm olayı nedeni ile yörenin doğal ve kültürel zenginlikleri ekonomik mal niteliğine dönüşerek çevrenin kaynakça daha da zenginleşmesine sebep olacaktır. Bir yöredeki turizmin doğaya dayalı olarak ortaya çıkışı büyük kent ve sanayi

merkezinde kazanılmış gelirlerin kırsal yörelere aktarılmasına yol açacak hem ülke düzeyinde hem de uluslararası düzeyde gelirin yeniden dağılmasında etkili olacaktır. Bu süreç, bölgeler arası dengesizliği giderici bir yol ifade edeceği gibi sosyal adalet ilkesinin de uygulama alanına aktarılmasını sağlayacaktır.

Turizm, çevreyi koruyacak, hava ve su kirlenmesini önleyecektir. Kalkınma hızı ile nüfus artış hızı arasındaki dengesizliğin sebep olduğu iç göçler turizm nedeni ile azalacaktır. Bu süreç kentlerin gecekondulaşmasını veya gecekondu tipinde şehirleşmesini de yavaşlatacaktır.⁴⁴

2.2.3. Turizmin Tercih Edilme Nedenleri

2.2.3.1. Turizmin Tercih Edilmedeki Temel Nedenler

I. Merak:

Turizm olayı görme ve gezme arzusundan kaynaklanmaktadır. İnsanlar daima içinde bulunduğu ortamdan ayrılarak yenilikler ve başka ulusların kendilerine özgü özel yaşantılarını görmek arzusundadır. Her ülke doğal güzellikleri, tarihi eserleri, folkloru, milli giysileri, gelenekleri, görenekleri, yöresel bayramları ve kendisine ait bir çok değerlere sahiptir. Bu varlıklar diğer ülkelerdeki insanların ilgilerini çekmektedir. Bu nedenle turistik gezilere yönelmektedirler.⁴⁴

II. Din (inanç Turizmi):

Inanç turizmi, “insanların devamlı ikamet ettikleri, çalıştıkları ve her zamanki olağan ihtiyaçlarını karşıladıkları yerlerin dışındaki inanç çekim merkezlerine dini inançlarını tatmin etmek amaçlarıyla yaptıkları ve bu seyahatleri sırasında genellikle turizm işletmelerinin ürettiği mal ve hizmetleri talep ederek geçici konaklamalarından doğan olaylar ve ilişkiler bütünüdür” denilebilir.⁴⁵

İnsanlar daima inandığı dinin liderlerinin doğduğu, büyüdüğü, yaşadığı yerleri görmek ister. Bu inançla kutsal yerleri, mabetler, ziyaret etmeyi dini bir görev olarak kabul etmektedir. Örneğin; Müslümanların Mekke ve Medine'yi Hıristiyanların Efes'teki Meryem Ana evini ve Roma kentindeki Vatikan sarayını ziyaret etmeleri gibi.⁴⁴

III. Kültür ve Eğitim:

Bazı ülkeler, kültür ve eğitim turizminden büyük döviz kazancı sağlamaktadır. Örneğin; Paris kendi sanat ve kültür dünyasındaki ünü ile turistik ziyaretlerin merkezi olmuştur. Londra, ünlü üniversitelerin, çeşitli eğitim kurumları, yaz okulları, ve araştırma enstitüleri ile dünyanın pek çok ülkesinden her yıl öğrenim için binlerce öğrenciyi ülkesine çekmektedir.⁴⁴

IV. Dinlenme ve Eğlence:

Büyük kentlerde yaşayan insanların şehrin kalabalık ve bunaltıcı havasından biraz olsun kurtulmak amacıyla kent dışına çıkmak eğlenmek ve dinlenmek istemektedir. Büyük kentlerdeki yorucu ve sıkıcı yaşantı, insanları bedenen ve zihnen yormaktadır. Bu ortam içinde yaşayan insanlar daha sakin bir yaşam özlemini çekmektedir.⁴⁴

V. Spor:

Spor, günümüzde sağlıklı yaşamın bir unsuru olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle turistik konaklama işletmeleri tenis, mini golf, yelken, yüzme, ata binme vb. gibi sportif tesislere büyük önem vermektedir. Spor turizmi her geçen gün büyük bir önem kazanmaktadır.

Olimpiyatlar, uluslararası sportif karşılaşmalar binlerce insanın seyahat etmesine neden olmaktadır.⁴⁴

VI. Tedavi:

Turizmin önemli faktörlerinden biri de sağlık veya tedavidir. Bilindiği gibi teknolojik gelişmeler toplum yararına olduğu kadar toplum sağlığına olumsuz etkiler de yapmaktadır. Genellikle söz konusu olumsuzlukların giderilmesi için kişiler sağlık amacıyla turizm hareketlerine katılmaktadırlar. Başka bir deyişle, turizmin amacı; yalnız eğlence, yeni yerler ve insanlar görmek değil; aynı zamanda, şifalı su kaynaklarından ve iklim tedavisinden de yararlanmaktır.³³

Sağlık turizmi günümüzde çeşitli bölümlere ayrılmış bulunmaktadır. Bunlardan başlıcaları şunlardır:

- Termalizm; doğal şifalı su kaynaklarını (kaplıcalar, ılıcalar, içmeler, çamur banyoları vb gibi) tedavi aracı olarak kullanılmasıdır.
- Klimatizm; dağ ve orman havasının sağlık üzerindeki olumlu etkisinden faydalanmak amacıyla uygulanan turizm türüdür.
- Üvalizm; kür sistemi ile çeşitli meyve sebzelerden tedavi aracı olarak faydalanmaktır.⁴⁴

VII. Diğer Sebepler:

İnsanları turistik gezilere yönelten merak, din, kültür ve eğitim, dinlenme ve eğlence, spor, tedavi gibi faktörlerin dışında farklı sebepler de bulunmaktadır. Son yıllarda yapılan uluslar arası toplantı ve kongreler turizm açısından olumlu sonuçlar vermektedir. Ayrıca deniz turizmi, yat turizmi, yayla ve dağ turizmi, mağara turizmi, kış turizmi, akarsu turizmi çeşitleri de katılanların amaçlarına göre diğer sebeplerdendir.⁴⁴ Bunun dışında daha birçok sınıflandırma daha yapılmıştır bunlar;

2.2.3.2. Turizmdeki Çekicilerin Özelliklerine Göre Tercih Edilme Nedenleri

I. Kültür

- *Arkeolojik önemi olan siteler ve sahalar
- *Tarihi binalar ve anıtlar
- *Tarihi değeri olan yerler: sokaklar, meydanlar, ovalar, vb.
- *Müzeler
- *Modern kültür
- *Politika ve eğitim-öğretim kurumları
- *Din

II. Gelenek ve Görenekler

- *Ulusal festivaller
- *Güzel sanatlar, el sanatları, zanaatlar
- *Müzik
- *Folklor
- *Yerel yaşam, alışkanlıklar, gelenek-görenekler

III. Doğal Varlıklar

- *Panoramik manzaralar ve doğa güzellikleri
- *Milli parklar tabiat, parkları, tabiat anıtları
- *Yaban hayatı
- *Doğal bitki örtüsü ve yabani hayvan varlığı

*Sahiller, plajlar ve sahil sayfiyeleri

*Dağlar, yaylalar, ormanlar ve dağ sayfiyeleri

IV. Eğlence-Dinlence

*Sporlara katılma ve sporları izleme

*Luna parklar, rekreasyon merkezleri, rekreasyon parkları

*Hayvanat bahçeleri ve akvaryumlar

*Sinemalar ve tiyatrolar

*Gece hayatı

*Mutfak ve yemek kültürü

V. Diğer Çekiciler

*İklim: güneşli gün ve saatlerin çok, yağmurlu günlerin az olması;
hava sıcaklıkları; genel olarak hava durumu

*Sağlık merkezleri, kaplıcalar ve benzeri yerler

*Başka hiçbir yerde olmayan eşsiz ve benzersiz çekiciler.³⁹

2.2.3.3. Turizm Motivasyonun Etkisine Göre Tercih Edilme

Nedenleri

2.2.3.3.1. Motive Eden Temel Etmenler

I. Rekreasyonel zevk

*Dinlenme; hergünki rutin yaşamdan kaçıp kurtulma

*Hoşça vakit geçirme

*Maceralar veya romantik olaylar yaşama

II. Kültürel ve Eğitimsel

*Diğer ülkeleri görmek, onların insanları ve kültürleri ile yüzleşmek

*Tarihi yerler, müzeler, sanat galerileri gibi özel ilgi yerlerini görme

*Medyada önemi olan yerleri ziyaret etme

*Konserler, sergiler, fuarlar gibi özel olaylara katılma veya onları izleme

*Kişinin hobileri veya diğer ilgileri hakkında daha fazla bilgi edinme istemi

III. Etnik

*Ailenin köken ülkesini ziyaret etme

*Akrabalar veya arkadaşlar tarafından ziyaret edilen yerleri görme, dolaşma

*Olağan dışı veya eskiliğinden dolayı tuhaf ama hoş olan kültürleri, gelenek ve göreneklere görme istemi

IV. Değişik

*Sportif olaylar

*Hava veya iklim veya ortam değiştirme

*Macera

*Sosyolojik: dünyanın diğer kısımlarını görmek, öğrenmek

*İş seyahatleri: konferanslar, kongreler, seminerler, vb.³

2.2.3.3.2. Maslow'un İhtiyaçlar Literatürü

Tablo 1. Moslow'un ihtiyaçlar literatürünün Erdoğan tarafından turizme uyarlanması³⁹

İhtiyaçlar	Motivler	Turizm literatüründe referanslar
Fizyolojik	Dinlenme	<ul style="list-style-type: none">Gerçekten uzaklaşma, sorumluluğun azalmasıDinlenmeGerilimi azaltma, iç rahatlamaGüneşe ve doğaya özlemFiziksel ve zihinsel dinlenme
Korkusuzluk	Güven	<ul style="list-style-type: none">Sağlık kazanmasıDinlenme (güç toplaması)Rekreasyon (psikolojik güven kazanımı)
Ait olma	Sevgi	<ul style="list-style-type: none">Bireyin sevdikleriyle bir arada olması
Saygınlık	Üstesinden gelme	<ul style="list-style-type: none">Bireyin başka birisinin başarısına güvenmesiBireyin kendi önemini başkasına göstermesiSosyal tanıma, Statüko (Toplumsal durum ve saygınlık)Bedensel ve ruhsal (insan değerini arttırma), Mesleksenel, Kişilik gelişimi.
Bilmek ve anlamak	Bilgi	<ul style="list-style-type: none">Kültürel gelişimEğitim ve öğretimYabancı ve bilinmeyen yerlere ilgi dolayısıyla orası hakkında bilgi edinme
Estetik	Güzelliğin değerlendirilmesi	<ul style="list-style-type: none">ÇevreselDoğal çevre, manzara

Kendi kendini gerçekleştirme, kendine saygı duyma	Bireyin kendi doğasına dürüst davranması	<ul style="list-style-type: none">• Kişinin kendini keşfetmesi, incelemesi ve değerlendirmesi• İç (gizli) istekler ve duyguların tatmin edilmesi
---	--	---

2.2.4. Turizmin Gelişimini Etkileyen Sebepler

I. Boş Zamanın Artması:

Endüstri devrimi sonrasında insanlar verdikleri mücadele sonunda günlük 12- 14 saat olan çalışma saatlerini 8 saate indirebilmişler ve ücretli izin hakkını elde edebilmişlerdir. Bunun sonucu olarak insanların boş zamanı ortaya çıkarak turizmin gelişmesinde önemli rol oynamıştır. Öte yandan insan ömrünün uzamasının sonucu artan emeklilik süresi de turizmde “üçüncü yaş turizmi” nin gelişmesine katkıda bulunmuştur.

II. Ücretli Tatil

İnsanın ne kadar boş zamanı olursa olsun, bu zamanı değerlendirmek için gerekli giderleri karşılayacak ekonomik gücünün olması gerekmektedir. Bu nedenle boş zaman kavramı ile ücretli tatil hakkı turizmin birbirlerini tamamlayan iki temel ön koşuludur. Günümüzde pek çok ülkede yıllık ücretli tatil hakkı tanınmış olup bu durum yılın on bir ayı çalışan bireylerin yılın bir ayını da kendilerine ayırıp seyahat etmelerine yol açmaktadır.

III. Teknolojik Gelişmeler

Teknolojik gelişmelerle ulaştırma hizmetlerinin hız, ucuzluk, toplu ulaşım, güvenlik ve rahatlık öğelerinde de gelişmeler olmuştur. 20. yy. da

ulaştırma araçlarında elde edilen ilerleme ile turizmin gelişmesi arasında çok yakın bir ilişki bulunmaktadır. Yapılan büyük gemiler, trenlerde elde edilen hız ve konforlar, hava yolu ulaşımında gerçekleştirilen ilerleme insanların zaman kavramı üzerinde bir takım değişikliklere yol açmıştır. Böylelikle insanlar kısa sürede daha uzak mesafedeki yerlere seyahat edebilme şansına sahip olabilmiflerdir. Benzer şekilde uçakların kapasitesinin büyümesi ve hava yolu ulaşımında fiyatların düşmesi, daha düşük gelirliilerinde uçakla seyahat edebilmelerine olanak tanımıştır. Ayrıca kara yollarında özellikle bireysel otolar ve karavanlarda elde edilen ilerlemeler kendi başlarına veya aileleri ile birlikte turizme katılmayı düşünen insanlara büyük kolaylıklar getirmiştir. Böylelikle insanlar daha zgr olarak kendi otomobilleri ile turizme katılmaya başlamışlardır.

Kitle iletişim aralarındaki artış ve çeşitlilikte turizmin gelişmesine katkıda bulunmuştur. Kitle iletişim aralarındaki gelişmeler, kişilerin diğer bölgeleri daha yakından tanımalarına ve istenildiğinde değişik bilgileri elde etmelerine yardımcı olmuştur. Çeşitli iletişim araçları yardımıyla anlık olarak işlerini yönetebilen veya telefonla işlerini yönetebilen insanlar daha uzun srelerde turizme katılmaya başlamışlardır. Öte yandan televizyon ve internetin yaygınlık kazanması televizyonda veya internette gördüğü yerleri yerinde incelemek istediğini arttırmıştır.

IV. Gelir Düzeyinin Artması

Kişi, gelirinden en uygun şekilde yararlanmak, dolayısıyla ihtiyaçlarını öncelik sırasına göre bir sıraya koymaktadır. Bu sırlamada Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi kullanılabilir. Bu sıralamada beslenme, barınma, giyim, ısınma gibi ihtiyaçların öncelik sırası alacağı diğer bir değişle kişinin gelirini bu tür ihtiyaçlarını karşılamak üzere kullanacağı doğaldır. Seyahat ve konaklama ihtiyacı öncelikli ihtiyaçlar arsında bulunmamaktadır. Geliri artan kişide turizme katılma isteği bulunmaktadır. Gelir arttıa seyahatlerde sıklışabilmektedir.⁴⁶ Gelir olmadan turizmden söz etmek olanaksızdır. Durum böyle olunca endüstri devrimi sonrasında toplumların ve dolayısıyla da bireylerin gelirlerinde ortaya çıkan artışlar turizm olgusunun en önemli n koşulunun gerçekleşmesini sağlamıştır. Bireylerinin gelirlerinin artması da sonuçta turizm olayının daha geniş halk

kitlelerine kadar inmesini gündeme getirmiştir. Günümüzde turist gönderen ülkelerin geneline bakıldığında, gelir ile turizm ilişkisi çok daha iyi anlaşılacaktır. Yapılan araştırmalar, bireylerin gelir düzeyinin artması ile turizm hareketine katılma arasında doğru yönde bir ilişkinin olduğunu göstermiştir.

V. Kentleşme ve Nüfus Artışı

Endüstri devrimi ile birlikte şehirlerin yakınlarında kurulan fabrikalar ve diğer sanayi işletmeleri, kentlerin havasını yaşanmaz hale getirmiştir. Hava ve gürültü kirliliği pek çok yerleşim merkezinde hayatı çekilmez hale getirmiştir. Sürekli yaşadıkları bu ortamlardan her fırsatta kaçmak isteyen insanların her geçen gün sayıca artması, turizm endüstrisini olumlu yönde etkilemiştir.

VI. İnsan Ömrünün Uzaması

İnsan ömrünün uzaması üçüncü yaş turizmi üzerinde olumlu etkiler yaratmıştır. İnsanların emeklilik sürelerinde sağlıklı kalabilmelerini, onların turizme katılmalarını artırmaktadır. Boş zamana ve yeterli gelire sahip olan insan, emeklilik dönemini de seyahat ederek geçirmektedir. Yapılan araştırmalar insan ömrünün uzaması ile turizme katılma arasında yakın bir ilişkinin bulunduğunu ortaya koymaktadır.

VII. Sosyal Güvenlik

En anlaşılır anlamı ile yarını güvence altına almak anlamına gelen sosyal güvenlik ücretinin kesilmesi, kendisinin ve ailesinin yaşamına yönelik tehlikenin giderilmesi, bir ülke halkının bugününü ve yarınını güven altına almayı amaçlayan ve birbiri arasında sıkı bir birlik ve uyum oluşturulmuş olan kurumlar bütünüdür. Sosyal güvenlikten yoksun olan insanların turizme katılmalarından söz edilemez. Bu nedenle sosyal güvenlik ile turizme katılma arasında sıkı bir ilişki bulunmaktadır.

VIII. Seyahat Özgürlüğü

Turizmin en önemli geliştirici unsurlarından biri de seyahat özgürlüğüdür. Seyahat özgürlüğü olmayan bir insan veya ülke insanların turizme katılmalarından söz edilemez. İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi'nin 13. maddesi tüm insanlara özgürce seyahat hakkını tanımıştır. Ülkeler arasında karşılıklı ya da tek yanlı olarak uygulamaya konulan vizeler, turizmde seyahat özgürlüğünün engellenmesi konusunda yaşanan örneklerdendir.

IX. Turizm Bilincinin Oluşması

Turizme katılmada etkili olan bireysel unsurlar daha çok insanın bireysel dürtülerinden kaynaklanmaktadır. Endüstri devriminin sonrasında dinlenme, eğlenme, yenilik isteği ve merak konuları, genel olarak turizm bilincinin oluşmasının başlıca göstergeleri olarak değerlendirilmektedir. Günümüzde dünyanın önde gelen gelişmiş ülkelerinin turizm olgusu; bireyin önde gelen gereksinimlerinden birisi haline gelmiştir. Turizm bilinci kamu ve özel sektör bazında yönetenler açısından incelendiğinde; bireylerin turizme katılmalarının onlar açısından da önemli getirileri olduğu ortaya çıkmaktadır. Şöyle ki; turizme katılan ya da katılma isteğine yönelik olarak gelirini arttırmaya çalışan insanlar, gerek kamu gerekse özel sektör açısından verimliliğini arttırmaktadır. Bu düşünce paralelinde bireyler ve tüzel kişiler turizmin gelişimi için çabalayacak böylece turizmin gelişmesine katkı sağlayacaklardır.

X. Kültür ve Eğitim Düzeyinin Artması

Bireyin kültürel değerleri görmek amacıyla turizme katılmaları ve eğitim amacıyla yapılan seyahatler de turizme olumlu katkılar sağlamaktadır. Dil öğrenme veya iyi okullarda öğrenim görme isteğiyle turizm sektörünün gelişmesi sağlanmaktadır. Öte yandan yapılan araştırmalar eğitim düzeyi ile turizme katılma arasında yakın ilişkiler bulunduğunu ortaya koymaktadır. Eğitim düzeyinin yükselmesi ile birlikte bireyler daha fazla seyahat etmektedirler. Çünkü eğitimi yükselen bireyler dünyanın çeşitli bölgelerini, tarihi ve kültürel eserlerini yakından görmek ve incelemek amacı ile seyahat etmektedirler.⁴⁷

2.2.5. Uluslararası Turizm Kuruluşları

Bireylerin eğitim ve gelir düzeyindeki gelişmeler ile hızlı kentleşme, nüfus artışı ve teknolojik gelişmeler gibi unsurların gelişmesi ile, insanlar daha farklı yerler, daha farklı kültürler ve daha farklı yaşamlar görebilmek için farklı bir dilin konuşulduğu, yaşamın; kendi yaşamından çok daha farklı yaşandığı yerlere gitme arzusunu geliştirmiştir. Bu da uluslararası turizmin gelişmesinde etkili olmuştur.

İlk çağlarda zorunlu olarak seyahat eden insanoğlu, daha sonraki dönemlerde ticaret ilişkilerinin geliştirilmesi için seyahat etme zorunluluğu hissetmiş; ancak endüstri devrimi ile birlikte insanların yaşam biçiminde meydana gelen değişimler sonucunda kültür, spor, eğitim vb. amaçlarla turizm hareketlerine katılmaya başlanmıştır. 20.yüzyılın son dönemlerinde ise insanlar boş zamanları değerlendirme, arkadaşlık kurma, dinlenme-eğlenme vb. amaçlarla gerçek anlamda turizm hareketlerine katılma şansına sahip olabilmışlerdir.⁴⁷

Her yıl milyonlarca kişi değişik amaçlarla uluslararası turizm hareketlerine katılmaktadır. Uluslararası turizm hareketlerinin temelini, bulunduğu ülkeden başka bir ülkeye turizm amaçlı seyahat eden kimseler oluşturmaktadır. Uluslararası turizm hareketlerine katılan turistler daha uzun süre konaklama yapmaları, daha fazla harcamada bulunmaları ve beraberinde döviz getirmeleri sonucunda bölgenin ekonomik yapısına katkıda buldukları için önemli bir unsur olarak görülmektedirler.⁴⁷

Uluslararası turizm hareketlerinin gelişmesinde aşağıdaki unsurlar etkili olmuştur:

*Turist gönderen ülkelerdeki ekonomik büyüme sonucunda milli gelirin ve harcanabilir gelir düzeyinin artması.

*Boş zaman artışına paralel olarak seyahate ayrılan zamanın artması.

*Bürokratik engellerin kaldırılması ve seyahat özgürlüğünün artması.

*Hızla artan hava yolu işletmeleri ve rekabet sonucunda uluslararası seyahatin ucuzlaması.

*Hızla artan organize paket turlarının artması ve bunların çok sayıda uluslar arası destinasyonu kapsamaması.

*İnsanların tatili, yaşamlarının bir parçası ya da beklentisi olarak görmeye başlaması.

*Teknolojik gelişmeler sonucunda işletmelerin kolaylaşması ve seyahat süresinin kısalması, ulaştırma araçları kalitesinin ve güvenliğinin artması.

*Demografik değişimler (yaşam süresinin uzaması sonucunda emeklilik süresinin artması, ailede eşlerin birlikte çalışması, çocuksuz aile sayısının artması).⁴⁷

2.2.5.1. Resmi Nitelikli Uluslararası Turizm Kuruluşları

2.2.5.1.1. Dünya Turizm Örgütü (World Tourism Organization

WTO):

Dünya Turizm Örgütü (WTO) 1924 yılında Milletler Cemiyeti (Birleşmiş Milletler) nezdinde ilk uluslararası turizm örgütü olarak kurulan Resmi Turizm Kuruluşları Uluslararası Birliği'nin geçirdiği değişiklik sonucu hükümetler arası nitelikte bir uluslararası teşkilat olarak 1970 yılında Madrid'te kurulmuştur. Bu gün WTO Birleşmiş Milletlere bağlı her ülke ilgili bakanlığının ve benzeri turizm örgütlerinin üyeliğiyle oluşan bir uzmanlık kuruluşudur.

WTO'nun bu gün için bağımsız devletlerden oluşan 109 üyesi vardır ve bunlar 6 bölgesel komisyona ayrılmışlardır. WTO'nun dışişlerinde bağımsız olmayan topluluklardan 4'te bağımlı üyesi bulunuyor. Bunun yanı sıra turistik amaçlarla iştigal eden ihtisaslaşmış operasyonel sektöre ait birçok ticari şirket ve örgütün amaçlarıyla ilişkili diğer yarı kamu kuruluşlarından oluşan 160 afiliye (bağlı) üyesi vardır.

Örgütün genel kurul, yürütme konseyi ve sekretarya şeklinde başlıca 3 organı bulunmaktadır. Genel kurul, en yüksek karar organıdır. Asli üyeleri temsil eden dengelerden oluşmaktadır. Genel kurul, her iki yılda bir olağan toplantısını yapmaktadır.

WTO, turizmin geliştirilmesi ve teşvik edilmesi temel amacı ile kurulmuştur. Ayrıca genel anlamda, ekonomik kalkınmayı ve uluslararası barış ve refaha katkıda bulunmaya, ırk dil, din, cins ayrımı yapmaksızın insan hak ve özgürlüklerine bağlı kalmayı onlara saygı göstermeyi, kalkınmakta olan ülkelerin çıkarlarına turizm alanı ile sınırlı kalmak kaydı ile özen göstermeyi de amaçlamaktadır. Bu amaçlarla WTO, Birleşmiş Milletler ile işbirliği içindedir. Özellikle Birleşmiş Milletler kalkınma programının ortağı ve yürütme organının bir kuruluşudur.

2.2.5.1.2. İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilatı (The Organization For Economic Co-Operation And Developmend OECD):

1960 yılında 24 Avrupa ülkeleri ile Kanada ve ABD'nin oluşturduğu ekonomik iş birliği ve gelişmeyi sağlamak amacıyla Paris'te kurulmuş olan bu örgütün ilgi alanına turizmde girmektedir.

OECD'nin turizm alanındaki amacı, üye ülkeler ve üye ülkeler arasında turizmin geliştirilmesidir. Bu amaçla kuruluşun içinde teknik nitelik taşıyan bir Turizm Komitesi bulunmaktadır. OECD tarafından her yıl hazırlanan turizm politikaları ve istatistikleri ile ilgili " OECD Üyesi Ülkelerin Uluslararası Turizmi ve Turizm Politikası" adlı raporu yıllık olarak kitap şeklinde yayınlanmaktadır.

2.2.5.1.3. Uluslararası Sosyal Turizm Bürosu (International Bureau Of Social Tourism/Bureau International Du Tourisme Social BITS):

BITS toplumsal düzeyde turizmi teşvik etmek amacıyla 1963 yılında Brüksel (Belçika)'da kurulmuştur, özel hukuk statüsüne sahip uluslararası bir kuruluştur.

BITS, her toplumun, turizme yönelik önlemlerini alarak turistik etkinliklere katılmalarını kolaylaştırmayı, düşük gelirli kesimlerin turizm etkinliklerinden yararlanmalarını ve turizm olaylarının toplumla bütünleşmesini amaçlar. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi doğrultusunda, herkesin düzenli olarak ücretli tatil iznine hakkı olduğunu savunur. Ülkelerin toplumsal turizm kuruluşları, gençlik turizm kuruluşları, kooperatifler, işçi ve toplumsal kuruluşlar da BITS'e üyedir.

2.2.5.1.4. Uluslararası Turizm Birliği (International Touring Alliance/Alliance Internationale De Tourisme AIT):

Uluslararası Turizm Birliği, Turing kulüpleri ve otomobil kurumlarının üye olduğu uluslararası bir federasyondur. Birliğin aynı zamanda Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyi'nde istişari bir statüsü vardır. 1898 yılında Cenevre (İsviçre)'de kurulmuştur.

AIT ve AIT' ye üye otomobil dernekleri; turistlerin ve motorlu araç sahiplerinin sözcülüğünü yapmakta, onları baskıcı ya da kısıtlayıcı yasal düzenlemelerden ve haksız adli kavuşturmalarından korumakta, yol güvenliğinin sağlanmasında ve yolların düzenlenmesinde etkili olmaktadır.

Kar amacı gütmeyen bu birliğin tüzüğüne göre, ulaştırma ve turizme bağlı tüm sektörlerde yararlananların çıkarlarını korumak, yayla turizmi, deniz sporları, kampçılık, karavancılık, bisiklet, otomobilcilik dahil tüm turistik alanlarda üyelerinin çıkarlarını korumak, yabancı ülkede yolculuk yapan üyelerinin yararına olmak şartıyla üye kuruluşlarla karşılıklı yardım ve hizmet ilişkisi kurma amaçlarıyla doğrultusunda tavsiyelerde bulunmak ve haberler yayınlamak, şeklinde etkinlikleri bulunmaktadır.

2.2.5.1.5. Avrupa Seyahat Komisyonu (European Travel Komission ETC):

Avrupa'ya Kuzey Amerika ve Japonya'dan turist çekmek, reklama yönelik ortak etkinlikler düzenlemek, turizm ve sorunlarını incelemek, çözümler getirmek, bilimsel işbirliği sağlamak, Pazar araştırmaları yapmak gibi amaçlarla kurulmuştur. Üyeler arasında turizm konusunda bilgi alış verişini sağlamak, yapılan bazı pazar araştırmalarından yararlanmak, özellikle Kuzey Amerika ülkelerinden gelen turist sayısını arttırmak amacıyla kitle iletişim araçlarına verilen reklam ve pazarlama çalışmalarında filen yer almak gibi etkinliklerde bulunmaktadır.

**2.2.5.1.6. Uluslararası Kongreler ve Toplantılar Birliği
(International Congresses And Convention Association ICCA):**

Merkezi Amsterdam (Hollanda)'da bulunan kuruluşun amacı, uluslararası kongreler, toplantılar, seminerler düzenleme, bu konuda uzmanlaşmayı sağlayıp bilgi sunmaktır.

**2.2.5.1.7. Uluslararası Termalizm ve Klimatizm Federasyonu
(international Thermalism And Climatizm Federation/Federation
Internationale Du Thermalisme Et Du Climatisme FITEC):**

1947 yılında kurulan derneğin amacı, termalizm ve limatizm konusundaki tüm kamu ve özel kuruluşların işbirliğini yoğunlaştırmaktır. Bu amaca yönelik olarak üyelerinin çıkarlarını uluslararasıalanda temsil etmek, diğer aynı amaçlı kuruluşlarla ortak bilimsel işbirliği içinde bulunmak, konu ile ilgili çalışma ve araştırma girişiminde bulunmaktır.

2.2.5.2. Özel Nitelikli Uluslararası Turizm Kuruluşları

2.2.5.2.1. Temel Turizm konularıyla ilgili kuruluşlar:

I. Uluslararası Turizm Akademisi (International Academy Of Tourism/Academie International Du Tourisme ACI): 1951 yılında Monte-carlo (Monako)'da kurulmuştur. Amacı, turizm eğitimini ve öğretimini yaymaktır.

II. Uluslararası Bilimsel Turizm Uzmanları (International Association Of Scientific Experts In Tourism/Association Internationale D'Experts Scientifiques Du Tourisme AIEST): 1940 yılında Bern (İsviçre)'de kurulmuştur.

Örgütün amacı, turizmle ilgili sorunların bilimsel açıdan incelenmesi için uluslararası konferanslar, kongreler ve seminerler düzenlemektir. Üyeleri genellikle turizm alanında bilimsel araştırma yapanlarla bu çeşit çalışmalarını teşvik eden kolaylaştıran gerçek kişilerden oluşmaktadır.

III. Parlamentolar arası Turizm Örgütü (Parliamentary Tourism Organizations PTO): 1949 yılında Brüksel (Belçika)'da kurulmuştur. Amacı, turizm sorunlarının parlamentoya benimsenmesi ve yasama organlarında çözümlenmesini sağlamaktır.

IV. Uluslararası Turizm gazeteleri ve Yazarları Federasyonu (World Federation Of Travel Journalist & Writers/Federation Internationale Des Journalist Et Ecrivain Du Tourisme FIJET): Merkezi Paris (Fransa)'dedir. Federasyonun amacı, her ülkede turizm yazarlarının ve dergilerinin etkili görev yapmalarını sağlamak ve bu alandaki sorunların ulusal ve uluslararası düzeyde tartışılmasını sağlamaktır.

V. Uluslararası Scal kulüpleri (Skal International/Association Internationale Des Skal Clubs AISC): 1934 yılında İsveç'te kurulmuşlardır. Bugün 90 ülkede 500 den fazla kulüp ve 30000 den fazla üyesi bulunmaktadır. Kulübün amacı, sağlık, mutluluk, başarı ve arkadaşlık olarak özetlenebilir. Uluslararası düzeydeki faaliyetleri ile Dünya turizmine katkıda bulunmayı amaçlar. Bünyesinde turizm, endüstri, ulaştırma, otelcilik ve seyahat acenteleri gibi sektörlerin üst yöneticileri yer almaktadır. Scal kulüpleri bir arkadaşlık kulübüdür. Uluslararası toplantılar ve çalışmalarda ülke turizmine katkıda bulunabilmektedir. 1973 yılında Skal International çatısı altında toplanılmıştır.

2.2.5.2.2. Ulaştırma konuları ile ilgili kuruluşlar:

I. Uluslararası Havayolu Taşımacılığı Örgütü (International Air Transport Association IATA): 1945 yılında Havana (Küba)'da kurulmuştur. Amacı, güvenli, düzenli ve ekonomik havayolu taşımacılığını geliştirmek ve bu alandaki işletmeler arasındaki tarife zamanlama gibi konularda iş birliğini sağlayarak hava yolu taşımacılığını uluslararası düzeyde standartlaştırmaktır. Hava yolu işletmelerinin oluşturduğu bu örgüt, çeşitli indirimleri içeren fiyat dilimleri uygulayarak tur düzenleyicilerinin tüketici piyasada daha etkin olmalarına olanak sağlayacak ortamı yaratmaktadır. Bu ortamın yaratılmasına uygulanacak olan fiyat politikası IATA ile Seyahat Acenteleri Birlikleri Evrensel Federasyonu (UFTAA) arasında oluşturulmaktadır.

II. Uluslararası Havacılık Federasyonu (The World Air Sports Federation/Federation Aeronautique Internationale FAI): 1946 yılında Paris (Fransa)'de kurulmuştur. Federasyonun amacı, sivil havacılığı geliştirmek, hava ulaşımını düzenlemek, özel uçuşları teşvik etmek, ulusal havacılık kuruluşlarına yardım etmek, uçuş sporlarını ve hava yolu taşımacılığıyla turizmi teşvik etmek ve hava yolu trafiğini düzenlemektir.

III. Amerikalılar Arası Otomobil Kulüpleri Federasyonu (International Federation of Automobile Clubs/Federation Internationale Amateur de Cyclisme FIAC): Merkezi Buneos-Aries (Arjantin)'dedir. Amacı, Amerikalılar arası otomobil turizmini geliştirmek, sınır ve transit geçişleri kolaylaştırmak, her ülkedeki sınır formalitelerini ve işlemlerini ortak esaslara göre düzenlemek ve karayolları şebekesinin kurulmasına yardımcı olmaktır.

IV: Dünya Turing ve Otomobil Örgütü (Organization Of Touring And Automobile OTA): Federasyon niteliğinde bir kuruluştur. Üyeleri, Uluslararası Otomobil Federasyonu (IAF), Uluslar arası Turizm Birliği (AIT) ve Amerikalılar Otomobiller Federasyonu (FIAC) dur. Örgütün amacı üye kuruluşların eylemleri

arasında eş güdümlü sağlamak, ortak çıkarlarını korumaktır. Örgüt özellikle gümrük formaliteleri sorunlarıyla ilgilenir.

2.2.5.2.3. Konaklama Konuları İle İlgili Kuruluşlar:

I. Uluslararası Otelcilik Örgütü (international Hotel Association IHA): 1869 yılında Paris (Fransa)'de kurulmuştur. Amacı otelcilik mesleğinin sorunlarını incelemek, uluslararası turizm ile ilgili otel sorunlarını çözümlenmek, ulusal otelcilik örgütleri arasında birlik kurmak ve otellerle seyahat acenteleri arasındaki ilişkileri düzenlemektir. Dünyanın bir çok ülkesinde bulunan turistik oteller ve turizm ile ilgili kuruluşlar bu örgüte üye bulunmaktadır. Seyahat Acenteleri Birlikleri Evrensel Federasyonu (UFTAA) konaklama işletmeleri ve seyahat acenteleri arasındaki ilişkileri düzenleyen ve uyuşmazlıkların çözümünde esas kabul edilen Uluslararası Otel Sözleşmesi (Otel Konvansiyonu) imzalamış bulunmaktadır. IHA'nın her yıl yayınladığı ve üyelerine gönderdiği uluslararası otel rehberi (International Hotel Guide) ile Uluslararası Seyahat Acenteleri Birliği ile (Director of Travel Agencies) isimli temel yayınları bulunmaktadır.

II. Uluslararası Kamp ve Karavan Federasyonu (Federation Internationale of Camping and Caravan FICC): 1932 yılında Lüksemburg'ta kurulmuştur. Federasyonun amacı çeşitli ülkelere de kampa elverişli yerler ve bunlardan yararlanma koşulları konusunda bilgi toplamak, değerlendirmek, üyelere duyurmak uluslararası nitelikte kamp ve karavan gezileri düzenlemek, kampçılık ve karavancılığı uluslararası düzeyde geliştirmektedir.

2.2.5.2.4. Turizm Pazarlaması İle İlgili Kuruluşlar:

I. Seyahat Acenteleri Birlikleri Evrensel Federasyonu (Universal Federation Of Travel Agent's Associations UFTAA): Merkezi Paris (Fransa)'dedir. Seyahat Acenteleri mesleğinin, dünya ekonomisine ve turizme uygun şekilde

gelişmesini sağlayıcı tedbirleri almak, mesleki ahlak ve birliği korumak, otelcilerle seyahat acenteleri arasındaki ilişkileri düzenlemek amacı ile kurulmuştur. Federasyon pazar araştırmaları, seyahat acenteliği konusunda araştırmaları yapmakta ve ayrıca kurslar, seminerler ve uluslararası toplantılar düzenlemektedir. Federasyon Uluslararası Otelcilik IHA ile otel sözleşmesi imzalamış bulunmaktadır. Federasyon ayrıca, Uluslararası Otel ve Restoran Birliği (IHRA) ile otelciler ve seyahat acenteleri arasındaki ilişkilerle ilgili olarak Uluslararası Otel ve Restoran Birliği ve Seyahat Acenteleri Birlikleri evrensel Federasyonu Tüzüğünü Çıkartmıştır.⁴⁸

II. Dünya Seyahat Acenteleri Birliği (World Association Of Travel Acancies WATA): 1949 yılında Cenevre (İsviçre)'de kurulmuştur.. Birliğin amacı dünyadaki seyahat acentaları arasında ekonomik ilişkileri düzene sokmak, meslek alanında acenteler arasında işbirliği sağlamak, uluslararası turizmi geliştirmektir.

WATA Uluslararası Otelciler Birliği (IHA) ile bir garanti sözleşmesi imzalamıştır. Buna göre WATA üyeleri olan seyahat acentelerinin IHA ya bağlı otellere borçlarının ödenmesinde her bir üyesi için 10.000 FS (İsviçre Frangı) garantide bulunmaktadır. WATA' nın her yıl yayınladığı ve üyelerine gönderdiği "Master Key" isimli bir yayını bulunmaktadır.

III. Uluslararası Seyahat Acenteleri Federasyonu (Federation Of International Travel Acent FIAV): 1919 da Bürüksel (Belçika)'de kurulmuştur. Amacı Ulusal Seyahat Acenteleri arasında birlik kurmak, üyelerinin uluslararası çıkarlarını korumak, seyahat acenteleri ile ilgili uluslararası nitelikli turizm sorunlarını çözmek, seyahat acentelerine uygulanana farklı tutumları önlemektir.

IV. Amerikan Seyahat Acentaları Birliği (American Society Of Travel Agans Inc ASTA): 1940 Yılında New York (ABD)'ta kurulmuştur. Üyeleri Amerika kıtasındaki seyahat acenteleridir. Dünyanın en güçlü turizm

örgütlerinden birisidir. 120 ülkenin en iyi seyahat acentelerini ve tur operatörlerini bir araya getirmiştir. Amerikan Seyahat Acenteleri Birliği ASTA, hava ve deniz yolları, araba kiralama şirketleri, oteller, seyahat arzında bulunanlarla ilişkiler gibi konularda seyahat acentelerinin çıkarlarını kolektif şekilde temsil etmektedir. Eğitim seminerleri düzenler. Ayrıca ABD’de ve hatta BM’de seyahat acenteleri ile ilgili yasaların çıkartılmasında etkili olmaya çalışmaktadır.

V. Pasifik Bölgesi seyahat Birliği (Pasific Are Travel Assocation PATA): Merkezi San Francisco (ABD)’da dır. Pasifik bölgesindeki turizmi dinamik bir şekilde gelişmesinde büyük katkısı olmuştur. Birlik, konferanslar, araştırma programları, halkla ilişkiler faaliyetleri ve yayınları ile bu bölgedeki turizme dikkati çekmek, ülkeleri turizmin kazançlı bir sosyal ve ekonomik faaliyet olduğuna inandırmak açısından büyük bir caba göstermektedir. Dünyanın her bir yanında faaliyetleri bulunmaktadır.

VI. Uluslararası Tur Yöneticileri Derneği (The International Association Of Tour Managers IATM): Merkezi Londra (İngiltere)’dadır. Derneğin amacı turizm örgütlerinin uluslararası toplantılarda tur yöneticilerini temsil etmek, mesleki toplantılar ve turizm basını aracılığı ile tur yöneticilerinin görüşlerini duyurmak, dünyanın her yöresinde tur yöneticileri ile ilişkiler sağlamaktır. Bir tur yöneticisi bir yerde güçlüklerle karşılaştığı zaman IATM üyelerinin herhangi birinden ya da birkaçından yardım talep edebilir. Zira bütün IATM üyeleri birbirlerine yardım edeceklerine dair yemin etmektedirler. Dernek ayrıca, her ülkede tur yöneticisi arayan şirketleri üyelerine duyurmak için ‘iş Ünitesi’ yayınlamaktadır. Her yıl sorunların tartışıldığı ve çözüm için görüşmelerin yapıldığı birde uluslararası kongre yapmaktadır.

2.2.5.2.5. Turizmle Dolayısıyla İlgili Kuruluşlar:

I. Uluslararası Doğayı Koruma Birliği (International Union for Conservation of Nature INCN) 1948 de Morges (İsviçre)’de kurulmuştur. Amacı, yeryüzündeki yaban hayatı ve onun çevresini korumak, bununla ilgili eğitim programları hazırlamak, uluslararası nitelikte anlaşma tasarıları hazırlamaktır.

II. Uluslararası Dağcılık Birliği (The International Mountaineering and Climbing Federation/Union Internationale Des Association Alpinisme ULAA): Merkezi Cenevre (İsviçre)'dedir. Amacı, dağcılığın geliştirilmesi ve yayılması için çalışmalar yapmak, yardım araçlarını ve yöntemlerini geliştirmek, dağ varlığı olarak tabiatın korunmasını sağlamaktır.⁴⁹

2.2.6. Gençlik Turizmi

Gençlik turizmi: gençlerin devamlı olarak yaşadıkları, çalıştıkları ve eğitim gördükleri yerleri; gezmek, dinlenmek, eğlenmek, dost ve arkadaşlarını, akrabalarını ziyaret etmek, içinde buldukları ortamdan sıyrılıp, yaşadıkları stresi azaltmak ve unutmak amacı ile terk ederek; seyahat ettikleri yörelerdeki turizm işletmelerinin üretmiş oldukları mal ve hizmetleri talep ederek geçici konaklamadan oluşan olaylar ve ilişkiler bütünüdür.⁵⁰

Turistik hareketlere katılma düzeyi ile ilgili yapılan çalışmaların; turizme katılımın genç yaşlarda daha çok oluşu, yaş arttıkça turizme katılımın azaldığı sonucuna ulaşmasıyla ve ülkelerin turizm gelirinin en ciddi kaynağını oluşturması nedeni ile gençlik turizmi önemini her geçen gün biraz daha arttırmaktadır.⁵

Gençlik turizminin klasik anlamda turizm hareketlerinden ayrı ve daha özel bir konuma sahip olmasındaki nedenler; gençlikten yetişkinliğe doğru ilerleyen yaşam grafiğinin çeşitli evrelerinde insanların yaşama bakışı, beklentileri ve ilgileri ile izah edilebilir. Bunun yanında gençlerin tatil etkinliği içerisindeki konaklama, yeme, içme ve ulaşımda olduğu gibi daha ekonomik tercihlerde bulunması da önemli yapısal farklılıkları göstermektedir.⁵¹

Gençlik turizmi; onların tatillerini aileleri ile planlamak yerine kendi okul ve arkadaş çevresi ile bir geziye veya çeşitli gençlik kamplarına katılarak kendi yaş grubundaki gençlerle ortak ilgileri ve coşkuları paylaşmak şeklinde gelişen ve onlara olumlu bir gelişmenin yolunu açan çok önemli bir değerdir. Gençler ailesinden bağımsız olarak kendi inisiyatifi ile aldığı bu kararlar; karar almanın etkinliğini ve sorumluluğunu öğrenmekte, kendi yaşlıları ile yaptıkları tatil esnasındaki iletişimi ile sosyal yönünü geliştirmekte, grup uyumunu ve paylaşmayı öğrenmekte ve dahası kişiliğinin gelişmesinin önünün açmaktadırlar.⁵¹

2.2.6.1. Ulusal Gençlik Turizmi

Gençlerin serbest zamanlarını sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif faaliyetlerle değerlendirmek, bilgi ve beceri sahibi olmalarına yardımcı olmak amacıyla Gençlik ve Spor İl Müdürlükleri bünyesinde faaliyet göstermek üzere Gençlik merkezleri açılmaktadır. Gençlik merkezleri gençlerin serbest zamanlarını çeşitli sosyal ve kültürel faaliyetlerle değerlendirmelerine imkan tanıyan, kişisel gelişimlerini destekleyen, gençler tarafından çözüm üretilen ve projeler geliştirilen, Gençlik ve Spor İl Müdürlükleri bünyesinde faaliyet gösteren kurumlardır. Gençlerimizin çalışma, eğitim ve öğretim alanlarının dışında kalan serbest zamanlarını en iyi şekilde değerlendirmeleri ve aynı zamanda yaşayarak öğrenmelerini sağlamak amacıyla Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünce yaz aylarında gençlik kampları açılmaktadır. Kamplarda gençler; dinlenmenin yanı sıra, gerçekleştirilen kültürel ve sportif etkinliklerle bir arada yaşayarak eğlenme imkânı bulmaktadır.⁵² Bu kurum ayrıca, gençlik kamplarında da, yeni dostluklar kurmak, üretmek, öğrenmek ve paylaşmak üzere yola çıkan ve bu amaçla bir araya gelen gençlere daha iyi imkanlar sağlamak için yurt içi gençlik turizminin baş birimidir.⁵³ Bu birimle sürekli iletişim ve etkileşim içinde bulunan diğer ulusal birimler ve gençlik turizmi ile ilgili görevleri;

Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu; yaz tatillerinde tatil yörelerinde ki birimlerinde yerli ve yabancı öğrencilerin barınmalarına olanak

sağlar. Yurtkur yurtlarının asıl görevi yüksek öğrenimdeki gençlerimize öğrenimleri sırasında kalacak yer temin etmektir. Bu kurum eğitim dışı zamanlarda yerli ve yabancı gençlerin herhangi bir amaçla çıktıkları seyahatlerde geçici konaklamalarında kalacak yer temin etme amacı ile olanaklarını gençlere açmaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı; Okulların kapalı olduğu dönemlerde okul binaları ve pansiyonlarda öğrencilere konaklama olanağı sağlar.

Çevre ve Orman Bakanlığı; Milli Parklar ve Yaban Hayatı Koruma Genel Müdürlüğü; Belli dönemlerde gençlerin yararlanması için kamplar kurar.⁵⁴

Kültür ve Turizm Bakanlığı; Bakanlığa bağlı müze ve ören yerlerinin giriş ücretlerinde gençlere özel indirim uygulanmaktadır.

Ulaştırma Bakanlığı; Yerli ve yabancı ülkelerdeki genel öğretim dereceleri içinde öğretim yapan gerek resmi, gerekse aynı nitelik ve dereceleri taşıyan Milli Eğitim Kuruluşlarınca onaylı özel okul öğrencileri ile Üniversite, Fakülte, Enstitü, Yüksekokul, Konservatuar ve Meslek Yüksek okuluna devam eden yerli ve yabancı öğrencilerine. Ayrıca bazı gençlik kartlarına sahip olan gençlere sağladığı avantajlarla gençlik turizmüne ulusal ve uluslar arası anlamda destek vermektedir. Türk Hava Yolları dış hat seferlerinde, yolcunun gençlik veya öğrenci indirim şartlarına haiz olduğunu belirleyici belge ibraz etmeleri halinde; uçulan parkura göre seviye ve şartları değişebilen, normal ekonomik sınıf ücretler üzerinden % 60'a varan indirimler veya düşük seviyeli, sabit gençlik/ öğrenci ücretleri uygulamaktadır.⁵²

2.2.6.2. Uluslararası Gençlik Turizmi

2.2.6.2.1. GSGM nin Yürüttüğü Etkinlikler:

Gençlerin Uluslararası seyahat etmelerini sağlamak amacıyla, diğer ülkelerle sürekli iletişim ve etkileşim halinde bulunan, gençlik spor il müdürlüğü bünyesine bağlı Gençlik Servisleri Merkezleri bulunmaktadır. Gençlik Servisleri Merkezleri bu amaçla 1985 yılından beri 38 ülkeden toplam 62 partner kuruluş ile aktif işbirliği içerisinde yurtiçinde ve yurtdışında projeler gerçekleştirmektedir.

Gençlik Servisleri Merkezleri tarafından her yaz düzenli olarak organize edilen etkinliklerin başında Uluslararası Gönüllü Çalışma Kampları gelir. Gençlik Servisleri Merkezleri her yaz Türkiye'nin 15 ayrı beldesinde üniversite, belediye ve çeşitli kamu kurumlarıyla işbirliği içerisinde 20 ayrı uluslararası çalışma kampı düzenlemektedir. Bu kampların temel amacı gençlerin gönüllü enerjilerini toplumsal kalkınma projelerine kanalize etmek ve gençler arasında uluslararası dostluk bağlarını geliştirerek dünya barışına hizmet etmektir.

Gençlik Servisleri Merkezleri'nin diğer bir etkinlik alanı ise, Avrupa Birliği 1995 Barselona Bildirgesi sonucundaki süreçte oluşan, Avrupa-Akdeniz Gençlik Programlarının Türkiye'de organize edilmesi, tanıtılması ve yurtdışında düzenlenen programlara Türkiye'den gençlerin aktif katılımının sağlanmasıdır. Gençlik Servisleri Merkezleri tarafından organize edilen bu programların UNESCO/CCIVS çatısı altında yürütmekte finansmanı Avrupa Birliği tarafından sağlanmaktadır.

Bu aktivitelerin yanı sıra Gençlik Servisleri Merkezleri 1999–2002 yılları arasında Aralık ayı içinde Avrupa Gençlik Festivali'ni organize etmiştir. Gençlerin yine gençler için hazırladıkları festival kapsamında atölye

çalışmalarından, müzik, dans ve tiyatro gösterilerine, sergi, kısa film gösterimleri ve bilgi fuarına değin çok çeşitli aktiviteler düzenlenmiştir.⁵⁴

2.2.6.2.2. Ulusal Ajansın Yürüttüğü Etkinlikler:

A. Gençlik Programı:

Gençlik Programı Avrupa Komisyonu tarafından gençler için uygulamaya konmuş bir programdır. programa katılan her ülkede Programı idare eden "Ulusal Ajanslar" bulunmaktadır. Ülkemizin Ulusal Ajans görevini; Devlet Planlama Teşkilatı – Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı yürütmektedir. Programlara tam katılım hakkını elde ettiğimiz 2004 yılından beri aşağıda anlatılan alt eylemlere ait projelerden faydalanılabilmektedir.

Eylem 1.1 – Gençlik Değişimleri

Gençlik Değişimleri, farklı ülkelerden genç gruplarına bir araya gelme ve birbirlerinin kültürleri hakkında öğrenme fırsatı sunar. Gruplar, karşılıklı ilgi duyulan bir konu etrafında Gençlik Değişimini birlikte planlarlar. Gençler bu eylem ile yurt dışındaki projelere katılabildikleri gibi yurt içinde de uluslararası projeler yapabilmektedirler.

Eylem 1.2 – Gençlik Girişimleri

Gençlik Girişimleri yerel, bölgesel ve ulusal düzeyde tasarlanan grup projelerini destekler. Sokağınızda, köyünüzde, ilinizde veya bölgenizde planladığınız her türlü yararlı proje fikri için bu eylemi kullanılmaktadır. Bu alt eylem ayrıca gençler arasında işbirliğini ve deneyim değişimini geliştirmek amacıyla farklı ülkeler arasında benzer projelerden oluşan bir ağ kurulmasını da destekler.

Eylem 1.3 – Gençlik Demokrasi Projeleri

Gençlik Demokrasi Projeleri, gençlerin hem yerel, bölgesel ya da ulusal düzeyde, hem de uluslararası düzeyde demokratik yaşama katılımını destekler. Demokrasi veya Gençlerin aktif katılımı ile ilgili bir projelerin yazılmasıyla ilgili projelere katılımıyla ilgili faaliyetlerdir.

Eylem 2 – Avrupa Gönüllü Hizmeti

Avrupa Gönüllü Hizmeti, istediğiniz bir Avrupa Birliği ülkesinde sosyal içerikli bir projede 2–12 aylık süreler dahilinde yer almanızı sağlayan bir etkinliktir. Dil eğitimini de (% 5) içeren Avrupa Gönüllü Hizmeti 18–30 yaş arasındaki tüm gençlere açıktır. Avrupa Gönüllü Hizmetinin (AGH) amacı, Avrupa Birliği'nin içinde ve dışında çeşitli şekillerdeki gönüllü faaliyetlere gençlerin katılımını desteklemektir. Bu Eylem kapsamında gençler, bireysel olarak ya da gruplar halinde kâr amacı gütmeyen, ücretsiz faaliyetlerde yer alırlar.

Eylem 3.1 - Avrupa Birliği Komşu Ülkeleriyle İş Birliği

Bu alt-Eylem Komşu Ortak Ülkelerle gençlik alanında Gençlik Değişimleri ve Eğitim ve Ağ Kurma projelerini destekler. Başka bir deyişle 2 ayrı alt faaliyet ile Eylem 1.1 ve Eylem 4.3 projelerinin Komşu Ortak Ülkelerden katılan ortaklar ile de yapılmasını sağlar.

Eylem 4.3 - Gençlik Çalışanları ve Gençlik Kuruluşları

İçin Eğitim ve Ağ Kurma

Bu alt-eylem, gençlik çalışmalarında ve kuruluşlarında aktif kişilerin eğitimini, özellikle deneyimlerin, uzmanlığın ve aralarında iyi uygulamaların yanı sıra uzun süreli kalite projeleri ile ortaklıklar ve ağların oluşmasını sağlayacak faaliyetlerin değişimini destekler. İşbaşı eğitimi, değerlendirme toplantısı, çalışma ziyareti, ortaklık oluşturma faaliyeti, seminer, eğitim kursu ve ağ kurma projeleri yapmanıza olanak sağlar.

Eylem 5.1 - Gençler ve Gençlik Politikalarından Sorumlu

Olanlar İçin Toplantılar

Bu alt-eylem, gençler, gençlik çalışmalarında aktif kişiler ve gençlik politikalarından sorumlu kişiler arasında işbirliğini, seminerleri ve yapılandırılmış diyalogu destekler. Ulusal tipinde yurt dışından ortaklara ihtiyaç yoktur. Çok sayıda gencin katıldığı büyük toplantı ve seminerleri yapılmasına imkan sunar.⁵⁵

B. Hayat Boyu Öğrenme Programı

Bireylerin hayatlarının hangi dönemlerinde olursa olsunlar Avrupa çapında kendilerini geliştirmeyi teşvik edici ve öğretici faaliyetlere katılmalarını sağlayan bir Avrupa Birliği topluluk programıdır. 1995 yılında farklı alanlardaki programların bir araya getirilmesi ile Sokrates ve Leonardo Da Vinci programları oluşturulmuştur. 2007 yılında bu iki programın birleştirilmesi ile hayat boyu öğrenme programları meydana getirilmiştir.⁵⁶

Program Avrupa vatandaşlarının ulusal ve uluslararası düzeyde, bireysel ve kurumsal olarak eğitim ve öğretim alanındaki yapacakları sosyal, kültürel ve mesleki faaliyet ve projeleri finansman desteği sağlamak ve metod göstererek yardım etme esası üzerine kurulmuştur. Bu çerçevede bir yandan eğitimcilerin ve gençlerin bir proje üretebilecek şekilde ve bir proje kapsamında sorunları tespit edip, çözüm üretmek için girişimde bulunma ve inisiyatif üstlenme becerilerini geliştirmekte; bir yandan da sosyal sorumluluk üstlenmelerine imkan sağlayarak demokratik reflekslerinin güçlenmesi ve aktif vatandaşlık bilincinin artması sağlanmaktadır.

Programın önemli hedeflerinden biriside Avrupa'da farklı ülkelerde ve kültürel coğrafya alanlarında yaşayan toplumlar arasında anlayış ve işbirliği ortamını geliştirmektir. Programlar kapsamındaki bir çok faaliyetler sayesinde, farklı kültür ve yaşam tarzlarından gelen insanlar; birlikte çalışma, sorunlara birlikte çözümler arama ve en önemlisi kendi özgün tecrübelerini paylaşma

imkanı bulmaktadırlar. Böylece Avrupa Birliği sadece hükümetler arasında yapılan politik görüşmelerden öteye geçmekte, toplumsal ve bireysel anlamda farklı ulusların birbirleriyle derin bağlar oluşturmaya imkan sağlamaktadır.⁵⁷

Hayat Boyu Öğrenme Programı(LLP) Avrupa Birliği'nin Mart 2000'de aldığı Lizbon stratejileri; "Avrupa Birliği'nin ekonomik olarak yenilenmesi ve rekabet gücü en yüksek ve en dinamik bilgi tabanlı ve müreffeh bir toplum haline gelmesi için; yenilikçilik, öğrenen ekonomi, sosyal ve çevresel yenilenme olarak tanımlanan üç sahada paralel çalışmalar yapılmasını hedefleyen bir Avrupa Birliği kararıdır" düşüncesine paralel çalışmaları da desteklemektedir. Özetle Hayat Boyu Öğrenme; Avrupa Birliği bünyesindeki eğitim ve öğretim kurumlarının ve sistemlerinin dünya kalitesinde bir referans noktası olabilmesi için bu kurumların arasındaki değişimleri, işbirliğini ve hareketliliği teşvik etmeyi, katılımcı ülkelerdeli eğitim ve öğretim sistemlerinin modernleşmesi ve adaptasyonuna katkıda bulunmayı, programın hareketlilik ve diğer işbirliği faaliyetlerine katılan bireysel vatandaşlara Avrupa katma değerinin kazandırılması, kültürlerarası diyaloga ve birlikte çalışmaya dayanan faaliyetler yolu ile sosyal dışlanma, yabancı düşmanlığı, ırkçılık ve önyargılarla mücadele etmeyi, Avrupa halkları arasında anlayış ve birlikte çalışma ortamlarının geliştirilmesi ve Avrupa boyutunun güçlendirilmesini amaçlamaktadır.⁵⁶ Hayat Boyu Öğrenme Programı (LLP) eğitim faaliyetlerinde çatı program olup kendine bağlı 5 alt programı da kapsamaktadır.

I. Okul Eğitimi (Commenios): İlk olarak Çek öğretmen, bilim adamı, eğitimci ve yazar Jan Amos Comenius (1592–1670)'un ortaya koyduğu; tüm çocukların, sosyo-ekonomik durum ve cinsiyet gözetmeksizin, okula gitmeleri, yaşadıkları medeniyeti anlamaları ve kabul etmeleri için aynı eğitimi görmelerinin gerektiği inancını ortaya koyması ile başlamıştır.⁵⁸ Okul eğitimi ile yakından ilgili olan Comenius programı, Lizbon hedefine ulaşabilmek için öğrenciler ve eğitim personeli arasında Avrupa kültür ve dil çeşitliliği ile değerleri hakkında bilgi ve anlayış oluşturmaya, işbirliğini güçlendirmeye, aktif bir Avrupa vatandaşı olma yolunda öğrencilerin kişisel gelişimi için gerekli olan temel beceri ve yeterlilikleri edinmelerini amaçlamaktadır. Değişik kültüre yönelik farklılığın geliştirmesini

teşvik etmek, okul eğitimi sektöründe kültürlerarası eğitim girişimlerini geliştirmek, kültürlerarası eğitim alanında öğretmenlerin yeteneklerini geliştirmek, ırkçılık ve yabancı düşmanlığıyla mücadeleyi desteklemek amacıyla tasarlanmış, uluslararası etkinlikler yardımıyla Avrupa'daki okul eğitiminde kültürlerarası farklılıkların bilincine varılmasını teşvik eden bir programdır.

Comenius programı, okul eğitimindeki kaliteyi artırmak ve Avrupa boyutunu güçlendirmek amacıyla: okullar ve öğretmen yetiştiren kurumlar arasında uluslararası işbirliği ve değişimi, pedagojik metodlar ve materyaller geliştirmeyi, okulların idaresine yönelik güzel çalışmaların ve yeniliklerin uluslararası boyutta yaygınlaştırılmasını destekler, eğitimde dışlanma ve okulda başarısızlıkla mücadelede özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilerin entegrasyonu ve eğitimin büyük sektörlerinde fırsat eşitliğini teşvik eden yöntemler geliştirir ve bunları yaygınlaştırır.⁵⁸

II. Yüksek Öğretim (Erasmus) Programı: Hollandalı Felsefe Adamı Desiderius Erasmus (1465–1536) rönesansla birlikte ortaya çıkan Humanizm akımının öncülerinden ve en büyük temsilcisidir. Avrupa'nın ortak bir sanat ve bilim çatısı altında birleşmesine yaptığı katkılarından dolayı ve eğitim felsefesine olan etkisi ile bu programın öncüsü olmuştur.⁵⁹

Avrupalı Yüksek Öğretim Kurumlarının birbirleriyle işbirliği yapmalarını teşvik etmeye yönelik bir Avrupa Birliği programıdır. Yüksek öğretim kurumlarının birbirleriyle ortak projeler üretip hayata geçirmeleri; kısa süreli öğrenci ve personel hareketliliği yapabilmeleri için karşılıksız mali destek (hibe) sağlamaktadır. Bunun yanı sıra yükseköğretim sistemini iş dünyasının gereksinimlerini uygun olarak geliştirmek ve üniversite mezunlarının iş dünyasında istihdam edilebilirliğini artırmak amacıyla yükseköğretim kurumlarıyla iş çevreleri arasındaki ilişkilerin ve işbirliğinin artırılmasını da teşvik etmektedir.⁵⁷ Merkez bünyesinde mali destek sağlanan Erasmus faaliyetleri şöyledir.

a) Hareketlilik Faaliyetleri

1) Öğrenci Hareketliliği

*Öğrenim Hareketliliği

*Staj Hareketliliği

2) Personel Hareketliliği

*Ders Verme Hareketliliği

*Personel Eğitimi Hareketliliği

3) Hareketliliğin Organizasyonu

b) Erasmus Yoğun Dil Kursları

c) Yoğun Programlar

d) Hazırlık Ziyaretleri.⁵⁵

III. Mesleki Eğitim (Leonardo Da Vinci) Programı: Avrupa Birliğine üye ve aday ülkelerin mesleki eğitime yönelik politikalarını desteklemek ve geliştirmek için yürütülen bir programdır. Programın hedef kitlesi tüzel kişilik sahibi tüm resmi ve özel kurum ve kuruluşlar, eğitim kurumları ve KOBİ (Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler), STK (sosyal Toplum Kuruluşları) ve yerel idarelerdir. Leonardo Da Vinci programı; ülkelerarası işbirliğinin geliştirilmesi yoluyla mesleki eğitim sistemleriyle uygulamada kalitenin geliştirilmesi, yeniliklerin teşvik edilmesini ve mesleki eğitimde Avrupa boyutunun güçlendirilmesi amaç edinmiştir.⁵⁷

a) Hareketlilik (Mobility) Projesi: Temel düzeyde mesleki eğitim almakta olan öğrenciler temel mesleki eğitim almakta olan kişiler (İntial Vacation Training IVT) ile işsizlerde dahil olmak üzere işgücü dünyasındaki kişiler iş piyasasındaki kişiler (People in Labour Market PLM) ve mesleki eğitimden sorumlu kişilerin mesleki eğitim ve öğretim uzmanları (Vocational Education and Training Professionel VETPRO) katıldığı ülkelerarası staj ve çalışma ziyareti

olarak adlandırılabilir hareketlilik faaliyetleridir. Burada esas nokta, temel mesleki eğitim ve sürekli mesleki eğitimin Avrupa boyutunun güçlendirilmesi, kişilerin teori ve uygulama içeren faaliyetlerden, özellikle iş bağlantılı eğitimle deneyim kazanmaya teşvik edilmesi, dil becerilerinin, ülkelerarası bağlantıların, öğretmenler ve insan kaynakları yöneticileri için başarılı uygulamaların değişimlerinin geliştirilmesidir. Bu tür bir faaliyet alanı mesleki eğitim alanındaki tüm sosyal ortakların bir araya gelmesini sağlayarak hem ülkelerarası işbirliğinin hem de iş dünyası ile eğitim dünyası arasındaki ilişkilerin güçlendirilmesi için hazırlanan bir programdır.⁵⁵

b) Yenilik Transferi (Transfer): Leonardo Da Vinci Mesleki Eğitim Programı faaliyetlerinden biri olan Yenilik Transferi Projeleri, mesleki eğitim ve öğretimi geliştirmek ve teşvik etmek amacıyla daha önceden yapılmış Leonardo Da Vinci projeleri ya da başka yenilikçi proje sonuçlarının/çıktılarının yeni ülkelere, bölgelere ya da sektörler transfer edilmesi amacıyla hazırlanan çok ortaklı projelerdir. Bu projeler program katılımcısı en az 3 ülkeden 3 kurumun ortaklığıyla yapılmaktadır. Bu projelerin amacı hedef kitle yada sektör için yenilikçi eğitim araçlarını ve imkanlarını kazandırmaktır. Hayat boyu öğrenme anlayışı çerçevesinde bireyin hızla değişen günümüz mesleki eğitim sistemine ve koşullarına uyum sağlamasını kolaylaştıran bu projeler, aynı zamanda sektörlerin rekabet güçlerinin artırılmasına katkıda bulunarak yenilikçi araç ve yöntemlerin geliştirilmesine finansal destek sağlamaktadır. Bu projeler için başvurular kurumsal düzeyde yapılmaktadır.⁵⁵

c) Ortaklıklar (Partnership) Projesi: Ortaklıklar (Partnerships) faaliyet alanında, kurumlar arasında gerçekleştirilecek işbirlikleri desteklenmekte ve bu kurumlar arasındaki hareketlilikler, ortaya çıkarılacak yaygınlaştırılabilir ve uygulanabilir ürünlere ulaşması için desteklenmektedir.⁵⁷

IV. Yetişkin Eğitimi (Grundtvig) Programı: Danimarkalı filozof, din bilgini, öğretmen, tarihçi ve şair olan Nikolaj Frederick Severin Grundtvig (1783–1872) Halk okullarının (Folk Schols) babası olarak anılır. Topluma aktif katılım

sağlamaları için yetişkinlerin eğitilmesi konusunda önemli çalışmalar yapmıştır. Temel olarak, eğitimin sadece bir meslek veya kariyer için değil, manevi tatmin için bireylerin yaşam boyu eğitime katılmaları gerektiği düşüncesini savunmuştur. Yaygın eğitimde İskandinav geleneğinin kurucusu olarak bilinir ve bu çalışmalarından dolayı Avrupa Komisyonu tarafından programa onun adı verilmiştir.⁵⁵

Grundtvig programı, bilginin sürekli yenilenmesi neticesinde oluşan gereksinimleri karşılamak ve yetişkin kişilere yaşamları boyunca bilgi ve nitelikleri geliştirmek için imkanlar sunarak istihdam olanaklarını artırmak ve toplumda meydana gelen değişikliklere uyum sağlamalarını amaçlamaktadır.

Grundtvig, mesleki eğitim dışında her çeşit yetişkin ve yaygın eğitim üzerine odaklanır. Yaygın eğitim içindeki öğrenci, öğretmen, eğitmen ve diğer personelle yetişkin eğitim alanındaki eğitim kurumları ve bu tür eğitim fırsatları sunan kuruluşları hedefler. Yaygın eğitim kurumları başta olmak üzere sivil toplum kuruluşları, araştırma merkezleri, danışmanlık ve bilgi/işlem kuruluşları ile özel kuruluşlar, yüksek öğrenim kurumları vs. ülkelerarası ortaklıklar, Avrupa projeleri ve ağlar kurarak birlikte çalışabilirler. Bu tür kurum ve kuruluşlarda yetişkin eğitimi faaliyeti yapanlar aynı zamanda uluslararası hareketlilik faaliyetlerinde de bulunabilirler.

V. Ortak Konulu (Transversal) Programı: Genel olarak 2 veya daha fazla alt programın faaliyetlerini kapsayan alanlarda Avrupa işbirliğini ve üye ülkelerin eğitim sistemlerinin kalitesini ve tanınmasını destekleyen bir programdır. Program altında bulunan faaliyetlerden sadece Çalışma Ziyaretleri ülke merkezli olarak yürütülmektedir. Çalışma Ziyaretlerinin amacı, katılımcı ülkeler için ortak fayda alanlarında karar vericiler ve eğitim uzmanları arasında özellikle okul öncesi, ilk, orta ve mesleki eğitim alanlarında bilgi ve deneyim alışverişini kolaylaştırmaktır.⁵⁷

2.3. Gençlik Turizmi ve Rekreasyon İlişkisi

Rekreasyon ve gençlik turizmi arasındaki ilişkiden söz etmek için öncelikle Rekreasyon ile turizm arasındaki ilişkiden söz etmek gerekmektedir.

Turizm ve Rekreasyonel faaliyetleri çoğu kez birbiri ile kaynaşmış durumdadır. Faaliyet olarak teoride ayrı olgular olmakla beraber uygulamada birçok yönden benzerlik göstermektedir.⁶⁰

Turizm ve Rekreasyon genel olarak insanların hayat kalitesini artırarak tatmin düzeylerini etkilemektedir. Dolayısıyla Turizm ile Rekreasyon arasında ortak yaşam ilişkisinden söz edilebilir.¹³

Rekreasyon faaliyetlerindeki sınırlılık yetersizlik veya programların zenginliği turizmi direkt olarak olumlu yada olumsuz etkilemektedir. Turizmin temel özelliklerinden biri olan konaklama ve turizmin kalış süresini uzatmak, ülkeye çok sayıda turistini gelmesini sağlayıcı çalışmalar yapmak kadar önem taşımaktadır.² Rekreasyon faaliyetlerindeki gelişme o bölgeyi daha çekici kılarak daha çok turistini gelmesini sağlayacaktır.¹³

Dinlenme, eğlenme ve gelişme özellikleriyle bütünleşmiş olan turizm olayı, rekreasyonun bir yönünü oluşturmaktadır. Turizm, dinlenme, eğlenme amacı taşıyan boş zamanları değerlendirme ihtiyacından kaynaklanmaktadır. Geniş bir ekonomik ve sosyal değere sahip olan turizm, bu anlamda da rekreasyonla bütünleşmiş bir biçimde ortaya çıkmaktadır.

Bu düşünce paralelinde; rekreasyon imkanlarındaki gelişmenin turistlerin kalma süreleri üzerinde de olumlu etkiler yaratabileceği söylenilebilir.

Küçüktopuzlu Turizm ve Rekreasyon arasındaki ilişkiden söz ederken, ortak özelliklerden yola çıkarak aralarındaki ilişkiyi üç konumda ortaya koymuştur.

Yerine Getirilen İşlevler Açısından Sosyal İlişkiler;

Her iki faaliyetinde boş zamanda yapılması önemli bir ortak özelliktir. Artan boş zaman kullanımı ve daha fazla para harcama olanakları rekreasyonel katılımı turistik bir hale çevirmiştir.⁶⁰ Yani Turizm rekreasyonun seyahat olgusuyla birleşmesini gerektirir. Ayrıca her ikisinin de toplumu oluşturan bireyler üzerindeki olumlu etkisinden yola çıkarak Turizm ve Rekreasyon aralarında sosyal bir ilişkinin varlığından söz edinilebilir.

Yaratılan Fayda Açısından Ekonomik İlişkiler;

Rekreasyon imkanlarındaki gelişme o bölgeyi daha çekici kılacak, bölgeye daha çok turist gelmesini, gelen bu turistlerin daha uzun süre kalmasını ve bölgenin gelirinin artmasına neden olabilecektir.¹³ Ayrıca yaratılacak istihdam alanları da ekonomik bir hareketliliği doğuracaktır. Bu nedenle Turizm ve Rekreasyon arasında ekonomik bir bağdan bulunmaktadır.

Kullanılan Alan Açısından Mekansal İlişkiler;

Turizm ve Rekreasyon sık sık aynı olanakları paylaşırken mekan ve maddi destek için kimi bölgelerde görünmez bir rekabet içine girmektedirler. Genellikle göller, nehirler, denizler ve bunların kuyuları, ormanlar, dağlar, yeşil alanlar hem rekreasyon hem de Turizm için çekicilik alanıdır.⁶⁰

Ayrıca Rekreasyon alanlarının gelişiminin turizm talebini arttıracığı düşüncesi sonucu turistik gelişimin, rekreasyon tesis ve programlarına da olumlu etki edeceği söylenilebilir.¹³

Turistlerin Rekreasyon ile bağlantılı trendleri, tercihleri, gerekleri ve tatlarının anlaşılabilmesi için bu büyük kitlenin günümüzde ve gelecekte memnun kalabilecekleri, onları turizme katılımcı olmaya itecek kaliteli, uygun ve esnek programların ve fırsatların oluşturulması gerekmektedir. Bu gerçek tüm turizm ile bağlantılı ülke veya tesis yönetimlerinin ilgilendiği önemli bir konudur.⁶¹

Gençlik turizmi ve rekreasyon arasındaki ilişki turizm ve rekreasyon arasındaki ilişkinin tamamını içermektedir. Çünkü gençlik turizmi genel turizmin bir alt unsurudur. Dolayısıyla genel turizmin özelliklerini içinde bulundurur.

Bunun yanında gençlerin dinamik oluşundan dolayı rekreasyon faaliyetleri gençlik turizminde ayrı bir önem kazanmaktadır.

Toplumun en dinamik kesimi gençlerdir. Enerjileri gereği eğlence, gelişim, değişim yaşlılarıyla birlikte olma ve sürekli bir hareketlilik istemektedirler. Bu sebeple turizmde daha çok rekreatif faaliyet isteyen turistler gençlerdir denilebilir. Herkes için yapılan rekreasyon faaliyetlerinden farklı olarak daha dinamik, daha heyecanlı, daha hareketli ve genellikle gençlerin katılımı gerçekleştirdiği ucuz aktivitelerle ilgilidirler. Bu özellikleri nedeniyle gençler, turizm ve rekreasyon arasındaki ilişkiye dinamizmi de ekleyerek aralarındaki ilişkiye farklı anlamlar yüklemişlerdir.

Ayrıca uzun, tehlikeli ve sorunlu bir kişilik gelişimindeki genç, fiziksel ve bilişsel gelişim alanlarının parlak bir biçimde yansıyabileceği "İkinci Doğu" döneminde olumlu sonuçlandırması da toplumun ona sağladığı olanaklarla büyük ölçüde bağlantılıdır.⁶

Gencin kendine ait kimlik kazanması, toplumsal ve bireysel düzeyde birbirine keşut, iç içe süreçler olarak gelişmektedir. Genç ne ölçüde topluma katıldığını hissederse, o ölçüde kendini gerçekleştireceğini düşünür. Bu imkanı bulamayan genç "Kimlik Karışıklığı" içine düşer ve zamanla problemin bir parçası olur.⁶ Bu gençlerin kişilik arayışlarına yardım etmek ancak onlara bunu sağlayacak imkanların yaratılmasıyla olabilecektir. Gençlerin bağımsız turizm hareketleri içinde, onları doğru yönlendirecek rekreasyon imkanlarına yapılan yatırımın, sağlıklı bir gençlik, paralelinde sağlıklı bir toplum, sağlıklı bir geleceğe de yapılan yatırım olacağı da savunulabilir.

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada tespit edilen soruların cevabının bulunmasında ve araştırmanın amacına ulaşmasında nitel araştırma yöntemleri kullanılmıştır.

Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütünsel bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlediği bir araştırma olarak tanımlanmaktadır.⁶²

Araştırma fenomenojik desenli bir çalışmadır. Fenomenoloji (olgu bilim) deseni farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olamadığımız olgulara odaklanmaktadır. Olgular yaşadığımız dünyada olaylar, deneyimler, algılar, yönelimler, kavramlar ve durumlar gibi çeşitli biçimlerde karşımıza çıkabilmektedir.⁶² Bireylerin bir olay ile ilgili deneyimlerinin anlamını araştırarak bir kavram veya olayın anlaşılmasını hedefler, olay veya kavrama ilişkin karşılıklı ilişki ve etkileşimin gerçek anlamını araştırır.⁶³

Araştırma fenomenolojik araştırma sonucu elde edilen verilerin çalışılan alandaki verilerle ilişkisini tespit etmeye yöneliktir.

Nitel araştırmalarda kullanılan görüşme tekniğinin belirleyici özelliğiyle, görüşülen kimselerin bakış açılarını ortaya çıkarma olmaktadır. Bu nedenle görüşülenlerin, anlam dünyasını, duygu ve düşüncelerini anlamak, nicel görüşmelerden farklı olarak yüzeysel değil daha derin bilgi edinmeyi esas alır.⁶⁴

3.2. Veri Toplama Aracı

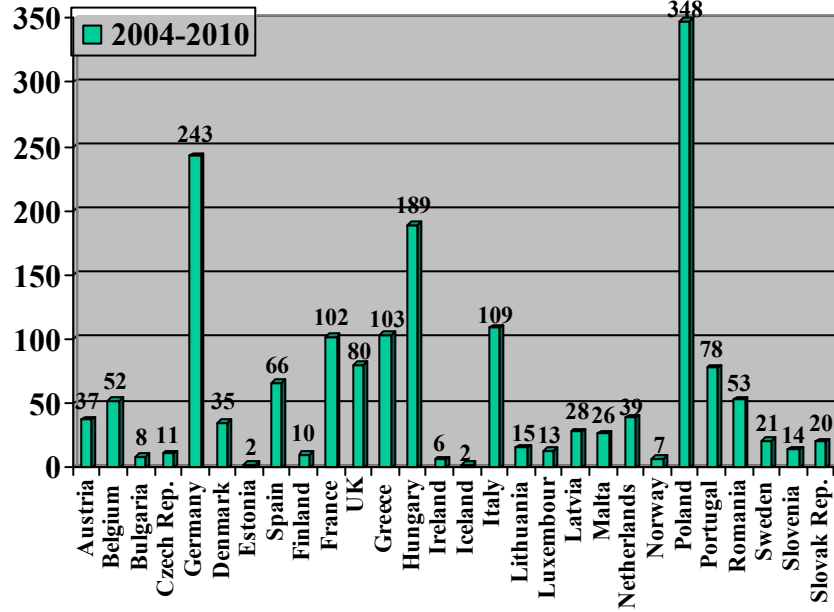
Çalışmada toplumsal araştırmalarda en çok kullanılan nitel araştırma türlerinden yarı-yapılandırılmış görüşme formu tekniği kullanılmıştır. Çalışma sorularının önceden belirlenip ve bu belirlenen sorularla verilerin toplanmasına yönelik olan bu tekniğe göre; cümlelerin tamamı, yanlış veya doğru olarak değerlendirilmez. Her birisi bir toplumsal etkinlik, bir öznenin (aktörün) eylemi olarak değerlendirilir.⁶⁵ Kullanılan bu yarı-yapılandırılmış görüşme formunun hazırlanma sürecinde;

- a) İlgili alan literatürünün taranması ve incelenmesi,
- b) Çalışma alanına uygun soruların hazırlanması,
- c) Hazırlanan sorularla ilgili alandaki uzmanın görüşlerinin alınması buna paralel soruların geliştirilmesi,
- d) Uzman görüşlerin doğrultusunda 5 maddelik görüşme formuyla uluslararası seyahate katılmış gençlerin rekreasyon etkinliklerindeki seçimlerine ilişkin sağlıklı bir görüşme yapılabileceğine kanaat getirilmiştir.

3.3. Çalışma Grubu

Araştırmadaki katılımcılar Türkiye Cumhuriyeti Devlet Planlama Teşkilatı bünyesinde faaliyet gösteren, Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı'nca yürütölen, gönüllölük projelerinde eylem 2 kapsamında ölkemizden Avrupa Birliği ölkelerine gitmiş gençleri kapsamaktadır.

Grafik 1. Ülkemizden AB Ülkelerine Gönderilen UA Gönüllüleri

AB Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi (Toplam:1717)⁶⁶

Katılımcıların seçimi aşamasında UA'tan, bilgi edinme yasası gereğince yukarıdaki grafikteki bilgiler elde edilmiştir.

Grafikte UA gönüllülük projesi (Eylem 2) kapsamında ülkemizden, projeye üye ülkelere yapılan gönüllülük hareketliliğini göstermektedir. Buna göre 2004–2010 yılları arasında toplam 1717 birey ülkemizden diğer üye ülkelere UA gönüllülük projesi (Eylem 2) kapsamında gitmiştir. Proje Kapsamında en çok gidilen ülkeler; Almanya ve Polonya olarak tespit edilmiştir. Bu bilgiler ışığında

araştırma 2'si bayan, 3'ü erkek 5 katılımcı Almanya'ya giden gönüllülerden, 2'si bayan 3'ü erkek 5 katılımcı da Polonya'ya giden gönüllülerden, tesadüfi seçilmiş toplam 10 UA gönüllüsüyle birlikte yürütülmüştür.

Tablo 2. Katılımcılara ilişkin Bilgiler

Katılımcı	Gidilen Ülke	Cinsiyet	Yaş	Eğitim Durumu
A1	Almanya	Erkek	24	Üniversite
A2	Almanya	Erkek	21	Üniversite
A3	Almanya	Bayan	20	Üniversite
A4	Almanya	Erkek	24	Üniversite
A5	Almanya	Bayan	27	Üniversite
P1	Polonya	Erkek	24	Üniversite
P2	Polonya	Bayan	24	Üniversite
P3	Polonya	Erkek	27	Üniversite
P4	Polonya	Bayan	25	Yüksek Lisans
P5	Polonya	Erkek	26	Üniversite

3.4. Verilerin Toplanması

Verilerin toplanmasında yarı-yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. 5'i Almanya, 5'i Polonya olmak üzere toplam 10 kişiyle görüşme

yapılmıştır. Görüşmeler gençlerin seyahatleri boyunca boş zaman etkinliklerine katılımlarına ilişkin şu görüşlerin tespiti için gerçekleştirilmiştir.

- a) Hangi boş zaman etkinliğine hangi sebeplerle katıldığı,
- b) Boş zaman etkinliğine katılımındaki engelleyiciler,
- c) Boş zaman etkinliğine katılımı sağlamadaki beklentileri,
- d) Boş zaman etkinliklerinden elde ettikleri memnuniyeti,
- e) Ülkemizde olmayan farklı boş zaman etkinliklerini,

Araştırma öncesinde katılımcıların bulunmasında bizzat gönderici dernek ve kuruluşa gidilip bilgiler alınmıştır. Gönderici kuruluşun katılımcılarla iletişim kurup onay almasının ardından telefon ve mail bilgileri araştırmacıya bildirilmiştir. İletişim bilgilerinin kullanılması yoluyla araştırmacı katılımcılara çalışma ile ilgili kısa bilgi vererek randevu talep etmiştir. Randevuları kabul eden katılımcılarla, katılımcıların uygun olduğu zamanlarda, katılımcılara uygun olan mekânlarda görüşmeler yapılmıştır.

Görüşmelerde NİKON COOLPIX S210 marka dijital kayıt cihazı kullanılmıştır. Görüşme öncesi her katılımcıya gerekli kaydın araştırmada kullanılacağı yinelenerek ses kaydı öncesi tekrar izin istenmiştir. Kayıt anında kayıt cihazı katılımcının görebileceği, yakın bir bölge tespit edilerek sabitlenmiştir. Kayıt cihazı sadece görüşme anında açık tutulmuş olup katılımcıların görüşme süresi dışındaki konuşmaları kaydedilmemiştir.

Görüşmelerden elde edilen kayıtlar, tüm görüşmeler tamamlandıktan sonra bilgisayar ortamına wav dosyası olarak aktarılmıştır. Bilgisayar ortamına aktarılan bu ses dosyaları analizlenerek Microsoft Word'de metin haline getirilmiştir. Oluşabilecek hataları ortadan kaldırmak için ses dosyaları yazılı görüşme metni okunur haldeyken son bir kez daha dinlenerek

kontrol edilmiştir.

Katılımcıların hiçbirisi kayıtlarla ilgili herhangi bir şart ya da herhangi bir örnek talep etmemişlerdir. Bu nedenle katılımcılara geri bildirmeye gerek görülmemiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Yarı-yapılandırılmış görüşme formuyla elde edilen veriler "betimsel analiz" yöntemiyle analiz edilmiştir.

Betimsel analiz; görüşülen ya da gözlenen bireyin görüşlerini çarpıcı bir şekilde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verir. Bu tür analizde amaç, elde edilen vurguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır. Bu amaçla elde edilen veriler, önce sistematik ve açık bir biçimde betimlenir. Saha sonra yapılan bu betimlemeler açıklanır ve yorumlanır. Neden-sonuç ilişkileri irdelenir ve bir takım sonuçlara ulaşılır.⁶²

Araştırmanın analizinde daha önceden belirlenmiş kavramsal çerçeveye göre defalarca okunarak incelenmiştir. Önemli görülen kısımlardan alıntılar yapılmış, önemsiz olan kısımlar araştırmanın dışında kalmıştır. Sonuç olarak problemi karşılar nitelikteki alıntılar betimlenmiştir. Betimlemeler açıklanarak benzer çalışmalarında desteğiyle, neden sonuç ilişkileri bulunmaya çalışılmış ve gerekli yorumlar yapılmıştır.

3.6. Geçerlilik ve Güvenilirlik

Nitel araştırmalarda geçerlilik lme aracının; ölçmeyi amaçladığı olguyu doğru ölçmesi ile yakından ilişkilidir. Nitel araştırmalarda araştırmacının esnek olması ilkesi geçerlik konusunda önemli bir kazanımdır. Araştırmacı araştırma süresince gerekli grdğ taktirde, yeni stratejilere başvurabilir; görüşmeye yeni sorular ekleyebilir; daha önceden planlanmayan yeni görüşmeler yapabilir; elde ettiği verileri teyit etmek için farklı veri toplama yöntemleri kullanabilir. “uluslararası seyahate katılan gençlerin konaklamaları boyunca katıldıkları boş zaman etkinliklerine ilişkin görüşleri” ‘nin incelendiği süreçte; araştırmanın geçerlik ve güvenirlik sorunlarını ortadan kaldırmak üzere şu önlemlere başvurulmuştur:

1. Yarı-yapılandırılmış görüşme formu hazırlanırken, katılımcıların tespitinde ve görüşmenin nasıl daha etkili yapılabilineceği hakkında; alan uzmanlarından yardım alınmış, bilgi ve görüşleri doğrultusunda çalışma yürütülmüştür.
2. Bulgulara alıntılar üzerinden ulaşılmış ve bu alıntılar bulguları desteklemesi için önemli görülen alıntılarının kısımları kullanılmıştır. Sonuçlara bu alıntılar sayesinde elde edilen bulgularla ulaşılmıştır.
3. Araştırmanın yöntemi ve kapsamı ve aşamaları açık bir şekilde belirtilmiştir.
4. Araştırmanın yorumlanmasında bir bütünlük elde edebilmek için aykırı verilen cevaplarda dikkate alınmıştır.
5. Elde edilen kayıtlar ve verilerin kaybı nlenmiş olup farklı araştırma yada araştırmacıların inceleyebilmesi için güvenle saklanmıştır. Görüşme notları tırnak içinde verilmiş ve parantez içinde hangi katılımcıya ait olduğu belirtilmiştir.

A1,A2,A3,A4,A5; Almanya'ya giden katılımcılar

P1,P2,P3,P4,P5; Polonya'ya giden katılımcıları belirmiştir.

Araştırmanın bulguları kendi içinde tutarlıdır ve araştırmanın verilerinin farklı koşul ve ortamlarda tekrar test edilebilir olması araştırmanın geçerlik ve güvenirliğini desteklemektedir.

4. BULGULAR

Bu bölümde konuyla ilgili görüşmeler neticesinde elde edilen veriler yazı diline dökülmüş, irdelenip gerekli olan kısımlar ele alınmış, sonucunda bazı bulgular elde edilmiştir. Araştırmada daha önce uluslararası seyahatte bulunmuş gençlere; boş zaman aktivitelerine katılımlarına ilişkin görüşleri sorulmuş ve bilgi alınmaya çalışılmıştır. Sonucunda da hangi aktivitelere ne sebeplerle katılmış, katılımını engelleyen faktörler, katılım için ne tür imkanlara ihtiyaç duyduğu, katılım sonrası kazanımlar ve son olarak seyahatleri boyunca gözlemedikleri farklı aktivitelerle ilgili görüşleri bildirilmiş ve bu doğrultuda bulgular tespit edilmiştir.

Gençlerin hangi aktivitelere katıldıklarına ve katılım nedenlerine ilişkin ifadeleri; zamanın büyük bir kısmını arkadaşlarıyla geçirdikleri yönündedir. Arkadaşları ile birlikte kafeye, bara, eğlence mekanı gibi yerlere gittiklerini söylemişler bu tercihlerinde aynı evi paylaşmanın etkili olduğu vurgulanmıştır. Bunun yanı sıra gençler seyahatleri süresince sportif aktivitelerde de sıkça bulunmuşlardır. Bu aktivitelerin başlıcaları futbol, basketbol, koşu, bisiklet, yüzme ve doğa sporlarıdır. Ayrıca Avrupa Birliği Ülkelerinde olmanın avantajını kullanmak isteyen gençler sık sık yakın komşu ülke ve komşu şehirleri gidip oraları gezmişlerdir. Katılımcıların bu konuyla ilgili görüşleri;

(Katılımcı A1)

“Arkadaşlarımla kafeye, bara gittik. Beraber vakit geçiriyorduk. O zamanda kaldığımız yerde de sürekli arkadaşlarımla beraberdim. Maç yapmaya gidiyorduk, basketbol oynuyorduk, onun dışında hafta sonlarımı genelde Türkiye dışına çıktığımız için başka ülkeleri gezerek ve görerek değerlendirmeyi tercih ettim. Her hafta sonu başka bir ülkeye ya da başka bir şehre gitmeye çaba sarf ettim.”

(Katılımcı A4)

“Seyahatim içinde yaptığım boş zaman aktiviteleri genel olarak Türkiye’deki günlük yaşantıma uygun aktivitelerdi. Bunların başında yüzme geliyordu. Bunun yanında bolca bisiklete binme, tırmanmaya gitme gibi aktiviteler vardı. Neden bunları tercih ettim tabii ki bunlar benim fiziki kondisyonumu üst seviyede tutacaktı. Çünkü sporla ilgileniyorum hayatımın her alanında spor var bunun yanı sıra yüzmeyi çok seviyordum birde orda engelli çocuklarla yüzüyordum ve onlarla birlikte çok daha büyük keyif alıyordum. Fiziki olarak bunlar vardı onun yanında yine sosyal aktivite olarak kilise ziyaretleri yaptım çok fazla bunun yanında diğer Avrupa ülkelerine gittim Avrupa ülkelerine gitmekteki amacım her yerin az da olsa kültürünü görmektir aslında bir şeyler öğrenebilmektir bunun yanı sıra ben buralar gittim diyebilmektir.”

(Katılımcı P5)

“Hafta içleri genelde arkadaşlarımla zaman geçiriyordum. Onların kültürlerini öğrenmeye çalışıyordum. Polonya da on kişi bir arada yaşıyorduk ve bu on kişi farklı farklı ülkelerdendi. O yüzden zamanın büyük bir kısmı onlarla geçiyordum. Yine hafta sonları akşamları sık sık eğlence mekânlarına gittik çünkü Polonya” da eğlence sektörü baya ileri diyebilirim bu anlamda... Bazen de sadece kendim veya yakın olduğum bir arkadaşım ile dışarıda bir yere oturur bir şeyler içerekte zaman geçirdim.”

(Katılımcı P3)

“Seyahatim boyunca daha çok outdoor etkinliklere katıldım. Bunların içinde dağcılık ve trekking vardı. Gittiğim ülkenin doğal koşulları uygun olduğu için böyle bir aktivite seçtim. Oradaki insanlar böyle aktivitelere çok yatkınlar ayrıca dağcılık ve doğa sporlarıyla uğraştığım için bu tarz aktivitelere katıldım. Bunun dışında bisiklet turlarına katıldım. Dağ bisikleti daha çok rampadan tepe aşağı inişler kaya tırmanışı gibi etkinlikler yaptım. Futbol aktiviteleri yaptık orda diğer ülkelerden gelen arkadaşlarla takımlar oluşturduk. Turnuvalar düzenledik.”

Katılımcılara seyahatleri süresince boş zaman aktivitelerine katılımdaki engelleyici faktörlerin neler olduğunu ile ilgili görüşleri; ekonomik yetersizlik, kötü hava şartları, yabancı dil ve arkadaş çevresinin olmayışı yönündedir. Katılımcıların tamamına yakını ekonomik yetersizliği boş zaman aktivitelerinin önünde en büyük engel olarak görülmektedir. Katılımcı P1 ve A4 konuyla ilgili olarak şu görüşlerde bulunmuştur;

(Katılımcı P1)

“Engelleyen faktörler yani bulunduğum şehir çok soğuktu. Ve genelde yağışlıydı. Bu bir sorundu bizim için. Birde ekonomik olarak yani istediğimiz yere gidemiyorduk. Gelirimiz kısıtlı olduğu için bunu planlı olarak yapmamız gerekiyordu. Ekonomik açıdan biraz sıkıntı vardı. Artı yani gideceğimiz yerlere yalnız gitmek istemiyorduk oranın yerli arkadaşlarla gitmek istiyorduk bazen bulamadığımız zamanlarda olabiliyordu arkadaşlarımız yoğun olabiliyordu.”

(Katılımcı A5)

“Para para para diyorum bu soruya illaki hani çok refah seviyesi yüksek bir ülkeye gitsem bile en büyük etmenlerden biri budur herhalde maddi anlamda ister istemez sıkıntı yaşadım.”

Katılımcı A4 ve P4 boş zaman aktivitelerine katılımı engelleyen faktörler konusunda yabancı dil ve iletişimdeki yetersizliğe dikkate çekmişlerdir;

(Katılımcı A4)

“Engelleyici faktörleri aslında şu şekilde giriş, gelişme ve sonuç olarak ortaya koyabilirim. Girişte beni en çok etkileyen faktör dildi. Çünkü gittiğiniz yerde bir şekilde insanlarla iletişime geçmeniz gerekiyor. Ya siz İngilizceyi az biliyorsunuz ya da herkes İngilizceyi sizin kadar bilmiyor ya da hiç kimse bilmiyor

ortak bir dil yok ortada bu büyük bir problem oluyordu.”

(Katılımcı P4)

“Engelleyici en başta dildi. Çünkü ilk gittiğimizde dil konusunda yani anlaşma iletişim kurma konusunda çok tedirgin oluyorsunuz. Zamanla bu tedirginliği üzerinizden atıyorsunuz ama o yüzden ilk gittiğinde dil büyük bir engelleyici etken olmuştu.”

Katılımcı P4 boş zaman Aktivitelerine katılımın önündeki engelleyici faktörlerden bir diğerini de kötü hava şartları olarak belirtmiştir;

(Katılımcı P4)

Ülkenin hava şartlarını belki sayabiliriz. Hava çok soğuk oluyordu genellikle. Ben biraz daha sığağa alışık büyüdüğüm için oranın havası bana çok soğuk geldi. Ve sürekli bir yağış vardı. Yağışlı havalarda pek gitmek istemiyorduk aktivitelere ya da dışarıya çıkmak pek istemiyorduk. O yüzden soğuk hava şartları da engeldi bence.”

Katılımcıların, boş zaman aktivitelerine katılımı sağlamaya yönelik ihtiyaçları ve ne tür imkânların olması gerektiği yönündeki görüşleri daha iyi bir ekonomi, katılıma eşlik edecek arkadaş, kaldıkları yerin şehir merkezinden uzak oluşu ve belirli bir proje kapsamında gidildiği için kendilerine ait boş zamanın fazla olmayışı üzerinde yoğunlaşmışlardır. Katılımcılar konuyla ilgili olarak şu görüşlerde bulunmuşlardır;

(Katılımcı A1)

“Biraz önce dediğim gibi paraya çok ihtiyaç duydum... Onun dışında arkadaşla ihtiyaç duydum bazen. Onun dışında sadece ulaşım da sadece otobüsü kullanıyorduk. Bu biraz kötüydü. Metro, tren olsaydı bu daha iyi olabilirdi diye düşünüyorum. Çalıştığım yerle kaldığım yer biraz uzaktı. Kaldığım yer biraz

yakın olsaydı daha güzel olabilirdi. Bu yüzden de yolda çok zaman harcadığım için boş zamanımdan kısıyordum.”

(Katılımcı A3)

“Boş zaman aktivitelerine katılmanız için paranın olması gerekiyor. Bu önemli birşey. Bunun dışında tabii ki her yerde bir şeyleri tek başına yapmaktansa bir arkadaş grubun olduğunda böyle şeylerin tadını daha çok çıkartabiliyorsun”.

(Katılımcı P4)

“Az önce dediğim gibi para gerekiyor boş zaman aktiviteleri için ve boş zaman gerekiyor. Bunlar olduktan sonra istediğiniz aktiviteye katılabilirsiniz. Bunlara ihtiyacınız var. Bunun dışında belki kendi ülkenizden bir arkadaşla ihtiyaç duyabilirsiniz. Yani ben en azından arkadaşlarıma ihtiyaç duydum açıkçası”

(Katılımcı P3)

“Boş zaman aktiviteleri için bize kalan serbest zaman daha fazla olsaydı daha fazla aktiviteye katılabilirdim çünkü belli bir projeyle gidiyorsunuz ve içerisinde yapmanız gereken işler var o işleri yaptıktan sonra size arda kalan zamanda bu işleri yapabilirsiniz serbest zaman aktivitelerini yani belki biraz daha çok zamanım olsaydı daha çok aktiviteye katılabilirdim.”

Katılımcılar boş zaman aktivitelerine katılım sonrası üzerlerinde hissettikleri duygular ve elde ettiği kazanımlara ilişkin görüşlerinde genel anlamda; daha çok insan tanıyıp yeni çevre edindikleri ve yeni kültürler öğrendikleri yönündedir. Boş zaman aktivitelerine katılım sonrasında rahatlama gibi bazı psikolojik kazanımlarda elde ettikleri vurgulanmıştır.

(Katılımcı A1)

“Boş zamanlarımda hep çok fazla kültürden insan tanıdım çok arkadaşlarım oldu. Hala daha onlarla görüşmekteyim gerçekten çok güzel bir şey. Yeni kültürler tanıdım. Yeni dostluklar edindim. Başka bir ülkeye gittim. Oranın kültürünü tanıdım.”

(Katılımcı A2)

“Gerçekten çok olumlu benim için çünkü düşüncelerim değişiyor. Farklı kültürler tanıyorsun, farklı insanlar tanıyorsun. İnsanların nasıl yaşadıklarını anlıyorsun. Bu farklı bir bakış açısı yaratıyor insanda.

(Katılımcı P4)

“Daha çok paylaştıkça daha çok iletişimimiz artıyor. İnsanları tanıyorsunuz kendinize güveniniz artıyor daha rahat hissediyorsunuz daha güzel vakit geçiriyorsunuz.”

(Katılımcı P5)

“Normalde arkadaş edinilebilir. Eğlenilir, güler oynarsınız ama bir yere kadar. Bu aktiviteler sayesinde daha bir kaynaşıyor insan. Çok iyi arkadaşlıklar edindim bu beni memnun eden bir sonuçtu. Arkadaşlar edindim bu sayede onların kültürünü öğrendim Polonya'nın, Fransa'nın, Estonya'nın mesela. Sonra dilim gelişti. Çok çok eğlendim bu kadar.”

Katılımcılar gittiği ülkedeki farklı aktivitelerden olarak; kör uçuş (Blind Booking) ve eğlence öncesi içki gibi boş zaman aktivitelerinden bahsetmişlerdir. Bisiklet aktiviteleri, havuz ve buz pistinin fazla olduğunu, dışarıda içki tüketiminin yasal oluşundan söz etmişlerdir. Bunun yanında kamu kurumlarının ve daha farklı birimlerin boş zaman aktivitelerini desteklediği, buna yönelik çok farklı sistemlerinin olduğunu da önemle vurgulamışlardır.

(Katılımcı A2)

“Bak Almanya’da şöyle bir şey vardı; Blind Booking. Bilir misiniz bilmiyorum? yani kör uçuş. Bu sadece Almanya’da var. İstedğin bir ülke seçiyorsun beş tane veya yedi tane onlara diyorsun ben şu gün şu tarihler arası gezmek istiyorum. Bir liste çıkıyor. Ne taraf. Avrupa. Avrupa’yı gezmek istiyorsun. Gidiş geliş uçak biletiniz veriliyordu. İki gün gezme şansınız oluyor. Türkiye’de yok sadece Almanya’da var. Bisiklet var yani bisiklet gezisi. Burada Türkiye’de hiçbir şey yapamıyorsun gezeyim desen ezerler yolda yani böyle bir imkânımız yok. Bir de oradaki insanlar çok daha özgür. Yani bir insan içkisiyle otobüse binebilir. Burada binsen taşlarlar.”

(Katılımcı P4)

“Bence şey Türkiye de buz pisti hiç yok neredeyse yani büyük şehirlerde var bir tek. Küçük şehirlerde hiç buz pisti yok ve buz hokeyi de bu yüzden pek gelişmemiş. Ama orda buz hokeyi çok ileri seviyedeydi. Ben Türkiye’deyken de merak sarmıştım bir ara buz hokeyine o yüzden ilgimi çekti. Buz hokeyi ileri seviyede gelişmiş aslında çoğu spora da ilgi veriliyor. Yani Türkiye de pek spora önem verilmediği için sporcu başarı elde etse de ona destek veren ve arkasında olan pek bir şey olmuyor. Ama orda bu tür durumlardan yani başarılı olan insanlara destek veriliyor. Hani başarılı sporlar olsun spora da insana da destek veriliyor. Buz pisti ve buz hokeyi diyebilirim burada olmayıp orada olan.”

(Katılımcı P5)

“Mesela biz çok fazla eğlence mekânlarına gidiyorduk eğlenmeye gitmeden önce içiyorlardı; “batellon” diye adlandırılıyor. Eğlence öncesi içki olarak adlandırılıyor. En çok hoşuma gidende buydu. Çünkü eğlence mekânlarında biraz daha fazla içki ücretleri.”

(Katılımcı A4)

“Bizde olmayan bir sistem oradaki kiliseler bu işleri çok çok güzel organize ediyorlar. Kilisenin içerisinde her yaş grubuna hitaben gruplar var atıyorum çocuklar için kurulmuş bir müzik grubu var. Bu müzik grubu yılın her günü tabii ki müzik yapmıyor ancak bir yıllık bir anlaşma diyeceğim ama bu tabii ki imzalı bir anlaşma değil söze dayanan güvene dayanan bir anlaşma; yaptıkları aktiviteler bir hafta müzik yapıyorlarsa bir hafta gezmeye gidiyorlar ve bütün çalışmalarını yaptıkları bütün aktivitelerini sonuna çok büyük panayır ve sergi gibi alanlarda sergiliyorlar. Bunlar onların manevi doyumlarını sağlıyor hem de hem kilise açısından hem de oraya gelen insanlar içinde maddi kazançlar elde ediyorlar.”

“Birde belediyelerin gerçekten sosyal hizmetler adına çalışan birimleri var orada hangi ırktansınız hangi millettensiniz hangi renktensiniz hiç problem değil onlar sadece size ulaşmak istiyorlar. Her hafta sizin posta kutunuza broşür geliyor bu hafta belediyemizin şu faaliyetleri vardır gibisinden derseniz katılıyorsunuz, dilemezseniz katılmıyorsunuz. “

5. TARTIŞMA

Çalışmada uluslararası seyahate katılan gençlerin, boş zaman aktivitelerini seçimlerine ilişkin; hangi aktiviteye, hangi sebeple katıldığı, katılımını engelleyen faktörler, katılım sağlamada ihtiyaç duyulan imkanlar, katılım sonrası kazanımlar ve seyahatin gerçekleştiği ülkede, ülkemizden farklı yapılan boş zaman aktivitelerine ilişkin görüşleri incelenmiştir. Veriler incelendiğinde gençlerin boş zamanlarını genellikle arkadaşları ile birlikte geçirdiği, arkadaşları ile bara, kafeye, eğlence mekanları gibi aktiviteleri tercih ettikleri, buna sebeplerinin de arkadaşlarıyla birlikte sürekli etkileşim halinde olmanın etkili olduğu düşünülebilir. Ayrıca gençlerin boş zaman aktivitelerine de sıklıkla arkadaşlarıyla katıldığı görülmüştür. Literatürde bu bulguları destekler nitelikteki çalışmalara rastlanmıştır. Ekici (1997) yaptığı çalışmada; boş zaman etkinliklerine katılım nedenini %48,8 “arkadaşlarımla beraber olduğum için” bulgularına ulaşmıştır.⁷ Bu çalışma çalışmamızı destekler niteliktedir. Yine Tekin (2007)' in yapmış olduğu araştırmada kişilerin rekreasyon aktivitelerini seçme nedenleri arkadaşları ile birlikte olmayla ilişkilendirilmiştir.⁶⁷ Buna göre çalışmaya katılan üniversite öğrencilerinin % 37 ile boş zaman aktivitelerinin seçiminde “arkadaşları ile birlikte olduğum için” yanıtını birinci sebep olarak belirtmiştir. Çalışmanın yapıldığı grubun yurtda kalması, dolayısıyla arkadaşları ile sürekli etkileşim halinde olması çalışmamıza paralel göstergeler içermektedir. Bu sebeplerle Tekin (2007)' in çalışma bulgularının çalışmamızı destekler nitelikte olduğu söylenebilir.

Uluslararası seyahate katılan gençler boş zamanlarını geçirdikleri diğer aktiviteler ise spor ve turizm aktiviteleridir. Tercih edilen sportif aktiviteleri; futbol, basketbol, koşu, bisiklet, yüzme ve doğa sporları olarak belirtilmiştir. Balcı (2006)' nin Türkiye genelindeki üniversite gençlerine yaptığı çalışmada gençler futbol, voleybol, basketbol, yüzme ve doğa sporlarını daha çok tercih ettiklerini koşu ve bisiklet aktivitelerini ise daha az sayıda tercih ettikleri bulgularına varılmıştır.⁶⁸ Gençlerin seyahatlerinde de genel olarak ülkelerine benzer aktiviteleri tercih ettiği görülmüşse de, bazı farklılıklarında olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılıklar; bisiklet kiralama imkanlarının ve bisiklet yollarının Avrupa Ülkeleri'nde daha fazla oluşu sebep gösterilebilir.

Boş zamanlarını turizm hareketleriyle de değerlendiren gençler; buldukları boşluklarda yakın ülkeleri ziyaret ederek, ziyaret edilen ülkenin de kültürlerini öğrendiklerini bildirmişlerdir. Avrupa Birliği Serbest Geçiş Hakkı'nın ve Avrupa Birliği Ülkeleri arasında ulaşımın rahatlığının bu tercihlerde etkili olduğu düşünülebilir.

Uluslararası seyahate katılan gençlerin boş zaman aktivitelerine katılımını engelleyen sebepler ise; ekonomik yetersizlik, kötü hava şartları, yabancı dilin eksikliği ve arkadaşlarının olmayışı olarak gösterilmiştir. Gençler özellikle ekonomik yetersizliği boş zaman etkinliklerine katılımın önünde büyük bir engel olarak görmüşlerdir. Aslan (2000) yaptığı çalışmada yüksek öğretim gençliğinin boş zaman etkinliklerine katılamama nedenini %15,2 araç-gereç ve yeterli tesis bulunmadığı, %13,5 arkadaşı olmadığı için katılamadığı ve %9 parasal nedenlerden dolayı katılamadığı bulgularına varmıştır.⁶⁹ Bu çalışmada elde edilen bulgular çalışmamızda ulaşılan bulguları küçük farklılıklara karşın destekler niteliktedir. İhtiyaçların sırasında bir farklılık ve iletişim konusunda yurtdışındaki gençle farklı görüşler ortaya koymuşlardır. Bu farklılığın sebebi yurt dışında olmanın ve farklı bir dilin konuşulmasının getirdiği engellerdendir. Kötü hava şartlarını boş zaman aktivitelerine katılımda engelleyici faktör olarak belirtenler Polonya'ya gitmiş gençlerdir. Bunun sebebi de hava şartlarının gidilen ülkenin coğrafi konumuna göre değişiklik gösterdiği söylenebilir.

Gençlerin seyahatlerinde boş zaman aktivitelerine katılımları için ihtiyaç duyduğu imkanlar; daha iyi bir ekonomi, eşlik edecek arkadaş sıkıntısı, tesislere ulaşım ve şehir merkezinden uzak olma ve kendilerine ait boş zamanın az olması olarak belirtilmiştir. Gürbüz (2006)'nın yaptığı çalışmada boş zaman aktivitelerine katılımdaki engelleyici faktörlerin; zaman, tesis ve ulaşım olarak belirtmiştir.⁷⁰ Aslan (2000)'in çalışmasında araç-gereç ve tesis yetersizliği ile aktiviteye ulaşmadaki sıkıntılar, arkadaş olmaması ve parasal nedenlerini boş zaman aktivitelerine katılımın önündeki engelleyici faktörler olarak belirtmiştir.⁶⁹ Gürbüz (2006) ve Aslan (2000)'in çalışmalarında elde ettiği bulgular çalışmamızda ulaşılan bulguları destekler nitelik taşımaktadır.

Uluslararası seyahate katılan gençler boş zaman aktivitelerine katılım sonrası; yeni insanlar tanımanın ve yeni dostluklar kazanmanın sonucu olarak çevre edindiklerini, farklı bir ülkede olmanın etkisiyle yeni kültürler öğrendiklerini ve kendine güven, rahatlama gibi psikolojik kazanımlar elde ettiklerini belirtmişlerdir.

Uluslararası seyahate katılan gençlerin, seyahat ettikleri ülkedeki farklı boş zaman etkinliklerine ilişkin görüşleri ise; "botellon" (eğlence öncesi ucuz içki) ve "blind booking" (kör uçuş), ile sınırlı kalmıştır. Gençlerin görüşleri ülkemizden farklı boş zaman aktivitelerinden daha çok ülkemizdeki boş zaman aktivitelerinin yurt dışında imkan ve katılımlarının fazla olduğu yönündedir. Özellikle bisiklet aktiviteleri, havuz ve buz pistinin yurt dışında daha fazla olduğu söylenmiştir. Ayrıca boş zaman aktivitelerini düzenleyen ve destekleyen farklı kurumlardan ve bu kurumların başında kiliselerin geldiğinden bahsedilmiştir. Bunların dışında sokakta alkol tüketiminin yasal olmasına da önemle değinilmiştir.

6. SONUÇ

Uluslararası seyahate katılan gençler seyahatleri süresince genelde kendi ülkelerinde yaptıkları boş zaman aktivitelerine benzer aktiviteleri tercih etmişlerdir. Ancak gidilen ülkenin sahip olduğu imkanlar ve AB'nin yasal olanaklarıyla da farklı aktivitelere katılmaktadırlar.

Gençler boş zamanlarını genelde arkadaşlarıyla geçirmektedir. Arkadaş yokluğunu ve ekonomik koşullar yurtdışında ki boş zaman aktivitelerine katılımın önündeki en önemli engelleyicilerdir. Bu doğrultuda gençlerin boş zaman aktivitelerine katılımında arkadaş ve ekonomik koşullar, olması gereken en önemli etmenlerdir denilebilir.

Yurtdışındaki boş zaman aktiviteleri gençlerin birbirleriyle kaynaşmalarını sağlamakta, yeni çevreler ve yeni kültürler tanımalarına fırsat tanımaktadır.

AB ülkelerindeki boş zaman aktiviteleri ülkemizdeki aktivitelere benzerdir fakat katılım, imkan ve sistem bakımından büyük farklılıklar içerdiği söylenilebilir.

Sonuç olarak; genç yaş gurubunda yer alan turistlerin rekreasyonel ihtiyaç ve beklentilerinin karşılanması ve rekreasyonel etkinliklere katılımında engelleyici faktörlerin en aza indirgenmesi gibi durumların rekreasyonel etkinliklere katılımı artıracığı ve bu yaş grubu için turizm bölgesi seçimlerini olumlu etkileyeceği söylenilebilir. Bu araştırma sonuçlarına göre şu öneriler ileri sürülebilir;

1. Genç turistleri bölgelerine çekmek isteyen turizm kuruluşlarının cafe, bar, bilardo, bowling gibi mekanlar ve daha çok fiziksel aktiviteleri ve yakın bölgelere turistik gezi gibi aktiviteleri içeren boş zaman aktivitelere yer vermesi gerekir.
2. Genç turistlerin çekilmek istenen turizm bölgedeki ücretsiz boş zaman aktivite sayısının arttırılması ve bu tür aktivitelere ulaşımın rahat olmasının sağlanması gerekir.
3. Genç turistlerin bölgedeki boş zaman aktivitelerinden daha fazla faydalanmasını isteyen kurum ve kuruluşların veya boş zaman aktivitelerini düzenleyen kimselerin; boş zaman aktivitelerinin içeriği ile ilgili broşürler dağıtması ve bu broşürlerin birkaç dilde anlatıma olanak sağlaması. Yine bu aktivitelerin uygulanması aşamasında yabancı dil yönünden kalifiyeli ve sosyalleşebilme yeteneği güçlü lider yapıdaki rekreasyonistlerin çalışması gereklidir.

7. ÖZET

Bu çalışmanın amacı; uluslar arası seyahate katılmış gençlerin seyahatleri boyunca katıldıkları boş zaman aktivitelerine ilişkin görüşlerinin tespit edilmesidir.

Araştırma grubu AB Eğitim ve Gençlik Merkezi Başkanlığınca yürütülen Avrupa Gönüllü Hizmetleri kapsamında ülkemizden AB ülkelerine gitmiş 5'i Almanya 5'i Polonya olmak üzere Toplam 10 katılımcıdan oluşmuştur.

Çalışmada veri toplama aracı olarak nitel araştırma yöntemlerinden yarı-yapılandırılmış mülakat formu kullanılmıştır. Form; hangi boş zaman aktivitelerini hangi sebeple, katılımı engelleyici faktörler, katılım için ihtiyaç duyulan imkanlar, katılım sonrası kazanımlar ve ülkemizden farklı boş zaman aktiviteleriyle ilgili konuları içermektedir. Konularla ilgili veriler, görüşme esnasında kayıta olan dijital ses kayıt cihazı sayesinde toplanmış ve saklanmıştır. Saklanan veriler bilgisayar ortamına güvenle aktarılmış, sonrasında betimsel analiz ile çözümlenmiştir.

Sonuç olarak; genç yaş gurubunda yer alan turistlerin rekreasyonel ihtiyaç ve beklentilerinin karşılanması ve rekreasyonel etkinliklere katılımı engelleyici faktörlerin en aza indirgenmesi gibi durumların rekreasyonel etkinliklere katılımı artıracak ve bu yaş grubu için turizm bölgesi seçimlerini olumlu etkileyeceği söylenilebilir.

8. SUMMARY

The purpose of this research is to determine the opinions of teenagers who attended the international trip about the spare time activities.

The research group went to EU countries within the scope of European Voluntary Service which is carried out by the Centre for European Union Education and Youth Programmes and it is constituted by 10 participants 5% of whom went to Germany and 5% of whom went to Poland.

In this research, as one of the methods of qualitative research a semi-structured interview form is used for data gathering. This form includes the information about the reason of participation in spare time activities and why they are chosen, the obstructive factors in participation, the necessities required for participation, the gain after participation and spare time activities that are not found in our country. Data about the subjects are gathered and hidden with the help of digital recorder used during interviews.

The recreational activities and needs of the younger members of the groups are highlighted and the prohibitory factors realized. The results will ensure a positive step forward towards the needs of this age group which will permit a growth in this tourism sector

9. KAYNAKÇA

1. Mansuroğlu S. Akdeniz Üniversitesi öğrencilerinin serbest zaman özellikleri ve dış mekan rekreasyon eğilimlerinin belirlenmesi. Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi 2002; 2(15): 53- 62.
2. Saygın Ö. Birinci Sınıf Tatil Köylerindeki Sportif Rekreasyon/Animasyon Programları, Tesisleri ve Uygulamaları: Muğla Bölgesi Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Muğla: Muğla Üniversitesi; 1999.
3. Gültay N. Çevresel eğilimlerin ulusal ve uluslar arası düzeyde gençlik turizmi kavramının gelişmesine etkileri. Gençlik turizmi 1992; 121- 124.
4. Oral S. Türkiye'de gençlik turizmi ve geliştirilmesi (sorunlar- öneriler). Gençlik turizmi 1992; 125- 129.
5. Doğan ZH. Gençlik turizminin psikolojik temelleri. Gençlik turizmi 1992; 7- 13.
6. Uluğtekin S. Gençliğin gereksinimleri ve hakları açısından Türkiye'de kentsel gençliğe yönelik hizmetlere bir bakış, gençlik ve kent yönetimi. İstanbul (Demokrasi Kitaplığı); 2002.
7. Ekici S. Yüksek Öğretim Gençlerinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Alışkanlıkları ve Turizme Katılımları Üzerine Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi; 1997.
8. Atalay BF. İslama Göre Boş Zaman Anlayışı Üzerine Bir Araştırma. Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi; 2006.
9. Zorba E. Kamu Personelinin Rekreatif Eğilimleri (Muğla İli Örneği). Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi; 2001.
10. Demirel TE, Deniz M, Ramazanoğlu F. zaman yönetimi perspektifinden Etkinlik: Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğu Uygulaması. 9. Uluslar arası Spor Bilimleri Kongresi 2006; 838-840.
11. http://tdkterim.gov.tr/bts_17.10.2_09.
12. Eren E. Yönetim ve organizasyon. İstanbul (beta yayınları); 1993.
13. Karaküçük S. Rekreasyon, boş zamanları değerlendirme. 5. Baskı. Ankara (Gazi Kitabevi); 2005.
14. Bütün dünya. 1001 güzel söz. Ankara (Başkent Üniversitesi yayınları); 2006.
15. Özçalıküşu O. Okuyan Öğrencilerin Boş Zamanını Değerlendirme ve Spor Alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma: Hatay İli Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi; 1999.
16. Yetiş Ü. Kamu Kuruluşlarında Çalışan Devlet Memurlarının Boş Zaman Faaliyetlerini Değerlendirme Alışkanlıkları (TÜGSAŞ Örneği). Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi; 2000.
17. Tezcan M. Boş zamanların değerlendirilme sosyolojisi. 4. Baskı. Ankara (Atilla Kitabevi); 1994.
18. Yılmaz Z. Kütahya İli Orta Öğretim Kurumlarındaki Öğrencilerin Serbest Zaman Faaliyetlerinin Dağılımı ve Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Kütahya: Dumlu Pınar Üniversitesi; 2002.
19. Karaküçük S, Gürbüz Bülent. Kentsel rekreasyon ve kent(li)leşme. Ankara: (Gazi Kitabevi); 2007.
20. Tekin A, Tekin G, Amman MT. Serbest zamanda yapılan fiziksel egzersizlerin üniversite öğrencilerinin depresyon ve atılganlık düzeyine etkisi. 9. Uluslar arası Spor Bilimleri Kongresi 2006; 19-20.
21. Çolakoğlu T. Üniversite öğretim elemanlarının boş zaman alışkanlıklarını değerlendirmeleri üzerine bir araştırma. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi 2005; 25(1); 247-258.

22. Brodhurst R. Managing environments for leasure and recreation 2001; GBR: Routledge.
23. Uygur A. Yönetim ve organizasyon. 2. Baskı. Ankara (Nobel Yayın Dağıtım) 2007.
24. Tolukan E. Spor Yöneticiliği Bölümü Öğrencilerinin Boş Zaman Alışkanlıklarının İncelenmesi ve Değerlendirilmesi. Ankara: Gazi Üniversitesi; 2008.
25. Ertem M. Futbolcuların Boş Zamanlarını Değerlendirme Biçimleri Araştırması. Lisans Tezi. Muğla: Muğla Üniversitesi ; 2000.
26. Hazar A. rekreasyon ve animasyon,. Ankara (Detay Yayıncılık); 2003.
27. Karaküçük S, Ekinci G. okulların boş zamanları değerlendirme (rekreasyon) eğitimindeki rolü. Milli Eğitim 1995; (128): 1-64.
28. Demirel Ö. Turizm Yörelere Yerleşik Olarak Yaşayan Yerli ve Yabancı Bireylerin Rekreatif Faaliyetlerinin Karşılaştırılması (Muğla İli Örneği). Yüksek Lisans Tezi. Muğla: Muğla Üniversitesi; 2003.
29. Güngörmüş HA. Özel Sağlık- Spor Merkezinden Hizmet Alan Bireyleri Rekreatif Egzersize Güdeleyen Faktörler. Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi; 2007.
30. Özdemir AS, Karaküçük S, Gümüş M, Kıran S. Türkiye Taş Kömürü Kurumu Genel Müdürlüğünde çalışan yer altı işçilerinin boş zamanlarını değerlendirme alışkanlıklarının belirlenmesi. 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi 2006; 9-15.
31. Şen S. Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Akademik Personelin Boş Zamanlarının Değerlendirilmesinde Sporun Rolü Üzerine Görüşleri. Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi; 2005.
32. Aydın A. Yurtdışı Kalan Öğrencilerin Turizm Faaliyetleri İçerisindeki Rekreatif Etkinliklere Katılımlarına İlişkin Görüşleri. Lisans Tezi. Ankara; Gazi Üniversitesi; 2009.
33. Akat Ö. Pazarlama Ağırlıklı turizm işletmeciliği. 4. Baskı. Bursa; 2008.
34. Çekin R, Aydan F, Çebi M, Öztürk EM. Spor turizmi: Amasya' da oryantirik sporuna uygun alanların belirlenmesine yönelik bir uygulama örneği (İnegöl Dağı). Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi 2008; 10(3).
35. Aksoydan E. Turizm eğitimi programlarında turizm sağlığı derslerinin gerekliliği ve MEB-YÖK Meslek Yüksek Okulları Program Geliştirme Projesinin bu kapsamda değerlendirilmesi. Turizm Eğitimi 2002; 551-555.
36. Miçooğulları OB. Türkiye İçin Spor Turizm Stratejilerinin Belirlenmesi ve Geliştirilmesi. Yüksek Lisans Tezi: Muğla; Muğla Üniversitesi; 2004.
37. Güneş G, Özmen S. Turizmde çevre eğitiminin önemi, turizm eğitimi 2002; 513- 521.
38. Toros A. Hacettepe Üniversitesi Sağlık İdaresi Yüksek Okulu Müdürü: Gençlik turizmde kavramsal çerçevede Türkiye'de temel göstergeler. Turizm eğitimi 2002; 53-64.
39. Erdoğan H. Uluslararası turizm. Bursa (Uludağ Üniversitesi Basımevi); 1996.
40. Seçim A. Turizm ve eğitim: Anadolu Turizm İşletmeleri Derneği Başkanı açılış konuşması. Turizm Eğitimi 2002; 13-19.
41. Yimsek E. Halkın turizm eğitimi: Mersin İl Turizm Müdürü Konuşması. Turizm eğitimi 2002; 331- 334.
42. Tunç A, Saç F. Genel turizm: Gelişi-geleceği. Ankara (Detay Yayımevi); 1998.

43. Barutcuğil İ. Turizm işletmeciliği. 3. baskı. İstanbul (beta basım yayım dağıtım A.Ş.) yayın no:187; 1987.
44. Sezgin MO. Genel turizm ve turizm tevzuatı. Ankara. (detay yayıncılık) 2001.
45. Kaya H. İnanç turizmi. Bursa (özhan matbası); 1996.
46. TC. Turizm bankası A.Ş. Turizm yıllığı 85: Ankara; 1986.
47. Kozak N, Kozak AM, Kozak M. Genel turizm: İlkeler- kavramlar. Ankara (Detay Yayıncılık) 2001.
48. Boz N. Turizm Hukuku. Ankara (seçkin yayınevi); 2002.
49. Andaç F. Turizm hukuku. 4. baskı. Ankara. (detay yayıncılık): 2009.
50. Denizler D. Gençlik turizminde pazarlama stratejisi. Gençlik turizmi 1992; 171-179.
51. Şenoğlu E. Dünya Gençlik Örgütü Türkiye Sekreteri: Dünya gençlik turizm mozaiğinde Türkiye, turizm eğitimi 2002; 35-64.
52. <http://www.kultur.gov.tr/TR/Genel/BelgeGoster.aspx 05.05.2010>.
53. http://www.videosofturkey.com/eksayfa/tatil_genclik_turizmi_kamplar.html, 20.01.2010.
54. http://www.egitek.meb.gov.tr/aok/Aok_Kitaplar/Aio_Kitaplar/Turizm_7/1.pdf, 20.01.2010.
55. www.ua.gov.tr
56. Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı. Hayat Boyu Öğrenme Programı. Ankara: Alka Matbaacılık; 2009.
57. Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı. 2008 Uygulama Raporu: Hayat Boyu Öğrenme Programı (LLP). Ankara: AB Eğitim ve Gençlik Programları Kitapları Analiz ve Raporlar Serisi; 2008.
58. Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı. Comenius (Okul Eğitimi) Programı. Ankara: Alka Matbaacılık; 2009.
59. Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı. Erasmus (Yüksek Öğretim) Programı. Ankara: Alka Matbaacılık; 2009.
60. Küçüktopuzlu FK. turizm ile rekreasyon faaliyetleri arasındaki ilişkiler ve doğa sporlarının turizmde kullanılması, Antalya Köprülü Kanyon rafting uygulaması. I. Gençlik Boş Zaman ve Doğa Sporları Sempozyumu 2003; 74-79.
61. Zorba E, Kartal R, Miçooğulları O, Zorba E, Ağılönü A. 4-5 yıldızlı otellerde tatil köyleri sportif rekreasyon ve animasyon programlarının analizi ve karşılaştırılması. I. Gençlik Boş Zaman ve Doğa Sporları Sempozyumu 2003; 57-65.
62. Yıldırım A, Şimşek H. Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. 5. baskı. İstanbul (Seçkin Yayıncılık); 2006.
63. Anatolia turizm ve araştırma dergisi. 8. Araştırma yöntemleri semineri. Seminer notları. Antalya (detay yayıncılık); 2010.
64. Kuş E. Nicel-nitel araştırma teknikleri, 2. baskı. Ankara (Anı Yayıncılık); 2007.
65. Geray H. Toplumsal araştırmalarda nicel ve nitel yöntemlere giriş. Ankara (siyasal kitabevi); 2004.
66. T.C Devlet Planlama Teşkilatı, AB Eğitim ve Gençlik Merkezi Başkanlığı.
67. Tekin M, Yıldız M, Akyüz M, Uğur OA. Karaman Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumunda kalan üniversite öğrencilerinin rekreatif etkinliklere katılım ve beklentilerinin incelenmesi. Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi 2007; 9(1): 121-135.
68. Balcı V, İlhan A. Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin rekreatif etkinlikler katılım düzeyinin belirlenmesi 2006; 4(1): 11-18.

69. Aslan N. Üniversite öğrencilerinin boş zaman değerlendirme eğilimi. İzmir (Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları); 2000.
70. Gürbüz B. Kentsel Yaşam Sürecinde Rekreatyonel Katılım Sorunları. Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi; 2006.
71. Ağılönü A, Mengütay S. Yerel yönetimlerde rekreatyon hizmetleri ve model belirleme 2009; 6(2): 160-176.

10. EKLER

EK-1

1. BÖLÜM: KİŞİSEL ÖZELLİKLER

Cinsiyetiniz:

Bayan Bay

Eğitim Durumunuz:

İlkokul Ortaokul Lise Üniversite Lisansüstü

Ulusal Ajans Aracılığıyla Gittiğiniz Ülke:

Polonya Almanya

2. BÖLÜM: MÜLAKAT FORMU

1. Seyahat boyunca hangi boş zaman aktivitelerini tercih ettiniz ve bu tercihlerinizdeki sebepler hakkında bilgi veriniz.

2. Seyahatiniz boyunca boş zaman aktivitelerine katılımınızı engelleyici faktörler hakkında bilgi veriniz.

- Dil
- Çevre koşulları
- Seyahat edilen ülkenin kültürü
- Ekonomik durum (maddi koşullar)

3. Seyahat ettiğiniz ülkede boş zaman aktivitelerine katılmak için ne tür imkanlara ihtiyaç duyduğunuz hakkında bilgi veriniz.

4. Boş zaman aktivitelerine katılımın üzerinizde ne gibi etkiler yarattığı konusunda bilgi veriniz.

5. Ülkemizde sahip olmadığı ama yurt dışında var olan boş zaman aktiviteleri ve bu aktivitelerin ülkemizdeki geleceğiyle hakkında bilgi veriniz.

11. TEŞEKKÜR

Bu çalışma da Yüksek Lisans eğitimim süresince yardım ve desteklerini esirgemeyen, bilgi ve birikimleriyle bana daima yol gösteren, fikirlerimin yön bulmasında çok büyük emekleri olan saygıdeğer danışman hocam Prof. Dr. Suat KARAKÜÇÜK' e, her soruma bıkmadan, sıkılmadan güler yüzüyle cevaplandıran kıymetli hocam Yrd. Doç. Dr. İ. Fatih YENEL'e farklı bakış açılarına sahip olup, konuları farklı yorumlar yapabilmemdeki katkılarından dolayı Yrd. Doç. Dr. Tekin ÇOLAKOĞLU' na, çalışmamın her aşamasında sabırla sorularımı dinleyen, bilgi ve önerilerini hiçbir zaman esirgemeyen, değerli hocalarım Uzman Halil SAROL ve Arş. Gör. Ali Selman ÖZDEMİR' e, çalışmamın ve hayatımın her aşamasında bana destek olan ve yardımda bulunan çok sevdiğim fedakar nişanlıma, tüm yaşantım boyunca hep desteklerini gördüğüm ve parçası olmaktan gurur duyduğum canımdan çok sevdiğim aileme, yanımda olduklarını hissettiren, bana hep moral veren çok kıymetli dostlarıma, arkadaşlarıma ve destek olan herkese teşekkürü borç bilir sonsuz sevgi ve saygılarımı sunarım.

12. ÖZGEÇMİŞ

Adı: Emre

Soyadı: ULUBEY

Doğum Yeri ve Tarihi: KALE- 04.11.1985

Eğitimi: Muğla Üniversitesi 2003–2008, Kazım Kaynak Lisesi 1999–2002, Sevil Kaynak İlköğretim Okulu 1996–1999, Ali Baysal İlkokulu 1991–1996

Yabancı Dil: İngilizce